DOSITHEI MAGISTRI

INTERPRETAMENTORUM

LIBER TERTIUS.

GRAECE ET LATINE.

CUM COMMENTARIIS CRITICIS.

[ΘΕΙΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ [1].]

[DIVI ADRIANI SENTENTIAE ET EPISTOLAE [1].]

§. 1. [2] Θαυμαστόν ἐστιν [3] καὶ ἐπαινετὸν [4] τοσαύτῃ εὐφυΐᾳ [5] τούτῳ τῷ βιβλίῳ ἔργον μαθήσει [6] διερμηνευμένον [7]·

§. 1. Mirandum est et laudandum tanto ingenio hoc in libro opus doctrinae interpretatum. Fol. q. γ

1) Stephanus et Vulcanius p. 299. hanc inscriptionem habent: *Hadriani sententiae.* Ἀδριανοῦ ἀποφάσεις. G. et Schult. hanc, quae nunc non quadrat: *Dosithei Magistri Liber III. continens D. Adriani Imperatoris Sententias et Epistolas.* Hanc recte edit. Lond. *Quae e Dosithei libro tertio supersunt, Hadriani Imperatoris Sententiae et Epistolae, ad vetustius spectantes.* Optime Valckenaer. (Misc. Obss. X. p. 115.): „Graecae quae vocantur *Hadriani sententiae* a praefationum [ab ipso Dositheo compositarum] stilo non deflectunt, et eam movent suspicionem, Auctorem Latinum habuisse, e quo nonnulla Lexicorum istius aevi subsidio, Graece verterit Dositheus, qui ad istam postea versionem in usum puerorum Latina etiam vocabula adiecerit.“ 2) Totum hoc comma deest Steph. 3) G. ἐστί. 4) V. επανιτόν. Ms. S-G. επαινιτον. 5) V. ευφυεια et edd. εὐφυείᾳ. 6) Lego μαθήσεως G. 7) V. διερμενηυμενῶ. Ms. S-G. διερμε-

πρὸ τούτου γὰρ δυσὶν[8] βιβλίοις[9] συνέγραψα πάντα
q.[δ] τὰ ῥήματα, | ἃ ἠδυνήθην τῇ ἡμετέρᾳ ἑρμηνείᾳ[10], ὅσα ἀναγκαῖα ὑπολαμβάνω, καὶ ὅλως[11] ὅσα ὠφελεῖ[12] ἀνθρώποις[13] φιληταῖς τῆς λαλίας Ῥωμαϊκῆς· οὐκ ἐδίστασα καὶ ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ προσθεῖναι[16], ἵνα ἔχῃς ὅπου σεαυτὸν[18] γυμνάσῃς, ἀλλὰ καὶ εὐτυχῶς[19] τέκνοις σοῖς καταλίπῃς[21] μνημόσυνον[22] καὶ ὑπόδειγμα φιλοπονιῶν σου[23]. Ἤδη οὖν ἀρξώμεθα ἑρμηνεύειν, καθὼς[24]

ante hoc enim duobus libris[9] conscripsi omnia verba, | quae potui, nostra interpretatione, quae necessaria arbitror, et omnino quae prosunt hominibus[14] amatoribus loquelae[15] Latinae: non dubitavi et in hoc libro adicere[17], ut habeas, ubi te ipsum exerceas, sed et feliciter liberis[20] tuis relinquas memoriam[22] et exemplum studiorum tuorum. Iam ergo incipiamus interpretari,

---

νευομενον. G. διερμηνευόμενον, quod omnes retinent. 8) Ms. S-G. δισυν. 9) V. βιβλιοσις. — Cf. praef. nostra. 10) V. et Ms. S-G. ερμηνια. 11) Fabric. et Londin. male ὅλος. 12) V. et Ms. S-G. ωφελι, ut fere ubique littera ι pro ει posita. G. imperite ὀφείλει, quod tamen omnes retinent. 13) V. et S-G. αντρωποις, ut saepius eiusmodi sphalmata habent. 14) V. *omnibus* et ita paullo inferius iterum pro *hominibus*. 15) V. hic et paullo inferius *loquell.* 16) V. προστιναι. 17) Male Londin. *addicere.* 18) V. et Ms. S-G. οπωσε αυτον. Librarius ου et ω saepius promiscue posuit. G. ὅπως ἑαυτόν. Annotavit scribendum esse ὅπου. 19) V. ευτυχῶς. Ms. S-G. ευτυχῶν. G. annot. *Ms. habet* εὐτύχων. ipse scripsit εὐτύχως, quod tenent ceteri. 20) Inepte Londin. *libris.* 21) Ita V. et Ms. S-G. Temere G. et ceteri καταλείπῃς. 22) Versum codicis μνημόσυνον, *memoriam* non solum V. sed et Sangallensis codex, quo G. usus est, agnoscunt; G. vero praetermisit et inde annotavit: delendae sunt particulae καί, *et*, si nihil desit. 23) V. σῶ. Cf. not. 18. 24) G. καθ' ὥς.

δυνάμεθα διδάσκειν III κάλλιστα· ἀλλὰ τὰ κεφάλαια τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ἑνὸς ἑκάστου [26] ταῦτα ἔσονται ΘΕΙΟΥ [28] ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ [29], ἐξ ὧν μείζων εὐχρηστία ἀκολουθεῖ * * ἀνθρώποις [30] ἀπὸ τούτου τοῦ ἄρχοντος * * ἐγένετο καὶ λαλιότης [32]. διὸ ἀναγκαίως εἰσὶν ἀναγνωστέα καὶ μνήμῃ παραδοτέα [33], εἰ μέντοι θέλομεν [35] Ῥωμαϊστὶ λαλεῖν ἢ Ἑλληνιστὶ χωρὶς αἰτίας. οὕτως ἀρξώμεθα [37].

§. 2. Αἰτοῦντός τινος, ἵνα στρατεύηται, | Ἀδριανὸς [1]

sicut possumus [25] docere III r.α optima: sed capitula nominum et verborum unius cuiusque haec [27] erunt DIVI ADRIANI SENTENTIAE ET EPISTOLAE, ex quibus maior utilitas sequitur * * hominibus [30] ab eo principe [31] * * fuit et loquela: propterea necessario sunt legenda et memoriae tradenda, si tamen [34] volumus Latine loqui vel Graece [36] sine vitio. sic incipiamus.

§. 2. Petente quodam, ut militaret, | Adrianus [1] r.β

---

25) V. *possimus*. 26) V. et Ms. S-G. *ως εκαστοι*. 27) V. *hae*. 28) V. et Ms. S-G. *θεου*. 29) Iidem *επιστολας*. 30) „*Sequitur hominibus*. Graecum hoc loquendi genus Latinum non agnoscit, quod quidem ego sciens sim. Pro eo apud probatos scriptores observatum est *Comitari alicui*“ G. — Sed equidem vereor, ne ante *ἀνθρώποις*, *hominibus* exciderit aliquid, et ita quoque post *ἐγένετο*, *fuit*; id quod asteriscis interpositis indicavi. Nam non assentior G., qui putat locum sanari posse, si ex Lectii auctoritate punctum post *ἀνθρώποις*, *hominibus* ponatur. 31) V. et Ms. S-G. *principi*. 32) V. *αλλιοτης*. 33) V. *αναγνωσταια ... παραδοταια*. 34) Latinius *siquidem* G. 35) V. *θελωμεν*. 36) V. *latina eloquia vel graecae*. 37) Cuiacium emendavisse *ἀρχώμεθα* refert G.; sed ille Obss. XXI. 5. habet quod nos.

1) Steph. Ἁδριανός, *Hadrianus*, et sic ubique cum aspiratione.

εἶπεν Ποῦ [3] θέλεις στρατεύεσθαι [4]; Ἐκείνου λέγοντος Εἰς τὸ πραιτώριον, Ἁδριανὸς ἐξήτασεν [5] Ποῖον μῆκος ἔχεις [7]; [Λέγοντος ἐκείνου [9]] Πέντε πόδας [10] καὶ ἥμισυ, Ἁδριανὸς εἶπεν Ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν πολιτικὴν στρατεύου [13], καὶ ἐὰν καλὸς στρατιώτης ἔσῃ [14], τρίτῳ ὀψωνίῳ [15] δυνήσῃ εἰς τὸ [16] πραιτώριον μεταβῆναι.

dixit [2]: Ubi vis militare? Illo dicente In praetorio, Adrianus interrogavit Quam staturam [6] habes [8]? [Dicente illo [9]] Quinque pedes et semis [11], Adrianus dixit Interim in urbana [12] milita [13], et si bonus miles fueris, tertio stipendio poteris in praetorium transire [17].

§. 3. Δι' ἐπιστολιδίου αἰτοῦντός τινος, ἵνα τὸν ἴδιον ἀπελεύθερον ἀπολέσῃ [1], ὃν πρὸ χρόνου κελεύσει ἐπάρχου γαζοφυλακίου κατὰ
r. γ νόμον Αἴλιον Σεντίον || εἰς

§. 3. Per libellum petente quodam, ut suum libertum perderet, quem ante tempus iussu praefecti aerarii secundum legem Aeliam Sentiam || in

---

2) G. quidem annotat: „*Stephani codex: Hadrianus respondit.*“ Sed minus recte G. annotavisse videtur; nam Steph. cum ceteris habet: *dixit.* 3) V. et Ms. G. ποι 4) Steph. στρατεῦσαι. 5) V. αδριανος. cεξητασε. Ms. S-G. εξηταζε. Cuiac. Obss. XXI. 5. ἐζήτησεν. G. ἐζήτασεν. sed ceteri recte ἐξήτασεν. 6) Ms. S-G. *futuram.* 7) V. et Ms. S-G. εχει. 8) V. *habes.* 9) V. et Ms. S-G. item Cuiac. l. c. om. λέγοντος ἐκείνου, *Dicente illo.* Cum G. ea inserenda esse censuimus. 10) V. πόδες. 11) G. *dimidium;* sed V. et Ms. S-G. *semis.* 12) V. et Ms. S-G. *urbanam.* 13) Steph.: *interogauit interim in urbana militia* — ἐξήτασεν ἐν τόσῳ ἐν τῇ πολιτικῇ στρατείᾳ — omissis omnibus, quae in medio esse debebant. V. et Ms. S-G. εν τοσουτω εις την πολιτικη στρατευου. Falso Ms. habere ἐν τοσαύτῳ εἰς τῇ πολιτικῇ στρ. annotat G. 14) Steph. γένῃ. 15) Steph. τρίτῳ βαθμῷ. 16) Steph. om. τό. 17) Steph. *transcendere.*

1) V. et Ms. S-G. απολεσε.

λιθοτομίας βεβλήκει [2], καὶ νῦν τὴν ἐπίδοσιν αὐτοῦ ἤτει [3], Ἁδριανὸς εἶπεν Τί ζητεῖς ἀπολέσαι ἄνθρωπον [4], καὶ τὴν ἐπίδοσιν ἀφαιρεῖσθαι, ἀφ' οὗ ἤδη ἐξεδικήθης; ἀναιδὴς εἶ [6].

lautumias miserat, et modo congiarium huius peteret, Adrianus dixit: Quid quaeris perdere hominem [4] et congiarium auferre, ex quo iam vindicatus [5] es? inprobus es [6].

§. 4. Αἰτοῦντός τινος περὶ ἰδίου υἱοῦ, ὅτι αὐτὸν ἠμέλει, ἀσθενῆ ὄντα [3] καὶ πενόμενον, καὶ τρέφειν μὴ θέλοι [5], ἐν ᾧ ἅπάσας τὰς οὐσίας αὐτοῦ [8] δεδαπανήκει [9]. Ἁδριανὸς εἶπεν τῷ νεανίσκῳ [10]

§. 4. Petente quodam de suo filio, quoniam eum [1] neglegeret [2] valetudinarium [4] et pauperem, et pascere nollet [6], in [7] quo omnes facultates suas expenderat [9]: Adri-

---

2) V. λιθοτομιαν βεβληκι. Ms. S-G. λιθοτομιας βεβληκι. G. legendum λατομίας proposuit; sed nihil mutandum est. 3) V. ητι. Ms. S-G. ιητι. Cuiac. Obss. XXI. 6.: αἰτοῦντι. Steph. et G. ᾔτειτο. 4) Ita V. et Ms. S-G.; cum Stephano G. (et Cuiac. l. c.): ἄνθρωπον ἀπολέσαι, *hominem perdere*. 5) G. *iudicatus*. sed V. et Ms. S-G. *uindicatus*. 6) Steph. hoc comma ita habet:

Per libellum postulante quodam ut libertum suum puniret, qui ante tempus in latumias damnatus, postea congiarium suum petebat: Hadrianus dixit, Quid queris hominem perdere de quo iam vindicatus es impudens?

Διὰ βιβλιδίου ἀξιοῦντός τινος ἵνα ἀπελεύθερον αὐτοῦ κολάσῃ, ὃς πρὸ χρόνου εἰς λιθοτομίας κατεδεδικάστο, μετὰ ταῦτα τὴν ἐπίδοσιν αὐτοῦ ᾔτειτο· Ἁδριανὸς εἶπεν, Τί ζητεῖς ἄνθρωπον ἀπολέσαι ἐξ οὗ ἤδη ἐξεδικήθης, ἀναιδής;

1) Steph. *de filio suo quod se, π. ἰδ. υἱοῦ ὅτι αὐτὸν κ. τ. λ.* 2) V. *negle ret.* Steph. et G. *negligeret.* 3) Steph. et G. *ἀσθενοῦντα.* 4) Steph. om. *valetudinarium.* 5) Ita V. et Ms. G.; sed G. *θέλει.* 6) Steph. om. *et pascere nollet, καὶ τρέφειν μὴ θέλοι.* 7) V. et Ms. S-G. *en.* 8) Fabric. et Londin. *αὐτοῦ.* 9) Steph. *in quem omnem substantiam suam consumserat, εἰς ὃν πᾶσαν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ δεδαπανήκει.* 10) Steph. *iu-*

Φύλασσέ σου τὸν πατέρα[12], *διὰ τοῦτο γάρ σε ἐγέννησεν*[13] *φρόντισον οὖν*[14] | *μὴ πάλιν περὶ σοῦ πρός με*[15] *μέμψηται*[16].

r. δ

§. 5. *Κωδικίλλους τίς ποτε*[2] *Ἀδριανῷ παρέδωκεν*[4], *δι' ὧν ἔφασκεν*[5] *πλείονας εἶναι δανειστάς, οἵτινες ἀδίκους τόκους ἐξέπραξαν, ἐν οἷς τινας εἰς δηνάρια χίλια ἐξ αὐτῆς ἡμέρας δηνάρια ἑκατὸν ὑποστεῖλαι, καὶ παρεκτὸς*[7] *ἑκατοστὰς λαμβάνειν,*

anus dixit iuveni [10] Custodi [11] patrem tuum; ideo enim te genuit [13]; cura ergo [14] | ne iterum de te apud me [15] queratur [17].

§. 5. Codicillos [1] aliquis [3] Adriano tradidit [4], per quos dicebat [5] plures esse feneratores, qui iniquas [6] usuras exigebant, in quibus quosdam in denarios mille ex ipsa die denarios centum subducere, et extrinsecus [7] cen-

---

veni dixit, τῷ νεανίσκῳ εἶπεν. 11) Steph. *Tuere.* 12) Steph., G. et Cuiac. Obss. XXI, 7. *τὸν πατέρά σου.* 13) Steph. G. et Cuiac. l. c. inserunt *καὶ*, *et* quod non agnoscunt V. et Ms. S-G. 14) Steph. om. *οὖν*, *ergo.* G. *igitur*; quamvis Ms. S-G. cum V. *ergo* habeat. Perperam idem G. legendum esse *οὐ μὴ* annotat. 15) Steph. om. *apud me*, *πρός με.* 16) Ms. G. *μέμφηται*, non *μεμφεται*, ut Fabric. et Londin. asserunt. 17) V. *quaeratur.*

1) V. *codicellos.* 2) Steph. om. *πότε.* 3) V. et Ms. S-G. *aliquis qui.* Steph. *quidam.* G. *quis.* 4) Steph. *porrexit*, *ἐπέδωκεν.* 5) V. et Ms. S-G. om. *δι' ὧν ἔφασκεν*, *per quos dicebat.* 6) V. et Ms. G. *ἀτοκους*, *inusuras.* — Steph. Cuiacium (Obss. XXI. 9.) et G. secutus sum. Sed pro *iniquas* malim *iniustas*, unde τὸ *inusuras*, *ἀτοκους* exortum esse videtur. 7) V. et Ms. S-G. *εξηπραξεον εις χρυσινους* p̄ *εξ αυτης ημερων* p̄ *δηναριων* p̄ *ὑποστιλε και παρεκτας κ. τ. λ.* [sed hic codex omissis *τοῖς* p̄] *exhigebant* [*exigebant* Ms. S-G.] *in denariis centū ex ipsis dierum centum denarios centum subducere et extrinsecus* etc. Ms. G. *ἐξεπράξεον, εἰς χρυσίνους ἐξ αὐτῆς ἡμερῶν ὑποστειλεῖν*: *in denarios centum ex ipsis dierum centum subducere.* — „*Emendo*„ inquit G.: *ἐξεπράξεον*„

καὶ τὸ αὐτὸ πάλιν δανείζειν[8]. Ἄδριανὸς εἶπεν Ὁ ἐπισημότατος ἀνὴρ[9] ἔπαρχός μου περὶ τούτου πράγματος ἐκτινάξει[10] καὶ ἀναγγελεῖ[11] μοι[12].

tesimas accipere, et easdem iterum faenerari[6]: Adrianus dixit Vir clarissimus[9], praefectus meus, de ea re excutiet et renuntiabit mihi[12].[13].

§. 6. Δι' ἐπιστολιδίου Ἰλλαιτοῦντός τινος[1] εἶναι αὐτῷ περιουσίαν[2] ἱππικῆς ἀξίας, ἀλλ' ὅτε ἵππον δημόσιον ᾔτειτο[3], παραλελειμμένον αὐτὸν[4] εἶναι, πρὸ διετίας

§. 6. Per libellum Illpe- s.[a] tente quodam[1] esse sibi facultatem[2] equestris dignitatis, sed cum equum publicum peteret, praeteritum eum[4] fuisse, ante

---

ἓν οἷς τινας εἰς χρυσίνους χιλίους ἐξ αὐτῆς χρυσίνους ἑκατὸν ὑποστειλεῖν [sic]: *exigebant, in quibus quosdam in denarios mille ex ipsa denarios centum sudducere. Χρυσίνος non est denarius, sed solidus*". Steph. ita habet: *exigebant, in quibus quosdam in denarios mille continuo dierum centum et extrinsecus* etc. ἀπήτουν, ἐν οἷς τινας δηνάρια χίλια ἐξ αὐτῆς ἡμερῶν ἑκατὸν καὶ παρεκτὸς κ. τ. λ. Cuiacium l. c. et G. secutus sum, nisi quod ἐξέπραξαν pro ἐξεπράξουν legi, et ὑποστεῖλαι pro ὑποστέλλειν ex Mss. recipiendum esse duxi. 8) Steph. *accipere et eadem pecunia rursus foenerare*: λαβεῖν καὶ τὰ αὐτὰ χρήματα πάλιν δαν. 9) V. et Ms. S-G. ο επισημοτατας, omisso in Graecis nomine ἀνήρ. Sed Steph, Cuiac. l. c. et G. legunt ὁ [Articulum om. Steph.] ἐξοχωτάτος ἀνήρ: *Eminentissimus vir*. 10) V. ἐκτινασσι. Ms. S-G. εκτινασι. G. ἐκτινάσει [sic]. De Steph. vid. not. 13. Cuiacius ἐκτινάσε legens aliquid ante hoc verbum excidisse putavit. 11) Ms. S-G. απαγγελι. Cuiac. l. c. ἀπαγγέλλει. G. ἐπαγγελεῖ. 12) V. et Ms. S-G. *renuntiate mi*. 13) Steph. *praefectus meus, de hoc iudicabit, et renuntiabit mihi per libellum*: ἔπαρχος ἐμὸς, περὶ τούτου ἐδίκασεν, καὶ ἀπαγγέλλει μοι διὰ βιβλίου.

1) Steph. hoc comma ita orditur: *Dicente quodam*: Λέγοντός τινος. Cf. not. 13. ad §. 5. 2) Steph. *substantiam*: περιουσίαν. 3) V. ητιτο, Ms. S-G. ειτιτο. 4) Melius est Stephani *se*: αὐτόν.

ἀποφάσει ἐπάρχου ἑνὶ ἐνιαυτῷ πολυδρίῳ ἐκχωρῆσαι * *[5], ἐπειδὴ διαβολὴ παρεισεληλύθει, ἣν δοῦλοι παρώξυναν[8]· Ἀδριανὸς εἶπεν Ὅστις [9] ἵππον αἰτεῖ δημόσιον, ἐξημαρτημένος [10] εἶναι ὀφείλει· τὰ λοιπὰ δὲ [11] ζωῇ σῇ [12] δοκιμάσεις [13].

biennium decreto praefecti uno anno municipio excedere * *[5], quoniam[6] crimen intervenerat, quod servi[7] concitaverant: Adrianus dixit Qui [9] equum petit publicum, emendatus esse debet; cetera autem vitae tuae [12] probabis [14].

§. 7. Αἰτοῦντός τινος ἐπιτραπῆναι αὐτῷ τὸν [3] πατέρα

§. 7. Petente [1] quodam permitti sibi [2] pa-

---

5) V. πολιδρω εχχωρησαι: *municipio es cedere;* Latina Ms. quoque G. ita habet. G. cum Cuiac. (Obss. XXI. 9.) et ceteris ἐκχώρισαι; annotat: *Vertere debebat, praeteritum se fuisse ante biennium, quum decreto praefecti unum annum municipio excessisset.* Equidem vereor, ne satis recte Graeca Latinis reddita sint, sed aliquid exciderit ex eo loco, ubi asteriscos posui, vel ex proxime superiore quodam; nam si v. c. ἐκχωρῆσαι ἀναγκασθέντα: *excedere coactum* legamus, satis bene pro Dositheanis omnia sibi constant. 6) Ms. G. *quomodo* [? nihil annotavit Niebuhr.] 7) V. et Ms. S-G. *inter uenerant quod emerui.* 8) V. παροΝξυνκισα. Ms. S-G. παρωξυνκισαμ. — 9) Steph. *peteret, praetermissum se esse, securum crimine, quod ipsi concitaverunt: Qui* etc. ἠτεῖτο, παραλελεῖφθαι αὐτὸν διαβολὴν δουλια ἣν αὐτοὶ παρώξυναν· Ὅστις κ. τ. λ.

10) V. et Ms. G. ἐξημαρτησθαι. Cum Steph. Cuiacius (Obss. XIV. 33. et XXI. 9.) et G. habent διωρθωμένος, quod e glossemate natum esse dicit, sed tamen recepit G. 11) Steph. et Cuiac. l. c. τὰ δὲ λοιπά. 12) V. et Ms. S-G. ζωησῃ. *vitae tuae* Malim *vita tua.* G. (et Cuiac. l. c.) ζωῆς σύ: *vitae tu.* Steph. habet: *vitae tuae ipse:* τοῦ βίου σου αὐτός. 13) V. et Ms. S-G δοκιμασης. 14) Ms. S-G. *probabilis.*

1) Steph. *Postulante.* 2) V. *permitti se ibi.* Ms. S-G. *permittit se sibi.* 3) V. et Ms. S-G. om. articulum.

ἑαυτοῦ [4] ἀπὸ ἐξορίας | μετακαλέσασθαι [5]· Ἀδριανὸς εἶπεν [6] Ὑπὸ [7] τίνος ἐξώρισται; Ἐκείνου λέγοντος Ὑπὸ ἐπάρχου [8]· Ἀδριανὸς εἶπεν Ἄφες ὄψωμαι τὰ ὑπομνήματα, σὺ [9] δὲ φρόντισον ἐπανελθεῖν πρός με [11].

trem suum ab exilio | revocari: Adrianus dixit [6] A quo exiliatus est? Illo dicente A praefecto [8]: Adrianus dixit Sine videam commentarios; tu tamen [10] cura reverti ad me [11]. s. β

§. 8. Λέγοντός τινος ἑαυτὸν ὑπονοθευθῆναι [1] ὑπὸ ἰδίων ἀπελευθέρων, καὶ ἔχειν ἴδια ἐργαστήρια, ἐν οἷς αὐτοὶ [4] πραγματεύονται ἐκ τῶν αὐτοῦ χρημάτων [5], καὶ μηδὲν ἀπ' ἐκείνων [6] λαμβάνειν· ὁ οὖν συνήγορος [7] τῶν ἀπελευθέρων ἀπεκρίθη, ἐπὶ [8] πολλῷ χρόνῳ αὐτοὺς [9] τῷ πάτρω-

§. 8. Dicente quodam se circumventum esse [2] a suis libertis [3], et habere suas tabernas, in quibus ipsi [4] negotiantur de suis pecuniis [5], et nihil ab illis accipere: ergo advocatus [7] libertorum respondit, in [8] multo tempore eos [9] patrono suo

---

4) Steph. αὐτοῦ. 5) Steph. ἐξορισμοῦ ἀνακαλέσασθαι. 6) Steph. hoc loco et paullo inferius om. Ἀδριανὸς εἶπεν: *Adrianus dixit.* 7) G. et ceterae edd. ἀπό. 8) Propter ὁμοιοτέλευτον V. et Ms. S-G. (nihil annotante G.) om. Ὑπὸ τίνος . . . ἐπάρχου: *a quo . . . praefecto.* 9) V. σοι. 10) Ita V. et Ms. G.; sed G. recepit ex Steph. *autem*, ex nota ortum esse τὸ *tamen* opinans. 11) Steph. *redire ad me*: ἐπανελθεῖν πρὸς ἐμέ.

1) Steph. et G. περιγεγράφθαι. sed ipse G. annotavit: Legendum ex Ms. ὑπονοθευθῆναι. 2) Ex Steph. et G. recepi *esse*, quod V. et Ms. S-G. om. 3) V. et Ms. S-G. *a suis alibertis.* 4) V. om. αὐτοὶ: *ipsi*, et hoc quidem om. etiam Ms. S-G. 5) Steph. *de sua pecunia*: ἐκ τοῦ ἰδίου χρήματος. V. et Ms. G. ἐκ των αυτων [αυτον V.] χρηματων. 6) Editi ἀπὸ ἐκείνων. 7) Steph. *Aduocatus ergo*: ὁ συνήγ. οὖν. G. omisso articulo οὖν συνήγ. Sed Ms. S-G. cum V. articulum agnoscit; nec abesse potest. 8) V. et Ms. S-G. om. *in.* item Steph., qui tamen et ἐπί om. 9) Steph. om. *eos*: αὐτούς.

νι αὐτῶν [10] ἕν' ἕκαστον [11] παρεσχηκέναι δραχμήν, καὶ ἔτι ἑτοίμους εἶναι παρέχειν [12], εἰ αὐτοῖς ἐπιτρέ-
3, γ ποι [13] [15] πραγματεύεσθαι· ‖ Ἁδριανὸς εἶπεν [16] Φροντίσατε οὖν [17], μὴ πάλιν [18] μέμψηται· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς [20] νοῦν κοινὸν ἔχῃ [21]. [22].

§. 9. Διὰ βιβλιδίου λέγοντός τινος πατέρα ἴδιον ἀποπεφισκῶσθαι, καὶ αὐτῷ [1] δικουρίαν [2] ἁφῃρῆσθαι, ἣν ἀπῄτει [3], καὶ εἴ τινα ἄλλα γεγόνεισαν δίκαια· ἅτινα [4] αἰτοῦντός τινος, Ἁδριανὸς

unumquemque praestitisse denarium, et adhuc paratos esse [12] praestare, si [13] eis [14] permitteret [15] negotiari: ‖ Adrianus dixit [16] Curate ergo [17], ne iterum [18] queratur [19]; sed et ipse sensum communem habeat [21]. [22].

§. 9. Per libellum dicente quodam patrem suum confiscatum esse, et sibi decuriam [2] ablatam esse, quam petebat [3], et siqua alia fuissent iusta: quae [4] petente quodam, A-

---

10) Steph. αὐτοῦ. 11) Editi: ἕνα ἕκαστον. 12) V. et Ms. S-G. (nihil tamen admonente G.) ex Graecis om. δραχμὴν . . . παρέχειν, ex Lat. *praestitisse . . . paratos esse.* τὸ *praestare* habet V.; nescio an Ms. S-G. quoque habeat.. 13) V. et Ms. S-G. *se.* 14) Editi *illis.* 15) V. et Ms. S-G. om. ἐπιτρέποι: *permitteret.* 16) Steph. om. (nihil admonente G.) *negotiari . . . dixit:* πραγματεύεσθαι . . . εἶπεν. 17) Steph. om. *ergo:* οὖν. 18) V. et Ms. S-G. om. πάλιν: *iterum.* 19) V. *quaeratur.* 20) V. ουτος. 21) V. et Ms. S-G. ἐχει: *habet.* Malim ἐχέτω *habeto.* 22) Steph. *queratur: communem sensum habete:* μέμψηται. κοινὸν νοῦν ἔχετε.

1) G. et Cuiac. (Obss. XXI. 10.) αὐτῷ. sed tamen *sibi* habet G. 2) Scribendum esse δηκουρίαν annotat G. De Steph. cf. not. 16. V. habet δικουριᾶ. Ms. S-G. δικωυριαμ. 3) Cuiac. l. c. et G. ἀπαιτεῖ, *petit.* sed ipse G. ann. Ms. ἀ'πητι: *petebat.* 4) V. et Ms. S-G. om. ἅτινα, *quae*, ut faciunt Cuiac. l. c. et G., qui ita habent καὶ εἴ τ. α. γ. δίκαια αἰτοῦντος, [incisionem non habet Cuiac.] Ἁδριαν.: *et siq. a. f. iusta, quae peteret: Adrian.* G. omnino ita Dositheum

ἐζήτησεν Πότε ὁ πατήρ σου ἀποπεφισκωμένος εἴη; Λέγοντος ἐκείνου Πρὸ ἐτῶν δέκα, Ἄδριανὸς ἠρώτησεν [7] Διὰ τί οὐ πρότερον ἤκουσας [8] τὸν ἔπαρχον καὶ περὶ τούτου ἐμέμψω [9]; ἐὰν γὰρ [10] ἀρξώμεθα πράγματα ἢ καλῶς ἢ κακῶς [12] κεκριμένα μετακαλεῖν, | οὐδὲν τετελεσμένον ἔσται [13]· αὐτὸς σαυτῷ [14] ὑστέρησαι [15]. [16].

drianus inquisivit Quando pater tuus [5] confiscatus esset [6]? Dicente illo Ante annos decem, Adrianus interrogavit [7] Quare non antea audisti [8] praefectum et de hoc questus es [9]? si enim coeperimus [11] res aut bene aut male [12] iudicatas revocare, | nihil consummatum erit; ipse tibi defuisti [15]. [16]. 8. δ

---

scripsisse videri ann.: *καὶ εἴ τ. ἄλλα πολλὰ ἐγεγόνεισαν τοῦ ἰδίου δικαίου, ἃ ἀπαιτοῦντος* (vel *ἀναπαιτοῦντος*) *αὐτοῦ, Ἄδρ. ἐζήτ.*: *est siq. alia multa f. sui iuris, quae petente illo Adr. inquis.* 5) V. et Graecum secutus sum; G. *suus.* 6) In V. ante *τὸ esset* steterat *est*, quod deletum est, ut videtur propter Graecum *εἴη.* 7) G. *εἶπε, dixit.* 8) Pro *ἤκουσας τόν*, *audisti p.* veritatem sententiae exigere *ἠλεύσω πρὸς τόν*: *adisti p.* annotavit G. 9) Verba *Ἄδρ. ἠρώτ.* [*εἶπε* G.] . . . *ἐμέμψω*: *Adrian interrog.* [*dixit* G.] . , . *questus es* omnia om. V., et Cuiacius quoque, quoniam eadem verba a cod. Sangallensi pariter absunt, quem codicem si diligentius tractavisset G., nihil erat, quod annotaret: „Causam, quamobrem haec verba Cuiacius externarit, non quitus sum capere". 10) Pro *ἐὰν γάρ* V. et Ms. S-G. *αν*, et ita Cuiac. omittit *γάρ.* 11) V. et Ms. S-G. *siquae perimus.* G. annot. „In Ms. *quae eperimus* est pro *coeperimus*: et supra contrario exemplo *ecus* pro *equus*". 12) V. *πραγματα η. καλως η. καλως* [sic]: *res aut bene aut male.* Cuiac. et G. habent *πρ. κακῶς ἢ καλῶς*: *res bene aut male.* Ms. S-G. om. *ἢ καλῶς, aut male.* 13) Ms. G. [? nihil admon. Niebuhr.] et Cuiac. *ἔσθαι.* 14) Stephanum *ἑαυτῷ, sibi* habere falso annotavit G.; sed V. et Ms. S-G. ita habent. 15) V. et Ms. S-G. om. *ὑστέρησαι*: *defuisti.* 16) Steph. ita locum exhibet: *et sibi decuriam*

§. 10. Οὐρβικοῦ λέγοντος Πριμίτιβον [1] ἐλευθερῶσαι θέλοντα [2] δοῦλον [ἴδιον [3]], κεκωλυσμένον εἶναι [4] ἀπὸ Ῥεστούτης, μητρὸς ὀρφανῆς [5]· εἰς ἀδικίαν γὰρ τῆς ὀρφανῆς τοῦτο γίνεσθαι· εἶναι γὰρ αὐτὸν πραγματευτὴν αὐτῆς [6], and per

§. 10. Urbico dicente Primitivum manumittere volentem servum [suum [3]], vetitum esse [4] a Restuta, matre pupillae [5]: in fraudem enim pupillae hoc fieri; esse enim eum actorem eius [6], et per

---

abl. esse et multa alia sui iuris: Quare n. a. aud. p. et de h. q. es? ipse t. defuisti: καὶ αὐτῷ δεκάδα ἀπηνέχθαι καὶ ἄλλα πολλὰ τοῦ ἰδίου δικαίου· Ἅτινα ἀπαιτοῦντος, Ἁδριανὸς ἠρώτησεν, Διὰ τί οὐ πρ. ἤκ. τ. ἔπ. καὶ π. τ. ἐμ.; αὐτ. σαυτῷ ὑστέρησαι.

1) Steph. Τορβικοῦ λέγ. πριμιτίοβον. 2) V. et Ms. G. θέλοντος, *volentem.* 3) Cuiac. (Obss. XIV. 33.) om. δοῦλον ἴδιον, tamquam spuria, quae tamen a V. et Ms. G. [sed nequaquam a Steph, qui neque in Graecis, neque in Lat. ea habet, ut falso G. asseruit] agnoscuntur. Vocem ἴδιον, *suum* tamquam suspectam circumsepsi; nam nomen δοῦλον, *servum,* quamvis non ita bene collocatum sit, stare tamen poterit. Haec, quasi inflatis buccis ann. G.: „Verba sunt traiecta alia, quaedam deperdita, quae sic repono: Οὐρβ. λέγ. Πριμ. δοῦλον ἰδίας ὀρφανῆς ἐλευθερῶσαι θέλοντα, κεκωλ. αὐτὸν εἶναι ἀπ. Ῥεστ. μητρ. ὀρφ.: *Urb. dic. Prim. servum suae pupillae manumittere volentem, vet. se esse a Rest. matre pup.* Ita si divinasset Veritatis praestes [Cuiacius], verius numquam potuisset.“ [?] 4) V. et Ms. S-G. om. κεκωλυσμένον εἶναι, *vetitum esse.* 5) Steph. *esse matrem pupillae:* εἶναι μητέρα ὀρφανῆς. 6) Pro τοῦτο γίν. . . . αὐτῆς, *hoc fieri . . . eius* V. nihil nisi ο. πραγματευτης αυτον, *actor eum eius* habet. Steph. et Cuiac. [sed hic ex quibusdam tantum editt.] l. c. om. αὐτῆς, *eius.* Immerito igitur G. ann.: „Non male et ista restituimus. Nam MS. lectionem non emam, quod dici solet, vitiosa nuce, οὐδ' ἰσχάδος μιᾶς.“ Potius fuerat MSti scripturam indicare, quod tamen non fecit G.; habet autem, fere ut V., Ms. S-G. pro

καὶ δι' αὐτὸν τὰ πράγματα πάντα τῆς ὀρφανῆς διοικούμενα [7]. Ἀδριανὸς ἐζήτησεν [8], ποίας [9] ἡλικίας ἡ ὀρφανὴ [10] εἴη; Λέγοντος τοῦ συνηγόρου, δέκα εἶναι ἐτῶν, Ἀδριανὸς εἶπεν Πεῖσον τοὺς κριτὰς [11] μὴ ὀφείλειν τοῦτον III περὶ ταύτην [12] προσηγορίαν ἐλευθεροῦσθαι.

eum res omnes pupillae administratas [7]: Adrianus inquisivit, cuius aetatis pupilla esset? Dicente advocato, decem esse annorum, Adrianus dixit Suade iudices [11] non debere eum III circa eam [13] appellatio- t. α nem manumitti.

§. 11. Λεγούσης τινὸς γυναικὸς τὴν ἐπίδοσιν τοῦ ἰδίου υἱοῦ ἀφῃρῆσθαι ὑπό τινος * * [1], καὶ λέγοντος υἱὸν ἴδιον εἶναι, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀνήκειν τὴν ἐπίδοσιν· ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ Ῥωμαϊκὴν αὐτὴν γεγονέναι, καὶ δέλτους μόνον συγγεγραφέναι, γάμους δὲ μὴ γεγονέναι· ἠρνήσατο ἄλλος, ὅστις ἑαυτὸν ἔλεγεν πατέρα αὐτοῦ εἶναι·

§. 11. Dicente quadam muliere congiarium sui filii ablatum esse a nescio quo * * [1], et dicente filium suum esse, et ad se pertinere congiarium: respondit mulier Latinam [2] se fuisse, et tabulas solum conscripsisse; nuptias autem non fuisse: negavit alius, qui se dicebat patrem eius esse:

εἰς ἀδικίαν . . . αὐτῆς haec: ο πραγματευτης αυτον την αυτην, et ex Latinis omittit verba *in fraudem ... esse enim.* Londinenses, procul dubio incuria, αὐτῃ post αὐτῆς habent. 7) V. et Ms. G. cum G. secuti sumus; nisi quod ex Latinis πάντα adiecimus; G. annotatione propos. πάντα τὰ πράγμ. Steph. et Cuiac. καὶ διὰ τούτου πράγματα διοικεῖσθαι, *et per eum res administrari.* 8) Steph. et Cuiac. ἀνεζήτησεν. 9) V. ποια. 10) V. η. ορφανης. 11) Steph. multis om. ita habet: *inquisivit persuaderi iudicibus,* ἀνεζήτησεν πεῖσαι τ. κρ. 12) V. την αυτην. 13) Lego *hanc.* G.

1) Aliquid ex hoc loco, nescio quid, excidisse apparet. 2) Iam Cuiacius Obss. XXI. 7. docuit Dositheum scribere debuisse *ciuem Romanam.*

Ἀδριανὸς εἶπεν Ὅτε οὖν μὴ ᾖ υἱὸς σός, τὴν ἐπίδοσιν αὐτοῦ * * [3] ἀφαιρεῖσθαι. Μὴ δυνηθέντος οὖν αὐτὸν ἀποδεῖξαι υἱὸν ἴδιον εἶναι,
t. β περὶ οὗ ἤγετο, | Ἀδριανὸς ἐκέλευσεν πρὸς ἑαυτὸν τὸν παῖδα καὶ ἐπηρώτησεν, παρὰ τίνι διατρίβοι; *[Λέγοντος δὲ τοῦ παῖδος Παρὰ μητρί,]* [4] Ἀδριανὸς τῷ ἀνθρώπῳ εἶπεν Ἀναιδέστατε, ἀπόδος τὴν ἀλλοτρίαν ἐπίδοσιν [5].

Adrianus dixit Cum ergo non erit filius tuus, congiarium eius * * [3] auferri. Non potente ergo eum ostendere filium suum esse, de quo agebatur, | Adrianus iussit apud se puerum et interrogavit, apud quem moraretur? *[*Dicente autem puero Apud matrem,*]* [4] Adrianus homini dixit Improbissime, redde alienum congiarium [5].

---

3) Excidit, mea quidem sententia: δεδήλωται δι' ἀδικίαν: *manifestum est iniuria,* vel huius simile quippiam; scilicet si verbo ἀφαιρεῖσθαι, *auferri* hic locus debetur. 4) Quae uncis angulatis inclusi, cum omnino deesse viderentur, de meo non inferre nequivi. 5) Locus depravatissimus. spero fore, ut non omnino quae emendare ausus sum, a rei peritis improbentur. V. et Ms. S-G. (G. multa perperam indicavit) ita habent: *Λεγοντος τινα την επιδοσιν ... υπο* [ιπο V.] *τινος και λ. . . . ανηκειν* [ανηκηιν V.] *. . . . γαμους δε μη γεγονεναι μη δυνηθεντος* [δινηθ. V.] *ουν περι ου ητετο Αδρ. ειπεν οτε . . υιος σος την επιδ. αιτου* [απυ Ms. S-G.] *υπο τινος αφαιρισθαι οστις ελεγεν πατηρα αυτου ειναι* [εναι Ms. S-G.] *Αδριανος εκελευσεν . . . επηρωτησεν* [επερωτησεν Ms. S-G.] *. . . διατριβοι. Αδρ. τω ανθρ.* [αντρ. V.] *ειπεν . . . επιδοσιν: Dicente quodam congiarium . . . a nescio quo et d. . . . pertinere . . . . nuptias autem non fuisse. non potenti* [sic uterque cod.] *ergo de quo agebatur Adr. dixit cum . . . filius tuus congiarium eius a nescio quo auferri qui se dicebat patrem eius esse Adrianus iussit . . . interrogavit . . . moraretur Adr. homini. . . . congiarium.* — Steph.: *Dicente quad. m., cong. filii sui abl. esse. a n. quo; eumque fil. . . . pertin. con-*

§. 12. *Αἰτούσης τινὸς γυ-* §. 12. Petente quadam

---

giarium: negauit alius: Respondit m. . . . tabulas quidem scriptas fuisse, nuptias vero non f. Quum ergo non potuisset eum ostendere . . . agebatur, Cum non sit tuus filius, congiarium redde. Λεγούσης τινὸς γυναικὸς τὴν ἐπίδ. τ. ἰδ. υ. ἀφ. ὑπό τινος· αὐτόν τε υ. . . . πρὸς αὐτὴν ἀνήκ. τὴν ἐπίδοσιν· ἠρνήσατο ἄλλος. Ἀπεκρίθη γυνὴ . . . αὐτὴν γεγεννῆσθαι, καὶ δέλτους μὲν γεγράφθαι. γαμ. δ. μ. γεγ. Μὴ δυνηθ. . . . περὶ οὗ ἐπράττετο. Ὁπότε μὴ εἴη σὸς υἱὸς, τὴν ἐπίδοσιν ἀπόδος. — Cuiacius, Obss. XXI. 7., „Et hoc quidem, *ait*, quod in utroque exemplari [Sangallensi puta, et quo Steph. usus fuerat] expressum est depravatissime, meo iudicio partim ex hoc, partim ex illo ita restituendum et redintegrandum est, detracta verborum alienorum interiectione et propriorum iteratione superflua: *Λεγούσης . . . ὑπό τινος, ὅστις ἔλεγεν πατέρα αὐτοῦ εἶναι καὶ πρὸς αὐτὸν* [male Fabrot. *αὐτοὺ*] *ἀνήκειν τὴν ἐπίδοσιν, ἠρνήσατο ἄλλος. ἀπεκρίθη γυνὴ, Ῥωμαϊκὴν αὐτὴν* [*αὐτὴν* G.] *γεγεννῆσθαι* [*αὐτὴν γενῆσθαι* male Fabrot.] *καὶ δ. μόνον συγγεγράφθαι, γ. δ. μ. γεγονέναι· μὴ δυνηθ.... περὶ οὗ ἐπράττετο, Ἁδριανὸς τῷ ἀνθρώπῳ εἶπεν· Ὅτε οὖν μὴ εἴη σὸς υἱὸς, ἀναιδέστατε ... ἐπίδοσιν.*“ Et ita G. textum Graecum recepit, Latinum vero hunc: *Dicente... nescio quo, qui se dicebat patrem eius esse, et ad se pert. cong.; negavit alius: respondit mulier, Latinam se natam fuisse et t. s. c. n. a. n. f. non potente ergo . . . agebatur, Adrianus homini dixit: Cum ergo non sit tuus filius, improbissime . . . congiarium.* Adhuc superest, ut, quomodo G. sententiam restaurandam esse opinatus sit, referam: *Λεγούσης . .* [ut Cuiac.] *. . πρὸς ἑαυτὸν ἀν. τ. ἐπ. Ἁδριανὸς ἐκάλεσεν* [hoc certe rectius, quam *ἐκέλευσεν*] *πρὸς ..* [ut nos habemus]*..διατρίβοι; * * * * * ἀρνήσατο ἄλλος, ὑπό τινος ἀφῃρεῖτο ἡ ἐπίδοσις, καὶ ὃς ἔλεγεν αὐτὸν υἱὸν ἴδιον εἶναι, καὶ * * * * * ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ* etc. [i. e. cetera ut Cuiac.]: *Dicente . .* [ut in Latinis, quae praecedunt] *. . pertinere congiarium, Adrianus vocavit ad se puerum e. i. a. q. moraretur? * * * * * negavit alius, a quo auferebatur congiarium,*

ναικὸς [1] περὶ φροντιστοῦ υἱοῦ αὐτῆς, ὃς [3] αὐτῷ τριετίαν οὐ παρεσχήκει [4] τροφεῖα, καὶ σήμερον τὴν ἐπίδοσιν αὐτοῦ ἀφῄρηκεν· Ἁδριανὸς τὸν φροντιστὴν ἐξήτασεν [7], t. γ πότε εἴη ἐπίτροπος || δεδομένος, καὶ εἴ τι παρεσχήκει [8] τῷ ὀρφανῷ; ὁ φροντιστὴς εἶπεν [9], ὅτι ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ ἀπὼν εἴη, καὶ μήδε δυνῆσθαί [10] τί ποτε μόνος [11] παρέχειν [12]. Ἁδριανὸς [13] εἶπεν τῷ φροντιστῇ Διὰ τοῦτο οὖν ἐδόθης, ἵνα λιμῷ πνίξῃς [14] τὸν ὀρφα-

muliere [2] de curatore filii sui, qui ei triennium non praestiterat [5] alimenta, et hodie congiarium eius abstulit: Adrianus curatorem [6] interrogavit, quando esset procurator || datus, et siquid praestitisset pupillo? curator dixit [9], quoniam socius eius absens esset, et non potuisset aliquid solus praestare: Adrianus dixit curatori Propter hoc ergo datus es, ut fame neces [15] pupillum?

---

*et qui dicebat eum filium suum esse et * * * * * Respondit mulier* etc. [ut in antecedentibus Latinis sunt]. G. Lacunas, *ait*, asteriscis notatas sine *αὐτογράφῳ*, aut meliore *ἀπογράφῳ*, non, opinor, ipse Apollo restituat.

1) V., Ms. S-G., Cuiac. (Obss. XXI. 7.) et G. *Αὐτοῦντός τινος γυναικός.* 2) V. et Ms. S-G. *Petente quodam mulieris.* 3) Cuiac. *αὐτῆς ὡς.* 4) Ita V. Ceteri *παρέσχηκε.* 5) Ita V. et Ms. G.; sed G. *praestitit.* 6) V. et Ms. S-G. *curator.* 7) Ita V. et Ms. S-G.; sed G. et Schult. habent *ἐξήτασεν*, ceteri *ἐξήτησεν.* 8) Ita V. et Ms. G. Ceteri *παρέσχηκε.* G. proposuit *παρεσχήκοι.* 9) Ex Cuiac. *εἶπεν, dixit*, om. V. et Ms. G., recepimus. Alieni appetens G. annotavit: Verbum *εἶπεν, dixit*, quod desiderabatur, adiecimus. 10) V. *μηδε δυνησθαι.* Ms. G. *μηδε δυνησθι.* sed Ms. S-G. *μηδε δυνησθε* habet. Cuiac. G. et ceteri *μὴ δυνήσθη.* Annotat G. „Scripserat lector *μὴ ἐδυνήσθη.* Dositheus vero *μὴ δυνησθεῖ*, per syncopen, ut volunt Grammatici". 11) Ms. G. *μονωος.* 12) V. *παρεσχειν.* 13) V. et Ms. G. *τω Ἁδριανος.* 14) V. *Ρϊα λιμω πνξης.* Ms. G. *τινξης.* Cuiac. *πνίξεις.* 15) Ms. G. *necesses.* G. *eneces.*

νόν; κατὰ δύναμιν οὖν τῆς ὑποστάσεως τροφεῖα αὐτῷ πάρεχε [16].

§. 13. Ἐν τοσούτῳ δὲ ἐνέτυχέν τις [1] Ἀδριανῷ [2] λέγων Οἱ υἱοί μου, Κύριε, ἐστρατολογήθησαν [3]. Ἀδριανὸς εἶπεν Ἐπ' ἀγαθῷ [5]. Ἀπεκρίθη [ἐκεῖνος [7]] | Ἀλλὰ ἰδιῶταί εἰσιν καὶ φοβοῦμαι μή τι παρὰ τὸ καθῆκον ποιήσουσιν [9] καὶ ἔρημόν με καταλίπωσιν [11]. Ἀδριανὸς εἶπεν Μηδὲν εὐλαβοῦ [12], ἐν εἰρήνῃ [13] γὰρ στρατεύονται. Ὧι δ πατὴρ εἶπεν Ἐπίτρεψον οὖν μοι [15], Κύριε αὐ-

pro modo ergo facultatis alimenta ei praesta [16].

§. 13. Interea autem interpellavit quis [1] Adriano dicens Filii mei, Domine, militiae capti sunt [4]: Adrianus dixit Feliciter, in bono [6]! Respondit [ille [7]] | t. δ Sed inscientes [8] sunt et timeo ne quid extra ordinem faciant et miserum [10] me relinquant. Adrianus dixit Ne quid timeas; in pace enim militant: Cui pater dixit Permitte [14] ergo me, Domine Impe-

---

16) Stephano tota §. 12., ut et sq. §. 13. defuit. 1) V. et Ms. S-G. om. τις, *quis*. 2) V. et Ms. S-G. εν. ετυχεν αδριανος [αδριανου V.]; Fabric. et qui eum secuti sunt Londinenses ἐντέτυχεν. 3) V. et Ms. S-G. εστρατολογεθησαν. sed G. falso annot. στρατολογεσθησαν. Cuiac. (Obss. XXI. 10.) et G. στρατολογήθησαν. 4) Legendum est *in militiam lecti sunt* G. 5) V. επαγατω. Cuiac. et G. ἐν ἀγαθῷ. 6) Ita V. et Ms. G. Ex glossemate *feliciter* et *in bono* coniunguntur. Ex Graecis *in bono* legendum est, quamvis Latine dicatur *feliciter*. 7) Inserui, G. suadente, ἐκεῖνος, *ille*. 8) Non ita scite annotavit G. „Admodum inscienter interpretatus est, quum oportuisset *rudes*". 9) Scribo ποιήσωσιν G. 10) Lego *disertum* ἀντὶ τοῦ *desertum* G. 11) Cuiac. et G. καταλείπουσιν. sed in aliis edd. Cuiac. καταλίπουσιν. G. annotat: „Scribo καταλίπωσιν". Et ita ex V. retinui. Ms. S-G. καταλιποσιν." 12) Editi omnes εὐλάβου. 13) V. εν ϊρηλιη. 14) V. Ms. G. et edd. omnes *Remitte*. Emendavi ut G. proposuit. 15) V. μου.

τοκράτορ [16], κἂν ὑπηρέτην [17] αὐτῶν εἶναι, ἵνα αὐτοὺς ἐπέχω· Ἁδριανὸς εἶπεν Μὴ ποιήσειαν οἱ θεοί [18], ἵνα σε ὑπόδουλον τοῖς τέκνοις σοῦ ποιήσω, ἀλλὰ κλῆμα λαβὼν [19] ἑκατοντάρχης αὐτῶν γενοῦ [20].

rator, vel ministrum eorum esse, ut eos attendam. Adrianus dixit Ne id faciant dii [18], ut te obsequentem filiis tuis faciam; sed vite accepta [19] centurio eorum esto.

§. 14. Ἁδριανοῦ ἐπίδοσιν
u. α διδόντος γυνή τις III ἐξεβόησεν Δέομαί σου, Κύριε αὐτοκράτορ [3], ἵνα κελεύσῃς ἐκ τῆς ἐπιδόσεως [4] τοῦ υἱοῦ μου δοθῆναι μοί τι [7], ἐπεὶ [8] αὐτός μου ἀμελεῖ [9]. Καὶ υἱὸς αὐτῆς παρεστὼς λέγει [11] Ἐγώ, Κύριε αὐτοκράτορ, οὐκ ἐπιγιγνώσκω ταύτην μητέρα· Ἁδριανὸς εἶπεν [13] Εἰ σὺ ταύτην οὐκ ἐπιγιγνώσκεις [14]

§. 14. Adriano congiarium dante [1] mulier quaedam III exclamavit Rogo [2] te, Domine Imperator, ut iubeas de congiario filii mei [5] dari [6] mihi aliquid [7], quoniam [8] ipse me neglegit. Et filius eius [10] adstans dicit [11] Ego, Domine Imperator, non agnosco eam [12] matrem: Adrianus dixit [13] Si tu eam non agnoscis [14]

---

16) V. et Cuiac. ex Fabroti et aliis edd. αὐτοκράτωρ. 17) V. ὕπερετη. 18) V. μη ποτησιαν οι. θεοι, *ne deficiant dii*, et Lat. ita quoque Ms. S-G. habet. 19) V. αλλα. κλημα. λαβον, *sed vitae acceptae*. 20) V. et Ms. G. γενου. Cuiac. ἔνου, quod G. cum pedissequis retinent.

1) V. *dantes*. 2) Steph. *Oro*. 3) V. αυτοκρατωρ, ut ubique. 4) V. et Ms. S-G. om. ἐκ τῆς ἐπιδόσεως. 5) V. *filio meo*. 6) V. et Ms. S-G. *dare*. 7) Steph. et ex eo G. μου τίποτέ μοι δοθῆναι, *aliquid mihi dari*. V. et Ms. S-G. secutus sum. 8) Steph. et ex eo G. male ἐπειδή, *quando*. 9) V. εμελι. 10) Fabric. Schulting. et Londin. om. *eius*, quamvis Steph. et G. habeant ex Mss. 11) Steph. om. παρεστὼς λέγει. *adstans dicit*. 12) Steph. *hanc*. 13) Id. om. Ἁδριανὸς εἶπεν, *Adrianus dixit*. 14) V. ουκ επιγιγνωσκω, *non*

μητέρα [15], οὐδὲ [16] ἐγώ σε πολίτην Ῥωμαῖον [17].

matrem [15], nec ego te civem Romanum.

---

§. 15. [1] Χαῖρε, μῆτερ [2] καλλίστη καὶ τιμιωτάτη [3], ὅσα γὰρ σὺ θεοῖς εὔχῃ ὑπὲρ ἐμοῦ, κἀγὼ τὰ αὐτὰ ὑπέρ σου εὔχομαι· | ἡ γὰρ σὴ εὐσεβεία καὶ σεμνότης πάντα ποιεῖ· χαίρω δέ, νὴ τὸν Ἡρακλέα, ὅτι τὰ ὑπ' ἐμοῦ [6] γινόμενα πάντά σοι ἀρεστά εἰσιν καὶ ἐπαινετά. Οἶδας [7] οὖν, μῆτερ, τὴν σήμερον ἡμέραν γενέθλιόν μου εἶναι, καὶ ὀφείλομεν κοινῇ δειπνῆσαι. ἐὰν θέλῃς [9] οὖν, ἐνωρότερον [10] μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου λελουμένη ἔρχου· Σαβίνη γὰρ εἰς ἀγρὸν ὥρμησεν, ἀλλὰ σφυρίδα [14] αὐ-

§. 15. [1] Gaude, mater optima et carissima [3]. quantum enim tu deos oras pro me, et ego eadem pro te oro [4]: | tua enim pietas et castitas omnia facit [5]; gaudeo tamen, per Herculem, quoniam quae a me fiunt, omnia tibi grata sunt et laudabilia. Scis ergo, mater, hodiernum diem natalem meum esse, et debemus invicem [8] cenare: si vis ergo, tempore [11] cum sororibus meis lota veni. Sabina [12] enim in villam [13] profecta est; sed spor- u. β

---

cognoscis. 15) Steph. *Si tu hanc matr. n. agn.*: *Εἰ σὺ ταύτην μητ. ο. επ.* 16) Steph. et G. male *οὔτε* [ipse G. sphalmate *οὔτε*.]. 17) V. *ρωμηον*.

1) Hanc epistolam, omissam Stephano, Fabricius inscripsit: *Hadriani Imp. epistola ad matrem.* 2) V. et Ms. S-G. *μητηρ*, ut saepius. 3) G. non vidisse Dositheum ann., verba esse salutantis, quae epistolis praeponi solent. 4) „Significantius interpretaretur: *Quaecunque tu a Diis optas mihi; eadem ego et tibi opto*" G. 5) G. *fecit*. 6) Ita V. et Ms. S-G.; G. *ὑπό μου*. 7) V. et Ms. S-G. *οιδες*. 8) V. *inuicem. commune.* Sed hoc aperto gloss. est. 9) V. *θελις*. G. et ceteri *θέλεις*. 10) V. et Ms. S-G. *ενορωτερον*. 11) G. ann. „Lego *temporius*, ut in duobus Glossariis est et infra *celerius*". 12) Ms. S-G. *Sauina*. 13) V. *in uilla*. 14) G. *σπυρίδα*.

τὴ ἔπεμψεν. Βλέπε οὖν, ||
u. γ ἵνα τάχιον ἔλθῃς, ἵνα δυνησώμεθα τὴν εὐκταῖαν [16] εἰς ἓν θρησκεῦσαι [17].

tellam ipsa misit. Vide ergo, || ut celerius venias [15], ut possimus optabilem [16] in unum celebrare.

§. 16. *Ἐγένετο [1] νόμος τοιουτότροπος [3] πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅπως ὅστις πατροκτονίαν [4] πεποιήκει [6], δημοσίως εἰς μολγὸν [7] πεμφθεὶς συῤῥαφῆναι [9] μετὰ ἐχίδνης, καὶ πιθήκου, καὶ ἀλέκτορος, καὶ κυνός, ἀσεβῶν ζώων ἀσεβὴς [10] ἄνθρω-

§. 16. * Fuit quaedam lex [2] eiusmodi omnibus hominibus, uti qui patricidium [5] fecisset, publice in culleum [8] missus consueretur [9] cum vipera et simia et gallo et cane, impiis animalibus impius [10] homo, et

15) V. *veniatis.* 16) Deesse videtur ἡμέραν, *diem* sive ἑορτήν, *festum.* 17) V. et Ms. G. θρησκεισαι. G. θρησκῆσαι. Legendum esse θρησκεῦσαι annotavit G.

*) „Dositheus sicubi ex incondita scribendi forma et sordidi ingenii faece sese videtur emergere, veluti in lege de parricidis, Graecos, quos descripserit, auctores habuisse existimari debet". Ita Valckenaer. Misc. Obss. X. p. 119. Ceterum annotavisse iuvabit iam Th. Reinesium in defens. variarr. lectt. p. 90. hanc legem ad Hadriani tempora minime pertinere monuisse.

1) V. et Ms. S-G. γινεται. 2) V. et Ms. S-G. *fit quidem lex.* Steph. et G. *Fuit lex quaedam.* 3) Ita V. et Ms. S-G.; Steph. et G. νόμος τις τοιούτου τοῦ τρόπου. 4) Cod. Scal. et Steph. πατροκτόνιον. 5) Steph. *parricidium*, quod G. magis probat. 6) G. vult ἐπεποιήκει, sed temere. 7) V. et Ms. G. μολσον. 8) Steph. *in culeo.* 9) V. συντραφηναι. Ms. G. συνγραφηναι, et inde uterque codex *conscriberetur.* Steph. συνραφῇ, et ita recte Steph. *consueretur.* Infinitivos συῤῥαφῆναι, κατενεχθῆναι, βληθῆναί nolui cum Steph. permutare, quamvis praecedat ὅπως, cum id fortasse sit pro ὡς. 10) V. et Mss. S-G. πιθηκουν και αλεκτορας και κυνας ασεβις ζωοις [ζωις V.] ασηβες. V. *et simiam et gallu et c. imp. an. imp.* Steph. ἐχίδνης καὶ κυνὸς καὶ πιθήκου καὶ ἀλέκτορος, ἀσ. ζ. ἀσ. *vipera et cane et si-*

πος, καὶ εἰς ἅμάξαν ἐζευγμένην μελανῶν βοῶν [11] κατενεχθῆναι πρὸς θάλασσαν, καὶ εἰς βύθονα [13] βληθῆναι [14]. Ἔδειξαν [16] ὑπόδειγμα τιμωρίας, ἵνα μᾶλλον φοβηθῶσιν . . [17] οὕτως ἀνόσιον ἔργον ἐποίησεν [19. 20].

in plaustrum, iunctum nigris bobus, deportaretur [12] ad mare, et in profundum mitteretur [15]. Ostenderunt [16] exemplum poenae, ut magis timeant . . [17] sic crudele [18] opus fecit [19. 20].

---

mia et gallo, impiis an. imp. 11) V. *μελανον. βοων, nigris bovis.* 12) V. et Ms. S-G. *deportari;* sed cum Latina scriberet aut Dositheus aut librarius, ex Graecis infinitivos retinuisse videtur, oblitus *τοῦ consueretur, συρραφθῆναι.* 13) V. et Ms. G. *βυθονι.* 14) Steph. *καὶ ἐπὶ ἁμάξης ἐζευγμένης μελανοῖς βουσὶν κατενεχθῇ εἰς θάλασσαν, καὶ ῥιφθῇ εἰς βαθύ.* et inde haec Lat. *et super plaustrum iunctum nigris bubus deferretur in mare, et proiiceretur in profundum.* Hactenus hunc locum codex quoque Scaligeranus (biblioth. Lugd. Bat. *p.* 61.) *fol.* 101. *rect.* Graece habet, sed ex Stephano, ut videtur, transcriptum, a quo, nisi omittendo articulum inter *τοιούτου* et *τρόπου* nihil recedit. 15) V. et Ms. S-G. *mitti.* Cf. not. 12. 16) Steph. *Ostendi enim,* Ἔδειξα οὖν. Hoc οὖν, om. V. et Ms. S-G., recepit G., annotans „ἔδειξαν γὰρ ὑπόδειγμα. Haec in utroque cod. corruptissima ita restituenda putavimus". 17) Excidisse aliquid suspicor, e. gr. *ἄνθρωποι, ἢ ὅπως οὕτως τιμωρηθῇ, ὃς, homines, quam ut ita puniretur, qui* etc. Vid. not. 19. 18) V. *crudelem".* 19) Nos codicum mss. scripturam secuti sumus. Steph. *φοβηθῶσιν οὕτως ἄνομον ἔργον ἐργάσασθαι. timeant tam nefarium opus operari.* G. *φοβηθῶσιν οὕτως ἀνόσιον ἔργον ποιῆσαι. timeant tam crudele opus facere.* 20) Adiecerunt Steph. et G., om. V. et Ms. G., hoc comma: *Νῦν οὖν δίκαια ποιεῖτε, καλὸν γὰρ ὑπόδειγμα πᾶσιν ὑποδείξετε* [*ἀποδείξετε* G.]: *Nunc ergo iusta facite; bonum enim exemplum omnibus ostendetis.*

[§. 17.][1] Νῦν οὖν, ὅσα [2] ἐπιβάλῃ, ἐπὶ πέρας ἄξεις· διὸ ἐν παντὶ πράγματι φιλοπονεῖν δεῖ ἀπὸ τῶν θέλοντων [4] πλέον τι εἰδέναι [5], ὃ εὔχρηστόν ἐστιν ἀνθρωπίνῳ βίῳ. τούτου μάλιστα [6] ἀπηγορία κυριεύσει, ὅθεν δεῖ γραμμάτων τέχνην ἐκμαθεῖν· καὶ γάρ ἐστιν ὅραμα [8] ἀπηγορίας· ἔνθεν γὰρ πάντα καταυγάζονται· οὐκ ἀμαθῶς
w. α γὰρ ὃ εἰδέναι θέλων III Ῥωμαϊστὶ λαλεῖν καὶ Ἑλληνιστὶ, ἐπιμελῶς προσέχῃ [11]. τοῦτο [12] γὰρ ὑποδείγματος χάριν προσθήσομεν [13] ἀπηγορίαν, ἥτις ἐστὶν Ἀθηνᾶς [15] χάριν, ἡ διδοῦσα ἅπασιν [16] τὴν μάθησιν καὶ τυχὴν πρῶ-

[§.17.][1] Nunc ergo quod conatus fueris, ad finem adducis [3]. Propterea in omni re studere oportet a volentibus plus aliquid scire, quod utile est humanae vitae; huius praecipue [6] oratio dominabitur, unde oportet litterarum [*artem*[7]] perdiscere: etenim est visus orationis, hinc enim omnia inluminantur. non indocte enim [9] qui scire velit III Latine loqui et Graece [10], diligenter adtendat [11]. hoc enim exempli gratia adponemus [13] orationem, quae [14] est Minervae gratia, quae dat omnibus do-

---

1) Quum hanc §. ex mss. transcriberem, ut operis traderetur, in mentem mihi venit illud poetae in Oberone vers. 3. et 4., diserteque monendum videtur me non in animum induxisse ex stolida Dosithei, quam mss. exhibent, oratione sanam efficere et humane tolerabilem. Ipse, sis, quaeras sensum, de quo dubito, an nullus umquam fuerit. 2) V. et Ms. G. ο εαν. Et hoc ὃ ἐὰν habent G. aliique. 3) Mss. *adducis*. G. *adduces*. 4) G. vult φιλοπονεῖν δεῖ τοὺς θέλοντας. 5) V. τιειδεναι. 6) V. τουτου μαλισι: *huius praecipuae*. G. prop. *in hoc praecipue*. 7) Mss. om. *artem*. 8) Mss. ορομα. 9) Ms. S-G. *eum*. 10) V. *latinaeloquia et grecae*. Ms. S-G. *latine eloqui et grece*. 11) Mss. προσεχε: *adiendi*. G. προσεχέτω. prop. autem προσέχῃ. 12) V. τουτω. 13) Hic et inferius lacunas esse vix dubitari poterit. 14) V. *qui*. 15) Ita Mss.; G. Ἀθήνης. 16) Ita Mss.; G, τῆς διδούσης πᾶσιν.

τον, ἔπειτα εἰδέναι. ποιῶν γὰρ ποιεῖ ἀνθεῖν τούτους τοὺς μὴ ἀμελοῦντας καὶ ποιοῦσιν[18] ἃ ἔμαθον. τέχνη γὰρ μετατίθεται ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦτο τέχνη οὐκ ἀποθνήσκει. ἔπειτα[19] ποία ἦν χάρις μαθεῖν, εἰ δ διδάσκων | ἦν[20] ἀθάνατος; ταῦτα γὰρ εἶναι θεοὶ ἠθέλησαν ἀναμιμνήσκοντες πρῶτον πάντων θεοὺς σέβεσθαι, οὐ λιβάνῳ, ἀλλὰ συνειδήσει (πλεῖον[23] γάρ ἐστιν καλῶς ζῆν ταῦτα ποιοῦντα), γονεῖς τιμᾶν, τέκνοις ἐνγλυκαίνειν[25], φίλους φιλεῖν καὶ ἁπλῶς ὑποδεικνύειν καὶ ἀνυπόπτως πάντα ποιεῖν, καὶ μὴ κακοφρόνως[26], ἵνα ἐν παντὶ πράγματι εὔχρηστος ᾖς, καὶ πάντα τὰ ἔθιμα ζωῇ σῇ[28] παρατηρῇς,

ctrinam et fortunam primum, deinde scire faciens enim facit florere eos, qui non neglexerunt[17] et faciunt quae didicerunt: ars enim transfertur ab homine in hominem, et propterea ars non moritur. denique quae erat gratia discere, si qui docet | erat[21] w. β inmortalis? Haec enim esse dii voluerunt admonentes primum omnium deos colere, non ture, sed conscientia (plus enim est bene vivere haec facientem), parentes[24] diligere, natis indulgere, amicos amare et simpliciter demonstrare et sine suspicione omnia facere, et non maligne, ut in omni re utilis sis, et omnia quae solent[27] vitae tuae observes,

---

17) G. prop. *neglegunt.* 18) Ita Mss.; G. τοὺς ποιοῦντας. 19) V. επιτοι. G. ἐπείτοι. 20) Fort. ᾖ. 21) Mss. *eras et.* 22) V. *turae.* 23) G. πλέον. 24) V. *potentes.* 25) Ms. G. et G. ἐγγαυκαίνειν, de quo verbo multus est G. 26) Adverbio κακοφρόνως, pro quo Mss. παντι πραγματι, quod statim iterum in V. (in Ms. S-G. πραγματι solum) sequitur, habent, locum vacuum reliquit G., supplendum esse „πονηρῶς aut taliter" admonens. 27) V. *solet.* G. annotat: Lego *omnia sollemnia.* 28) V. ζωη. σῃ. Ms. S-G. ζων σῃ. G. ζωῆς σῆς.

καὶ θαυμάσῃς [29], ὅτι τὸν καλῶς ποιοῦντα καλῶς ἀκολουθεῖ.

et miraberis, quoniam [30] bene facientem bene sequitur.

[§. 18.] Νῦν οὖν ἄρξομαι ΜΥΘΟΥΣ γράφειν ΑΙΣΩ-
w. δ ΠΕΙΟΥΣ καὶ ὑποτάξω || ὑπόδειγμα· διὰ τούτου [1] γὰρ αἱ ζωγραφίδες συνεστήκεσαν [2]. εἰσὶν γὰρ λίαν ἀναγκαῖα [3] πρὸς ὠφέλειαν τοῦ βίου ἡμῶν [4]. πρώτῳ οὖν τόπῳ [5] μῦθον ἄρξομαι *

[§. 18] Nunc ergo incipiam FABULAS scribere AESOPIAS et subiciam || exemplum: per eum [1] enim picturae constant: sunt enim valde necessariae ad utilitatem vitae nostrae. primo ergo loco fabulam incipiam *

---

29) Ita Mss.; G. θαυμάσεις, quod aptius sane videtur. 30) G. *quomodo*; annotat: Lego *quod*.

1) Mss. τουτον: *eum*. G. τούτους: *eas*. 2) Mss. συνεστηκαν. G. συνέστησαν. 3) V. αναγκαιαι. 4) V. ημον. 5) V. τωπω.

*) Fabulae 16. et 17., quae choliambico metro decurrunt, eadem forma etiam aliunde notae sunt. Vid. Schneider. Fabul. Aesop. (Vratisl. 1812. 8°.) p. 123. 125. sq. Equidem non dubito, quin ex eodem fonte ad nos pervenerint, unde metricae fabulae, a Furia ex cod. Florentino primum editae, originem traxerunt, id est ex ea collectione, cuius Babrius Augusti temporibus auctor fuisse perhibetur. Reliquae fabulae omnes, quas Dositheus nobis servavit, aut numquam versibus erant inclusae, aut a Grammatico adeo ex pristina forma depravatae sunt, ut nulla hodie metri vestigia appareant. Ceterum earumdem argumenta etiam in aliis fabularum collectionibus superesse facile videris. — Valckenaerius (Miscc. Obss. X. p. 119.) solam Latinam fabularum Aesopicarum, ut et Hyginianarum, quas inferius exhibebimus, versionem Dositheo tribuendam esse admonet. „Harum is nitor, ea est elegantia, ut Graeca *Dositheo* deberi, nulla ratione mihi persuadere potuerim. Fieri tamen facile potest, ut fallar *etc.*“ Idem Valck. p. 115. „Fabulae Aesopiae non sunt invenustae, et ab homine Graece scientissimo conscriptae, raro a

[α'.] *ΑΠΟ ΕΛΑΦΟΥ* [1].

Ἔλαφος εὐμεγέθης ὥρᾳ θέρους δίψῃ [2] *λειπόμενος παραγίνεται ἐπί τινα πηγὴν διαυγῆ καὶ βαθεῖαν, καὶ πιὼν ὅσον ἤθελεν, προσεῖχεν τῇ τοῦ σώματος* *[*εὐφυΐᾳ*]*[3] *καὶ μάλιστα μὲν ἐπῄνει* [5] *τὴν φύσιν τῶν κεράτων ἀνατεταμένων* [6] *τε εἰς πολὺν ἀέρα* [7]*, καὶ ὡς κόσμος εἴη παντὶ τῷ σώματι· ἔψεγεν δὲ τὴν τῶν σκελῶν λεπτότητα* [9]*, | ὡς οὐχ οἷων τε ὄντων αἴρειν* [11] *τὸ βάρος. Ἐν οἷς* [12] *δὲ πρὸς τούτοις ἦν, ὑλαχή τε κυνῶν ἀλφνιδίως ἀκούεται καὶ κυνηγεταὶ πλησίον* [13]*. ὁ δὲ πρὸς φυγὴν*

[I.] DE CERVO.

Cervus bonae magnitudinis aestivo tempore siti deficiens advenit ad quendam fontem limpidum et altum, et cum bibisset quantum voluerat, adtendebat ad corporis [*pulchritudinem*][3], et maxime quidem[4] laudabat naturam cornuorum excelsissimam [8] in multo aere [7], et quod ornamentum esset omni corpori [8]; culpabat autem crurum exilitatem, | quasi non W. δ possent[10] ferre pondus. Sed cum in his esset, latratus canum subito audivit et venatores proximo: at ille in fugam ibat, et quamdiu

---

Dositheo interpolatae, sed ab eodem in Latinum sermonem versae".

1) Cf. Schneider. p. 40. N. 75. Furia. N. 209. Zosimad. p. 364. N. 181. 2) G. *δίψει.* 3) G. *προσεῖχε τὰ τοῦ σ. adtendebat a corpore.* sed V. et Ms. S-G. *προσειχεν τη τ. σ. adtendebat a corpore* (V. *corporie*). Vocem *εὐφυΐᾳ, pulchritudinem* ex Valckenaer. Miscc. Obss. X. p. 121. recepimus. 4) V. *quid.* 5) V. *ερηνι.* Ms. G. *ερηλι.* 6) G. *ἀνασταησαμένων: exurgentium.* 7) Ita V. et Ms. G. sed G. *in multum aerem.* Et hic quidem desinit codex Sangallensis. 8) V. *omni corporis.* 9) V. *των. κελων λεπτετητα.* 10) V. *quas non esset.* Valck. *quasi non essent.* 11) V. *ερειν.* Cum Valck. *αἴρειν* scripsi. Fort. *φέρειν.* 12) Valck. mavult *ἐν ᾧ.* 13) V. *κινων εφνιδιωc. ακου. ται.*

ὥρμα, καὶ μέχρις ὅπου [14] διὰ πεδίων ἐποιεῖτο τὸν δρόμον, ἐσώζετο ὑπὸ τῆς ὠκύτητος τῶν σκελῶν [15]. ἐπεὶ δὲ εἰς πυκνὴν καὶ δασεῖαν ὕλην ἔπεσεν, ἐμπλακέντων αὐτῷ [16] τῶν κεράτων ἑάλω, πείρᾳ μαθών, ὅτι ἄρα ἄδικος ἦν τῶν ἰδίων κριτής, ψέγων μὲν τὰ σώζοντα αὐτόν, ἐπαινῶν δὲ ὑφ' ὧν προδέδοται.

quidem per campos faciebat cursum, liberabatur a velocitate crurum; sed ubi in spissam et condensam silvam incidit, inplicatis ei [17] cornibus captus est, modo perdiscens, quod iniustus esset suorum iudex, culpans quidem [18] quae salvabant eum, laudans autem a quibus deceptus esset.

[II.] DE MURE [1].

x.[a] Μῦς ἐπάνω λέοντος κοιμωμένου ἐφήλατο III καὶ τὸν ὕπνον αὐτοῦ ἐξύπνικεν· ὃν ὁ λέων δραξάμενος ἀναιρεῖν ἠβούλετο. ἐκεῖνος δὲ συγγνώμην ᾔτήσατο ὑπὲρ τοῦ ζῆν, καὶ οὐκ ἐλάσσονα χάριτα ἐπηγγέλλετο [2]. Ὁ δὲ λέων γελῶν καὶ στοχαζόμενος * *[3] λέοντι χάριτας ἀνταποδώσειν ἐπηγγείλατο, ἀπέλυσεν αὐτόν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ [4] αὐτὸς ὁ λέων

Mus super leonem dormientem insiluit III et somnum eius excitavit; quem leo amplexus interficere volebat: ille autem veniam petit pro vita, et non minorem gratiam repromittebat. Et leo ridens et existimans * * [3] leoni gratiam restituere repromisit, dimisit eum. Nec [4] multo post ipse leo a venatoribus ca-

---

και. κυνηγετε. πλεσιον. 14) Valck. mavult μέχρις οὗ. 15) V. οκιτητος των. σκελιων. 16) Valck. αὐτοῦ. 17) V. et Valck. *obligatis ei inplicatus.* 18) V. et Valck. *culpas quidem vituperans.*

1) Cf. Schneider. p. 76. N. 148. Furia. N. 98. Zosimad. p. 140. N. 217. 2) V. καριτα. επεγγελλετο. 3) Lacunam esse apparet. 4) V. μεθου, πολιδε: *sed*

ὑπὸ κυνηγῶν ληφθεὶς καὶ εἰς δεσμὰ βληθεὶς ἐκεῖτο [5]. τότε δ μῦς μνησθεὶς ἀντ-αποδοῦναι τῷ λέοντι τὴν χάριν ἐθέλησεν, καὶ διὰ νυκτὸς τρώγων τὰ σχοινία ἠλευθέρωσεν τὸν λέοντα. Ἐξ ἀνελπίστου [8] βοήθεια | ἀπὸ ἡττόνων γίνεται μείζοσιν.

ptus et in vinculis missus iacebat. Tunc mus [*reminiscens*] [6] restituere leoni gratiam voluit, per noctem rodens [7] funes liberavit leonem. Sic desperatis [8] adiutorium | ab inferioribus fit maio- x. β
ribus.

[III.] DE MURIBUS ET MUSTELIS [1].

Μῦες ὀργιζόμενοι [2] ὅτι ὑπὸ [3] γαλῶν ἑαυτοὺς ἀναλίσκεσθαι ἔβλεπον, ὥρισαν μετ' αὐτῶν πυκτεῦσαι· τοιγαροῦν ἐποίησαν ἑαυτοῖς [4] ἡγεμόνας, οὓς πρὸς ἐπίσημον χρυσέοις κέρασιν ἐκόσμησαν· καὶ ἐξαπίνης μάχης συμβληθείσης μῦες ἔφυγον. οἱ ἡγεμόνες οὖν κωλυόμενοι διὰ τὰ κέρατα ἐσφάγησαν. Οὕτως *[οἷς]* [6] εἰς τιμὴν δοθεῖσιν ἔχαιρον, ὑπ' αὐτῶν ἔπαθον [7].

Mures indignati, quod a mustelis se consumi videbant, statuerunt cum eis pugnare. itaque fecerunt sibi duces, quos ad nobilitatem aureis cornibus ornaverunt, et de subito pugna commissa mures fugerunt: duces ergo prohibiti [sunt] [5] propter cornua occisi sunt. Sic [*quibus*] [6] in honorem datis gaudebant, ex eis passi sunt [7].

---

multo post. 5) V. *εκειτο.* 6) Ex Graeco *reminiscens*, quod deesse videbatur, adieci. 7) V. *rudens.* 8) V. *εξανελπιστον: sic disperatis.* Lego: *Οὕτως ἐξ ἀν.*

1) Cf. Schneider. p. 83. N. 163. Zosimad. p. 159. N. 242. 2) V. *οργιζομενον.* 3) V. *απο.* 4) V. *εποησαν. εαυτους.* 5) Hoc verbum delendum videtur. 6) Inserui *οἷς*, *quibus.* 7) V. *τιμην τοις. δοθισιν. εχαιρον αϋπαυτων. επατον: sic in hononórem dati gaudebant ex eis passisunt.*

[IV.] DE PATRE FAMILIAS.

Οἰκοδεσπότης τίς ποτε [1] πλέων εἰς θάλασσαν ἐκοπία ὑπὸ χειμῶνος, καὶ οἱ ναῦ-
κ.γ ται [2] ἀσθενέστερον || ὑπηρέτουν διὰ τὸν χειμῶνα· οἷς ὁ ἄνθρωπος εἶπεν Ὑμεῖς, φησίν, εἰ μὴ τοῦτο τὸ πλοῖον ταχύτερον ἄγετε [3], λίθοις ὑμᾶς καταβαλῶ [4]. Τότε εἷς ἐξ αὐτῶν εἶπεν Ὤφελον [5] γὰρ *[ἐν [6]]* ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ἦμεν, ὅπου λίθοι [7] συλλεγῆναι δύνανται.

Τούτῳ οὖν ὁμοῖα τὰς ψυχὰς [8] ἡμῶν βαστάζειν ὀφείλομεν τὰς κουφοτέρας [9] ζημίας, ἵνα τὰς βαρυτέρας ἐκφύγωμεν.

Nescio qui paterfamilias navigans in mare laborabat in tempestate, et nautae [2] inbecillius || ministrabant propter tempestatem: quibus homo dixit Vos, inquit, nisi hanc navem celerius ducitis, lapidibus vos deiciam. Tunc unus ex eis dixit Utinam enim in eo loco essemus, ubi lapides colligi possint.

Huic ergo similia animas nostras [8] baiulare debemus leviores iacturas, [*ut* [10]] graviores effugiamus.

[V.] DE CATTUNA [1].

Ἄϊλουρος προσποιούμενος γενέθλιον ἄγειν ἐπὶ δεῖπνον ὄρνεα ἐκάλεσεν· ἔπειτα παρατετηρηκὼς [3] εἰσελθόντας

Cattuna fingens natalem agere ad caenam gallinas invitat [2]. deinde observans introeuntes, clusit o-

---

1) V. τισποται. οικοδεσποτης. 2) V. χιμωνος και . οι . ναιται: *in tempestatem et naute.* 3) V. αγηται. 4) V. καταλω. Ad Latinum *deiciam* respiciens dedi καταβαλῶ. Potuit etiam scribi κατολῶ sive καταλεύω. 5) V. οφελον. 6) Inserui ἐν. 7) V. λιτοι. 8) Ita V.; facilius legas ταῖς ψυχαῖς, *animis nostris.* 9) V. κουποτερας. 10) Ex Graecis τὸ *ut* inserui.

1) Ita V. habet. In Glossar. cap. 16. περὶ τετραπόδων (V. fol. kδ. vers. 20.) est αιλουρος: *gattus.* 2) Ita V. 3) V. επιτα παρατηρηκως.

ἔκλεισεν τὰς θύρας καὶ καθ' ἕνα [4] ἤρξατο ἐσθίειν.

stia et singillatim eas [4] coepit manducare.

Οὗτος ὁ μῦθος | ἥρμοσται εἰς ἐκείνους, οἳ πρὸς ἐλπίδα ἱλαρὰν πορευόμενοι [7] τὰ ἐναντία πάσχουσιν.

Haec fabula | apta est in eos, qui ad spem hilarem [6] proficiscentes contraria [8] patiuntur. x. δ

[VI.] DE LEONE [1].

Λέων λιμῷ ἐκλιπὼν νοσεῖν ἑαυτὸν προσεποιεῖτο, καὶ διὰ ταύτης τῆς πλάνης τὰ λοιπὰ θηρία ἐπισκεπτόμενα εἰσήρχοντο, οὓς ὁ λέων εὐθέως ἐδαπάνα· ἀλώπηξ δὲ ἔξωθεν τοῦ σπηλαίου ἐστάθη, καὶ ἠσπάσατο [5] αὐτόν· ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπ' αὐτοῦ, διὰ τί οὐκ εἰσήρχετο; ἀπεκρίθη Ἐπειδὴ ὁρῶ εἰσερχομένων ἴχνη [6], ἐξερχομένων δὲ οὔ.

Leo fame deficiens languere se simulabat, et propter eam fallaciam ceterae bestiae visitantes introibant, quas [2] leo continuo consumebat [3]: vulpis [4] autem extra speluncam stetit, et salutavit eum. interrogata ergo ab eo, quare non intraret? respondit Quoniam video intrantium vestigia, exeuntium autem non.

Οὕτως τινῶν οἱ κίνδυνοι [7] διδαχὴ ἡμῖν εἶναι ὀφείλει τῆς ἡμετέρας σωτηρίας [8].

Sic aliquorum pericula doctrina nobis esse debet nostrae salutis.

[VII.] DE INFIRMO [1].

Ἀσθενής τις ΙΙΙ ὑπὸ ἀτέ- Quidam infirmus III ab y. α

---

4) V. καθ. ηνα. 5) V. *qui.* 6) V. *ad spe militarē.* 7) V. πορευομενου. 8) V. *contrariam.*

1) Cf. Schneider. p. 72. N. 140. Furia. N. 91. Zosimad. p. 78. sq. N. 137. 2) V. *quos.* 3) V. *consūmebat.* 4) Ita V. 5) V. εστιασατο. 6) V. ιχην. 7) V. ουκινδινοι. 8) V. σωντηριας.

1) Cf. Furia. N. 277. Zosimad. p. 121. N. 192.

χνου ἰατροῦ ἀπελπισθεὶς [2] ἐσώθη, καὶ συναντήσας αὐτῷ τῷ ἰατρῷ διὰ χρόνου ἐξήταζεν, εἰ αὐτὸς εἴη, ὃν ἀπελπίκει [3]; ὁ δὲ ἀπεκρίθη Τοῦ Χάροντος χάριν αὐτὸν ἀνέπεμπεν [4] ἐξ Ἅιδου· παρεκτὸς [5] δὲ Χάροντος ἑστακέναι πάντας τοὺς ἰατροὺς ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν παρ' ἑαυτὸν ἄγειν, ἵνα αὐτοὺς βασανίσῃ, ἐπειδὴ τούτων ἀμελείᾳ πολλοὶ ἀπέθνησκον· ἀλλὰ σὺ μὴ φοβηθῇς· ἐγὼ γὰρ εἶπον αὐτῷ σὲ ἰατρὸν μηδέποτε γεγονέναι· πρῶτον [6] γὰρ σὲ ἀποσπάσαι σεσημειώκει [7]. |

γ' β . . . . . [8] ὅστις δ οὐκ οἶδεν ἐπαγγέλλεται.

indocto medico desperatus convaluit, et obviatus ei medico post tempus interrogavit, si ipse sit, quem desperavit [3]? Is respondit Orci gra. . . . . .[4] praeterea autem orcum statuisse omnes medicos intra paucos dies apud se duci, ut eos torqueant, quoniam eorum negligentia multi moriuntur: sed tu non timeas; ego enim dixi ei, te medicum numquam fuisse: primum enim te adduci adnotaverat. |

Haec fabula potest ad eum [8] pertinere, qui quod nescit promittit.

[VIII.] DE CORNICE.

Κορώνη διψῶσα προσῆλθεν ἐπὶ ὑδρίαν καὶ ταύτην ἐβιάζετο ἀνατρέψαι· ἀλλ' ὅτι

Cornix sitiens accessit ad hydriam [1] et eam conabatur convertere; sed

---

2) C. απο. ατεχνου. ϊντρου αφελπισθις. 3) V. ον. αφλαπικει: *quem disperauit.* 4) Malim ἐμαυτὸν ἀνέπεμπον, ut sestertius versiculus in Latinis a librario vacuus relictus expleatur: gratia *me sursum miserunt ex tartaro.* 5) V. παρεστος. 6) V. προτα. 7) V. σε σημιωκα. 8) Tres versiculi vacui relicti sunt, quos ita explere possis: Οὗτος ὁ μῦθος δύναται πρὸς τοῦτον εἶναι (s. σκοπεῖν aut simile quid). 9) V. *eos.*

1) V. *idriam.*

ἰσχυρῶς ἑστήκει [2], οὐκ ἠδύνατο αὐτὴν καταβάλλειν [3], ἀλλὰ μεθόδῳ ἐπέτυχεν ὃ ἠθέλησεν· ἔπεμπε [5] γὰρ ψήφους εἰς τὴν ὑδρίαν, καὶ τούτων τὸ πλῆθος [6] ἀπὸ κάτωθεν τὸ ὕδωρ ἄνω ὑπερέχεεν, καὶ οὕτως ἡ κορώνη τὴν ἰδίαν δίψαν κατέπαυσεν.

Οὕτως οὖν φρόνησις ἀνδρότητα [8] πλανᾷ.

quia fortiter stabat, non poterat eam deicere, sed remedio optinuit [4] quod voluit: misit enim calculos in hydriam, et eorum multitudo de imo aquam susum effudit, et sic cornix sitim [7] suam reparavit.

Sic ergo sapientia virtutem fallit.

[IX.] DE CORVO [1].

Κόραξ τυρὸν ἁρπάσας καὶ ἐπάνω δένδρου πετασθεὶς ἐκάθισεν· ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν ἀλώπηξ προσῆλθεν || καὶ ἐπαινεῖν ἤρξατο αὐτοῦ τὴν ἀνδρίαν, ἔψεγεν δὲ, ὅτι τοιοῦτο ζῶον φώνην οὐκ ἔχει. πλανηθεὶς οὖν ὁ κόραξ, ἤνοιξεν τὸ στόμα, καὶ [3] τὸν τυρὸν πεσόντα ἀλώπηξ ἁρπάσασα κατέφαγεν.

Οὕτως οἱ πολλοὶ ὅ,τι δυ-

Corvus caseum rapuit et super arborem volans sedit. speculata ergo eum vulpis [2] accessit || et laudare coepit eius virtutem, arguebat autem, quod tale animal vocem non haberet. fallacia ergo corvus aperuit rostrum, et [3] caseum cadentem vulpis [2] raptum comedit.

Sic conplures quod vir- γ.

---

3) V. *αλλο.τι, ϊσχυρως. στηκι.* 3) V. *ηδινατο αυτην. καταβαλιν.* 4) V. *optenuit.* 5) V. *επεμνε.* 6) V. *το. πανθος.* 7) V. *sitem.* 8) V. *ανδριτητα.*

1) Cf. Schneider. p. 64. N. 123. Furia. N. 216. Zosimad. N. 204. 2) Vid. not. 4. ad fab. 6. 3) Pro *καί*: *et* V. habet *τινι*: *qui*. Locus sanus non est; omissum esse putaverim: *καὶ μεγάλως ἀνέκραγεν. τότε*: *et clare crocivit. tum.* Hic locus Valckenaerii sententiam de Dosithei in Aesopiis fabulis labore maxime confirmare mihi videtur.

νάμει οὐ δύνανται [4], φρονήσει ἐκπλέκουσιν.

tutibus non possunt, sapientia explicant.

[X.] DE PUERO [1].

Παιδίον εἰς ὕλην ἀκρίδας θηρεύων ἐπεστάθη λίθῳ τινί, εἰς ὃν [3] σκώρπιος ἐκρύβετο, ὃν ὁ παῖς ἐβιάζετο ἀντὶ ἀκρίδος ἐξελθεῖν· ᾧ ὁ σκώρπιος λέγει Ὅρα, τάλας, μή, ὡς ἐμὲ θηρεύεις, σεαυτὸν [6] ἀπολέσῃς.

Puer in silvam locustas [2] capiens adstetit lapidi cuidam, in quo scorpio latebat, quem puer compellebatur contra locustam [4] exire. cui [5] scorpio dicit Vide, miser, ne, dum me capis, te perdas.

Οὗτος ὁ μῦθος παραγγέλλει μηδὲν τοιοῦτον τολμᾶν, ὅ ἐστιν ἐπικίνδυνον.

Haec fabula praedicit nihil tale audere, quod est periculosum.

[XI.] DE CANE [1].

γ. δ Κρέας κύων | ἁρπάσας ποταμὸν διέβαινεν, καὶ θεασάμενος τοῦ κρέως τὴν σκίαν ὑπώπτευσεν [4] μείζονα εἶναι ἧς ἔφερεν, καὶ ὡς αἴρει, ἀπέβαλεν ἣν ἐκράτει.

Carne canis | rapta [2] flumen transiebat, et ut vidit [3] carnis umbram, suspicatus est maiorem esse, quam ferebat, et dum tollit, amisit quam ..... [5].

Οὕτω πολλοὶ ἄνθρωποι

Sic multi homines in-

---

4) V. οτηδυναμι. ουδιναγται.

1) Cf. Furia. N. 171. 2) V. *lucustas*, et paullo inferius *lucustam*. 3) V. ειγον. 4) Ridicule ita V. pro *quem puer compellebat pro locusta*, quasi locusta esset, non scorpio. 5) V. *qui*. 6) V. ως. ελλεθρευεις εαιτον.

1) Cf. Schneider. p. 68. N. 132. Furia N. 339. Zosimad. N. 209. 2) V. *carne canis raptam*. 3) V. *etutui dens ui dit*. 4) V. ὑπωπτασιν. Utrum ὑπετόπασεν, an quod dedimus? 5) V. om. *ceperat* s. *possederat* aut simile verbum.

τὰ ἄδηλα ὡς θηρεύουσιν, ἀποβάλλουσιν τὰ ἴδια.

certa dum captant, amittunt sua.

[XII] DE RANA [1].

Βάτραχος μῦν ἔπεισεν [2] κολυμβᾶν, οὗ τὸν πόδα πρὸς τὸν ἴδιον πόδα ἔδησεν [4]· εἶτα ὅτε εἰς τὸ ὕδωρ αὐτὸν ἀγηόχει καθὼς ἔνυδρον ζῶον, μετὰ χαρᾶς κατέδυνεν. ὁ μῦς δὲ, ὡς ἐν ἀσυνήθει τόπῳ φύσεως ἰδίας, κολυμβῶν ἀπώλετο. μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἀσκὸς ὁ μῦς φυσωθεὶς ἐκολύμβα, ὃν κολυμβῶντα νεκρὸν ἰκτῖνος πετόμενος III ἥρπασεν [6], καὶ τῷ αὐτῷ λίνῳ ὁ βάτραχος ἠκολούθησεν, ὃν εὐθέως ὁ ἰκτῖνος κατέπιεν.

Rana murem suasit natare, cuius pedem [3] ad pedem suum ligavit, deinde cum in aquam [5] eum adduxerat sicut aquatile animal, cum gaudio mergebat. mus autem, tamquam [*in*] inconsueto loco naturae suae, natans perit. post autem tres dies uter mus inflatus natabat, quem natantem mortuum milvus volans III rapuit, z. [a] et eodem lino rana secuta est, quem continuo milvus devoravit.

Οὕτως οὖν ὅστις ἄλλῳ [7] κίνδυνον κινεῖ, ἑαυτὸν ἀπολεῖ [9].

Sic ergo qui alicui periculum movet [8], se perdit.

[XIII.] DE ASINO ET LUPO.

Ὄνον ἄῤῥωστον λύκος ἐπεσκέπτετο, καὶ ἤρξατο [1] τὸ σῶμα αὐτοῦ θιγγάνειν [2]

Asinum aegrum lupus visitabat, et coepit corpus eius tangere et in-

---

1) Cf. Furia. N. 307. Zosimad. N. 245. 2) V. μιν επισεν. 3) V. *pede.* 4) V. εδεσεν, 5) V. *aqua.* 6) V. ηπασεν. 7) V. ουνος. αλλοτις. 8) V. *mouent.* 9) V. απομει.

1) V. επεσκειττετο | καιηξατο. 2) V. τιντανιν.

καὶ ἐξετάζειν [3], ποῖα μᾶλλον μέρη αὐτοῦ ἐπόνουν; ἀπεκρίθη ὁ ὄνος Ἃ σὺ θιγγάνεις [4].

terrogare, quae magis partes ei dolerent? respondit asinus Quae tu tangis.

Οὕτως ἄνθρωποι κακοί, εἰ καὶ ὠφελεῖν δοκοῦσιν, μᾶλλον βλάπτουσιν.

Sic homines mali, si et prodesse videntur, magis nocent.

[XIV.] DE TAURO [1].

Ταῦρος φεύγων λέοντα ἑαυτὸν εἰς σπήλαιον ἔβαλεν, ὅπου ἦσαν τράγοι τρεῖς, οἵτινες *[ὡς [4]]* ἑώρακαν τοῦτον φοβούμενον, κατεγέλων αὐτοῦ· κἀκεῖνος αὐτοῖς [5] ἀπεκρίθη Ὦ ἀπονενοημένοι [6], εἰ γὰρ ᾔδειτε τί ὧδε κατέφυγον, οὐδ' ἄν μου κατεγελᾶτε [7].

Taurus fugiens leonem se in speluncam [2] misit, ubi erant hirci [3] tres, qui ut viderunt eum timentem, deridebant eum. et ille illis respondit O desperati [6], si enim sciretis quare hic refugerim, non me deridebatis.

Οὕτως οὖν ἐνίοτε τὰ δυνατὰ πρόσωπα ὑπὸ ἀδυνάτων ὑβρίζονται.

Sic ergo saepius potentes personae ab inferioribus iniuriantur.

[XV.] DE HOMINE ET LEONE [1].

Αἴσωπος ἐπερωτηθεὶς διὰ

Aesopus interrogatus

---

3) V. εξετεζειν. 4) V. α. σοι. θινγανις.

1) Cf. Schneider. p. 108. N. 214. Furia. N. 181. Zosimad. N. 382. 2) V. *spelunca.* 3) V. *hyrci.* 4) V. om. 5) V. αυτους 6) V. ω. απονενομενοι: *abintelligentes | o desperati.* 7) V. κατεγελαται.

1) In V. margo habet *de aesopo*, et verba *de homine et leone* paullo inferius, ad verba Ἄνθρωπος καὶ λέων: *Homo et leo* leguntur. Fabulam habent similem Furia. N. 169., Zosimad. N. 219.

τί γυναῖκες ἀνδράσιν προῖκα διδόασιν, καὶ οὐκ ἄνδρες γυναιξίν, ἤρξατο τοιούτους μύθους.

Ἄνθρωπος καὶ λέων ὅτε εἰς ἑαυτοὺς ἤριζον, τίς εἴη ἐπανώτερος, καὶ ἐζήτουν ταύτης τῆς ἀμφισβητήσεως μαρτυρίαν, καὶ ὡς ἦλθον ὅπου ἦν μνημεῖον, ἐν ᾧ ἦν ἐζωγραφημένον, πῶς λέων ὑπὸ ἀνθρώπου ἐπνίγετο, ἐδείκνυεν οὖν αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος τὴν μαρτυρίαν ἐν τῇ ζωγραφίᾳ. ἀλλὰ ὁ λέων ἀπεκρίθη Αὕτη ἡ ζωγραφία || ὑπὸ ἀνθρώπου ἐζωγραφήθη, εἰ δὲ καὶ λέων ἐζωγράφει [4], ὡράκεις ἂν πῶς ὁ λέων ἔπνιγεν [6] ἄνθρωπον· ἀλλὰ κἀγὼ [7], ἔφη, δώσω σοι ἀληθινὴν μαρτυρίαν· ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ἀμφιθέατρον καὶ ἔδειξεν αὐτῷ πῶς ἄνθρωπος ὑπὸ λέοντος ἐπνίγετο, καὶ εἶπεν [7] Ὧδε χρωμάτων μαρτυρία χρεία οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ ἀληθείας. καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη Νενικήκεις [10] ἄν, εἰ μὴ δε-

quare mulieres viris dotem dant, et non viri mulieribus, incepit ab illa fabula[3]:

Homo et leo cum inter se certarentur, quis esset superior, et quaerebant eius altercationis testimonium, et ut venerunt ubi erat monimentum, in quo erat pictura, quomodo leo ab homine suffocabatur, ostendebat ergo ei homo testimonium in pictura; sed leo respondit Haec pictura || ab homine picta est, z. γ si autem leo pingeret, vidisses quidem, quomodo [5] leo suffocaret hominem; sed ego, inquit, dabo tibi verum testimonium. adduxit eum in amfitheatro [8] et ostendit ei, quomodo [9] homo ab leone suffocabatur, et dixit Hic colorum testimonium opus non est, sed veritatis. et homo respondit Viceras, si non alligatum mi-

---

2) V. *interrogaturus.* 3) V. *Incepitabilē fabulā.*
4) V. εzοω . φηι. 5) V. *quo . modū.* 6) V. εννιγεν. 7) V. κατω. 8) Ita V. 9) V. *quomodŏ.*
10) V. νενικηκηις.

δεμένον μοὶ τὸν ἄνθρωπον ἐδείκνυες· πίστευσον οὖν νενικημένον [12] σὲ ἐν τούτῳ φανερῶς καὶ ἑτοιμάσω σε ἐν τοῖς ἄλλοις ἀπέχεσθαί σε καὶ εἰδέναι λέοντα ὑπὸ ἀν-
z. δ θρώπου χαλινοῦσθαι [14], ἵνα μὴ κακὸς | καὶ ἀδάμαστος ᾖς.

hi [11] hominem ostenderes: crede ergo victum [12] te in eo evidenter et para te in aliis [13] abstinere te et scire leonem ab homine infrenari, ne [15] malus | et indomitus sis [16].

[XVI.] DE CULICE [1].

Κώνωψ, ἐπιπτὰς κέρατι [2] καμπύλῳ ταύρου [4],
μικρὸν δ' ἐπισχὼν εἶπε [5] ταῦτα βομβήσας
Εἴ σου βαρύνω τὸν τένοντα καὶ κλίνω,
καθεδοῦμ' ἀπελθὼν ποταμίαις ἐν αἰγείροις.
Ὁ δ', Οὐ μέλει μοι [7], φησίν, οὔτ' ἐὰν [8] μείνῃς,
οὔτ' ἂν ἀπέλθῃς· οὐδ' ὅτ' ἦλθες ἐγνώκειν [10].

Culex sedit adveniens cornu [3] curvo tauri,
et post paululum dixit haec fritinniens [6]
Si te gravo cervicem et incurvo,
discedam dormiturus in fluminalibus populis.
[*Ille autem, nihil*] ad nos pertinet, inquit, nec si maneas,
nec si discedas [9], nec, quando veneris, ego scivi.

---

11) V ins. *et.* 12) V. λελιμενον: *uinctū.* 13) V. *in aliis c&eris.* 14) V. ανθρωποι χαλινοισθαι. 15) V. *unde.* 16) V *suis.*

1) Schneider. p. 125. N. 18. et Zosimad. p. 138. N. 213. Cf. Furia. N. 294. 2) V. επιτας | κεπατι. 3) V. *cornuo.* 4) V. ταυρος. 5) V. δε επισχον. | ειπεν 6) V. *haefritimens.* 7) V. τεναντα. και. κλινω. | καθευδομαι. η. κατελθω | ποταμιοσις. ιναιγιροις | οδε. ουμελι. μοι: *cervicem. etcamso Incuruo | ibi sedebo* [suprascriptum est *dormio*] *aut discedo | fluminalib. popaulis | ad nos pertinet.* 8) V. ουταν. 9) V. *nec site ducas.* 10) V. ουτε. οτε. ηλθης. εγνωκιν.

[XVII.] DE FORMICA [1].

Χειμῶνος ὥρᾳ[3] *σῖτον ἐκ μυχοῦ σύρων* [5]	Hiemis [2] in tempore frumentum ex cavo [4] trahens
ἔψυχε μύρμηξ, ὃν θέρους [6] *σεσωρεύκει.*	siccabat formica, quod per aestum collegerat.
Τέττιξ δὲ τοῦτον ἐκέτευσε λιμώττων	Cicada autem eam rogabat esuriens
δοῦναί τι καὐτῷ [7] *τῆς τροφῆς, ὅπως ζήσῃ.*	dare aliquid et sibi ex cibo, unde vivat [8].
Τί οὖν ἐποίεις, φησί, τῷ θέρει τούτῳ;	Quid ergo faciebas, inquit, per aestatem hanc [9]?
Οὐκ ἐσχόλαζον, ἀλλὰ διετέλουν [11] *ᾄδων.*	Non mi vacavit [10], quia perseveravi [11] cantando.
Γελάσας δ' ὁ [12] *μύρμηξ, τόν τε πυρὸν ἐγκλείων* [13]	Ridens ergo autem formica et frumentum includens
Χειμῶνος ὀρχοῦ, φησίν, III *εἰ θέρους ᾔσας.*	Hiberno [14] salta, dixit, III si per aestum cantasti! aa. [α]

[XVIII.] DE MURE [1].

Μῦς [2] *ἀρουραῖος ἐκάλεσεν ἐφ' ἑστίασιν* [3] *μῦν ἀστικὸν καὶ παρεῖχεν αὐτῷ*	Mus silvester vocavit ad cenam murem urbanum et praestabat ei ve-

---

1) Cf. Zosimad. N. 134. p. 75. i. f. Furia. N. 195. 198. Schneider. p. 58. N. 111. 2) V. *Iemis.* 3) V. *ωρη.* 4) V. *cabo.* 5) V. *σιρον.* 6) V. *θεροις.* 7) V. *και. αυτω.* 8) V. *dare* [suprascr. *illi*] *aliquid sibi* | *ex cibo* | *unde et uiuat.* 9) V. *ac per aestate hac.* 10) V. *miuacabit.* Valck. *mi vacabat.* 11) *διητηλουν*: *perseueram.* 12) V. *τελασας. δε. ο.* Valck. *Γέλασσε.* 13) V. *εγκλιων.* 14) V. *iberno.*

1) Cf. Schneider. p. 131. N. 25. Zosimad. p. 402. N. 301. Furia. N. 121. 2) V. *υς.* 3) V. *επεστιασιν.*

σιτεῖσθαι τὰ ἐν ἀγρῷ, σύκων τε καὶ σταφυλῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀκροδρύων [4]. ὁ δὲ πολλὴν αὐτοῦ πενίαν κατεγίνωσκεν, ἐκέλευέν τε τῇ αὔριον ἀφικνεῖσθαι [6] πρὸς αὐτόν. καὶ ὃς εἰς πλουσίου ταμεῖον αὐτὸν εἰσαγαγὼν παρεῖχεν εὐωχεῖσθαι τοῦτο μὲν κρεῶν παντοδαπῶν, τοῦτο δὲ ἰχθύων, ἔτι δὲ καὶ πλακούντων. ἐν ᾧ δὲ πρὸς τούτοις ἦσαν, ἡ ταμιοῦχος ἐπεισῆλθεν καὶ τούτους δέος τε καὶ φυγὴ [7] καταλαμβάνει, καὶ ὁ ἀροῦραῖος πρὸς τὸν ἀστικὸν |

aa. β Σὺ [8] μέν, ἔφη, ταύτης ἀπόλαυε τῆς τροφῆς μετὰ τοσούτων ἐδεσμάτων [9], ἐγὼ δὲ χαίρω [10] τῇ μετὰ ἀδείας καὶ ἐλευθερίας τροφῇ.

sci quae in rure, ficus et uvas et cetera poma; at ille multam [5] eius paupertatem agnoscebat, iubebat ei in crastinum venire ad se: et ille in divitis cellarium eum induxit, praestabat epulari, hac et quidem carnium omnium diversitatem, etiam et piscium, super et placuntarium dulciorum. in quo autem ad eos erant, cellaria introivit et eos necessitas et fuga conprehendit, et silvester ad urbanum | Tu, inquit, eas fruere epulationes cum tantis cibis, ego autem gaudeo soluto et libero cibo [11].

---

4) V. ακροδροιων. 5) V. *multa*. 6) V. αφεικνισθαι. 7) V. καυφυγη. 8) V. σοι. 9) V. τοσουτον, αιδεσματων. 10) V. χαυρω. 11) V. *cybo*.

[ΣΤΙΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ ΝΟΜΙΚΟΝ ΜΑΛΙΣΤΑ ΠΕΡΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΝ *.]

Πολλῷ κόπῳ καὶ φιλοπονίᾳ οὕτω πλήρει [1] τούτῳ τῷ βιβλίῳ πάντα τα ὀνόματα ἐπιμελῶς διερμηνευμένα

[DISPUTATIO FORENSIS MAXIME DE MANUMISSIONIBUS *.]

Multo labore et studio tam pleno [1] hoc libro omnia nomina diligenter interpretata de-

---

*) De inscriptione huius tractatus consule praefationem nostram. Quem qui Ulpiano adscribendum esse opinentur, eos errare docte docuit Schill. p. 37. sqq. ipse autem ex diversis auctoribus eum a Dositheo excerptum fuisse putat. Mihi potius nescio ex quonam libello triviali Dositheus quae de iure tradit hausisse videtur; dubito num Magister alios, quam eiusmodi libros scholasticos tractaverit. Graeca Schillingius ex Latinis fecisse Dositheum, ut communis fere omnium doctorum virorum opinio fert, non negat; vult autem Latinam huius fragmenti *μετάφρασιν*, quae adhuc exstat, non a Dositheo, sed a librariis medii aevi factam esse. At quamquam speciosis argumentis usus est et diligentissime rem ab omnibus fere partibus perpendit Schillingius, eius tamen de auctoribus Latinae versionis opinionem comprobare nequeo, sed eorum potius sententiae subscribam, qui Dositheum ipsum Graecis, quae ex Latinis fecerat, Latinam interpretationem a se excogitatam postmodum apposuisse credunt. ex codicum mss. condicione eorumque fatis et ex arido Magistri ingenio explicari posse putaverim, quae v. cl. Schillingio insuperabilem dubitationem movere visa sunt.

1) V. habet *πληρη, plene*, quod quid, nisi ut in textu

ἀνεγράψαμεν. τέχνης γὰρ γραμματικῆς χάριν ἐν τοῖς λοιποῖς πρὸ τούτου [2] ἀπεδώκαμεν πολλὰ μέντοι *[καὶ [3]]* ποικίλα, ἃ εἰς ἑρμηνείαν μεταφράζεσθαι οὐ δύναται [4] * * οὔτε ἀπὸ Ἑλληνικοῦ εἰς
aa.γ Ῥωμαϊκὴν διάλεκτον, || οὔτε ἀπὸ Ῥωμαϊκῆς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν *[μεταφράζεσθαι [6]]* δύνανται· εἰς τὸ [σχεδὸν] μᾶλλον ἢ πρὸς ῥῆμα πλείονας λαλεῖν ἀκούω, *[ὃ]* τῇ [πολυμαθεῖ ἀκριβείᾳ] οὐ δυνατὸν συγκατανεύειν· ἀλλὰ τούτου τοῦ πράγματος εὑρεθήσεται *[βοήθημα]* μεθόδῳ [7].

scripsimus. artis enim grammaticae gratia in ceteris ante hunc [2] reddidimus multa tamen *[et[3]]* varia, quae interpretatione transferri non possunt[4] * * neque ex Graeco [5] in Latinum sermonem, || neque ex Latino in Graecum *[transferri [6]]* possunt. *inaccurate* magis [*quam*] ad verbum plurimos loqui audio, *[quod]* *perdoctae sollicitudini* impossibile adsentire: sed huius rei invenietur *[remedium]* methodo [7].

---

posui, esse debeat nescio. 2) Inseruerim *βιβλίοις*: *libris*. 3) V. non habet *καί*, *et*, quod intuli. Malim *πολλὰ μὲν καί*, *multa quidem et*. 4) V. *potest*. Qui Latina adiecit vix et ne vix quidem Graeca intellexit. Aliquid excidisse apparet. 5) V. *ex grecum*. 6) V. om. *μεταφράζεσθαι*, *transferri*, quod indidi, ut quodammodo sibi constaret oratio. 7) Locum desperatum sanare nequeo; sed ut paullulum curaretur, audax manus adhibenda fuit. V. ita habet: *εις . το . εσχατον | μαλλον | η προς . ρημα | πλιονας | λαλινα . κουω | τη πολυπληθια | κρυβι | α . ουδυνατον | συνκατανευειν | αλλα . τουτου | του . πραγματος | ευρεθησεται | μεθοδος*: *innouissimum | magis | aduerbum | plurimus | loqui audio | multitudini | celatae | quae inpossibile non potest | adsentire | sed huius | rei | Inuenietur | emolumentum*. Videamus, ne vesanus et plane *ἄνους* haec scripserit. Dubito num *εἰς τὸ ἐσχατόν* retineri et transferri *in remotissimum* queat. Sensum autem loci, si tamen sensus inest, hunc esse putave-

[8]Ἀλλ' ἤδη [9] νῦν, ἃ ὑπεσχόμην, τὰ ἀνήκοντα [11] πρὸς τὴν ἀγοράν, ἢ ἐν βουλευτηρίῳ [12], οὐδενὶ ἐνποδίῳ [13] ἤδη [14] ἄρξομαι.

§. 1. Πᾶν γὰρ δίκαιον ἢ πολιτικὸν προσαγορεύεται, ἢ φυσικὸν λέγεται, | ἢ ἐθνικὸν δίκαιον· ἀπὸ τούτου γὰρ ὠνομάσθη, ὅτι [3] πάντα

Sed nunc iam [10], quae promisi, quae pertinent [11] ad forum, aut in curiam [12], nullo inpedimento iam [13] nunc incipiam [14].

§. 1. Omne enim iustum aut civile appellatur, aut naturale dicitur, | aut aa. gentile iustum [1]: ab eo enim nominatur [2], quod [3]

---

rim: Multa quidem sunt utriusque linguae peculiaria, et saepe fit, ut quae Graecis verbis ab omni parte respondeant, Romana non exstent, neque quae Romanis Graeca; sed quod vulgo fieri audio, nimis libere ex altero in alterum transferri scripta sermonem, id sane probari nequit, siquis bene edocti hominis diligentiam iure sibi vindicaturus est. Quodsi quis recta methodo discendi utatur, viam inveniet satis accurate dicendi vel scribendi. 8) Ab hoc loco incipiunt editi. 9) V. *αλχ . ηδη*. Editi Ἀλλὰ ἤδη. 10) Editi *Ea vero*. 11) V. *τα . α . νηκοντα*, non, ut Iac. Gronov. in Fellenb. iurispr. ant. tom. II. p. 630. dedit *τα ανοηκοντα*. Editi *promisi, pertinentia*. 12) R. verba ἢ ἐν βουλευτηρίῳ, quae Lat. *vel in curia* (et ita ceteri quoque habent), nescio quo iure, reddidit, glossema esse verborum πρὸς τὴν ἀγοράν, aut supplendum esse *δοκιμασθέντα, conprobata sunt* opinatur. 13) V. *ενποδιο, inp.* — R. *ἐνπ.* et *inped.* retinet; B. et Schill. *ἐμπ. imp.* 14) R. deleri vult ἤδη. Cf. sq. ann. 15) Edd. om. *iam*. Crediderim ante hoc ἤδη, *iam* excidisse verbum, e. g. *διερμηνεύσω, interpretabor*, aut simile quoddam. 16) Edd. *aggrediar*.

1) V. *omne enim iustum cum iure aut civile appellatur aut naturale dicitur | uel nationis aut gentile iustum*. Glossemata irrepserunt. Pro *iustum* edd. *ius* et pro *gentile* edd. *gentium* habent. 2) Edd. *nominatum est*. 3) V. et R. habent *καί, et;* ex Schill. ὅτι recepi; is autem τὸ *et*, pro quo habemus *quod*, sine mutatione relinquere maluit.

τὰ ἔθνη ὁμοίως τούτου [4] εἰσὶν κεχρημένα [5]· ὃ γὰρ καλὸν καὶ δίκαιόν ἐστιν, πάντων εὐχρηστίᾳ συμφωνεῖ. τὸ δὲ δίκαιον πολιτικὸν κύριόν ἐστιν Ῥωμαίων, καὶ ἀπὸ τούτων [8] εἰρημένον, ἐπειδὴ ἡμέτερα πόλις ταύτῃ τῇ ἀληθείᾳ [9] χρῆται [10]· ἀλλ' ἔνιοι [11] τοῦτο εἶναι προλέγουσιν, ὃ πᾶσι πολίταις ἰδίοις ἢ μείζονι μέρει III συμφέρει [13]· εἰσὶν γὰρ οἳ καὶ [14] παρέδοσαν ὑπόστασιν δικαιοσύνης εἶναι· πλείονες

omnes nationes similiter eo sunt usae: quod enim bonum et iustum est, omnium utilitati convenit. quod autem iustum civile [6] proprium est Romanorum [7], et ab eis dictum, quoniam nostra civitas ea veritate [9] utitur: sed quidam hoc [12] esse praedicunt, quod omnibus civibus suis aut maiori parti III expedit [13]. sunt enim qui et [14] tradiderunt quantitatem [15] iustitiae esse;

bb.α

---

4) Schill. τούτῳ emendavit; sed non est, quod a V. et R. recedamus. 5) Edd. κεχρησμένα. V. κεχρεμενα. 6) V. *conuenit se. quod autem iustum ciuilem.* Edd. *Ius civile vero.* 7) V. *est et romanis orum.* 8) Schill. τούτου emend. 9) Si nihil hoc loco desit, aut pro ταύτῃ, *ea*, legendum esse τούτῳ, *eo*, (i. e. τῷ δικαίῳ, *iure*), ut *veritate* sit pro *revera*, aut pro ἀληθείᾳ, *veritate*, scribendum esse νομοθεσίᾳ, *legumlatione* suspicor. R. prop. αὐθεντίᾳ, *auctoritate*. 10) V. χρηται. Edd. χρᾶται. 11) Edd. ἀλλὰ ἔνιοι. V. αλλ. ε νφοι. 12) Edd. *illud*. 13) V. ειναι | α. παντες | πολιταις. ιδιοις | προλεγουσιν | η. μιζονι. μερι || συμφερι: *esse* | *quod omnes* | *ciuibus suis* | *praedicent* | *aut maiore paris* || *expedit*. Versus προλέγουσιν, *praedicunt*, translocatus est (quod sphalmatum genus frequentius commisit stolidus librarius), ut iam R. vidit, qui tamen textum emendare ausus non est. Schill. εἶναι [παρέδοσαν,] ὃ πάντες πολίταις ἰδ. προλ., ἢ μ. μ. σ. *esse* [*tradiderunt*] *quod omnes civibus suis praedicunt, aut maiori parte e.* 14) Edd. *etiam*. Cf. not. sq. 15) V. *quantitam* (quanti tamen). Edd. *quantitatem*; R. *qualitatem* rectius esse annotavit. Non possum, quin suspicer, scriptorem hoc loco exprimere

τοῦτον δὲ [15] τὸν ἀφορισμὸν ἀληθέστερον εἶναι παρέδοσαν, ὄντινα [17] ἐν τῇ ἀρχῇ εἴπαμεν.

plurimi hanc autem [16] definitionem veriorem esse tradiderunt, quam [17] initio diximus.

§. 2. [1] Δικαίου πολιτι-

§. 2. [1] Iuris civilis ap-

---

voluisse quod hodie *ius in sensu subiectivo* dicunt, et sub isto *quantitam* aliud quippiam latere, coniunctionem vero *καί* ante *παρέδοσαν* ex verbo *δίκαιον* enatam esse. 16) V. *δικαιοσυνης. ειναι. | πλιονα | τουτονδε*: *iust. | esse plurima | hanc autem.* R. *δικαιοσύνης εἶναι πλείονα· τοῦτον δέ*: *Iust. esse plurimam: h. a.* Schill. *δικ. εἶναι· πλείονες δὲ τοῦτον*, sed Latina ex instituto non mutavit. 17) V. et edd. *ὅσα, quae;* R. prop. *ὅν* vel *ὡς*. Beck. *ὅπως*.

1) Locum, a quo apographum Scaligeranum fol. 89.b 90.a incipit, perpetuis librariorum praetermissionibus depravatissimum, ex V. repraesentavi. Editi hic illic multum a scriptis codicibus recedunt. Haec fere de loco mihi dicenda esse videntur: Verba *δικαίου πολιτικοῦ*, *iuris civilis*, fortasse ad §. antecedentem trahenda et post nomen *ἀφορισμόν*, *definitionem*, ponenda esse dixeris. magis tamen locus ad ea, quae § 1. sqq. Inst. de iur. nat. traduntur, mihi videtur spectare, ut ita fere restituamus: *Δικαίου πολιτικοῦ τὸ μὲν ἔγγραφον, τὸ δὲ ἄγραφον προσαγορεύεται. ἐκεῖνο δὲ ἐκ πλειόνων μερῶν συνέστηκεν.* Tum post legis senatusque consultorum expositionem: *ἀλλὰ διατάξεις αὐτοκρατορικαὶ νόμου τάξιν ἐπέχουσιν, καὶ ὁμοίως τιμῶνται. μέρος δέ ἐστιν καὶ τοῦ πραίτορος διάταγμα ἢ ἀνθυπάτου, ὁμοίως τιμητέον.* Sequebatur de responsis prudentium brevis expositio, fortasse in hunc modum: *αὐθεντίαν δὲ ἔχει καὶ τὰ ὑπὸ τῶν νομικῶν* (sive *ἐμπείρων*) *νομοθετούμενα· ἐκ τούτου γὰρ ὃ οἱ νομικοὶ συγκατένευσαν, τὴν ἐμπειρίαν συγκατέθεντο, καὶ παρείληπται τῶν ἀποκριμάτων ὄνομα, ὥστε τοὺς νομικοὺς ἐπερωτωμένους ἐξ ἀποφθέγματος νομοθετεῖν. καὶ κεφαλαιωδῶς εἰώθαμεν ταῦτα λέγειν δίκαιον πολιτικόν. νόμος γὰρ λέγεται ἐξαιρέτως, ὡς ὁ Ἰούλιος καὶ Πάπιος. ἀλλ' οὕτως καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ δικαίου προσαγορεύεται.* — Haec nihil fere, nisi

κοῦ [2] προσαγορεύεται, ὡς ἐκ πλειόνων μερῶν συνέστηκεν [4]· ἀλλὰ διατάξεις αὐτοκρατορικαὶ ὁμοίως τιμητέον [6], ὅ ἐστιν καὶ τοῦ πραίτορος [8] διάταγμα ὁμοίως ἢ ἀνθυπάτου ἐκ τούτου γὰρ συνκατέθεντο τὴν ἐμπειρίαν καὶ bb.β παρείληπται [10] | τῶν ἀποκριμάτων [11] καὶ κεφαλαιωδῶς [12] εἰώθαμεν ταῦτα λέγειν [§. 3. [14]] νόμος γὰρ Ἰούλιος καὶ Πάπιος τὰ λοι-

pellatur, qui [3] ex pluribus partibus constant [4]. sed edicta imperatoria [5] similiter honorantur [7] quod est et praetoris edictum similiter vel proconsulis ex ea enim consenserunt prudentiam [9] et receptum est | responsorum [11] et summatim solemus haec et dicere [13]. [§. 3. [14]] lex enim Iulia et Papia ceterae

---

coniecturas, fortasse leviores, esse ipse moneo. S. ita habet: *Δικαίου πολιτικοῦ εἰς τι ἐντηθημένον* [non *ἐρτηθημένον*.] [marg. *εἴτι ἐντεθείμενον*] *προσαγορεύεται ἐκ πλεόνων μερῶν συνεστηκει. ἀλλὰ διάταξις αὐτοκρατορικὴ* [marg. *δ..ξιν αὐ..κὴν*] *ὁμοίως τιμητέον ιλιο* [marg. *αὐτῷ*[*ἐστὶν καὶ στρατηγοῦ διάταγμα ὁμοίως, καὶ ἀνθυπάτου. ἐκ τούτου γὰρ συνκατένευσαν εμπειρον καὶ παρειληπτης* [marg. *ἔμπειρος καὶ παραληπτὸς*] *ἐξ ἀποφθέγματος ταῦτα λέγειν. νόμος γὰρ τὰ λοιπὰ μ. τ. δ. προσαγορεύονται*: *Iuris ciuilis ut quid appositicium appellatur, ex pluribus partibus constat* ✳ *Sed constitutiones Imperatoris similiter honorandum quid est, et Praetoris edictum similiter, uel proconsulis* ✳ *Ex eo enim consenserunt peritum et adsumptus ex responsis ista dicere. Lex enim caeterae partes iustū appellantur.* 2) Schill. *Δίκαιον πολιτικὸν* [*εἰς τὶ ἐρτηθημένον*]. 3) Edd. *quasi.* 4) Edd. *συνεστηκός*: *constans.* 5) Edd. *constitutiones Imperatoriae.* 6) V. *τιμεταιον.* 7) Edd. *honorandum.* 8) V. *πριτορος.* 9) Edd. *ex eo enim constituerunt iurisprudentiam.* 10) V. *εμπιριαν και . παριλημπται.* 11) Schill. adiecit *ὄνομα*: *nomen.* 12) V. *κεφαλεωδως.* 13) Ita V.; Edd. *summatim haec dicere solemus.* 14) Hic cum R. novam §. incipit B.

πὰ μέρη τοῦ δικαίου [15] προσαγορεύονται.

§. 3. [§. 4.] Τοὺς γὰρ κανόνας ἐπεξιόντι [1] μοι πρὸς ταῦτα τὰ μαθήματα ἀναγκαῖον *[ἐφάνη [3]]* πρὸ πάντων εἰδέναι *[περὶ αἱρέσεως τῶν ἀνθρώπων [4].]* οὐδὲ γὰρ μιᾶς [5] εἰσιν αἱρέσεως [6], ἀλλὰ ποικίλης, ἅτινα καθ' ἕκαστον τὰ ἀνήκοντα [7] πρὸς ταύτην τὴν ἐξήγησιν ἀνενεκτέα ἐστὶν τῇ τάξει [9].

§. 4. [§. 5.] Πάντες γὰρ ἢ εὐγενεῖς [1] εἰσιν, ἢ ἀπελεύθεροι. | ἀλλὰ [4] ἵνα μᾶλλον δυνηθῶσιν [5] ἕκαστα διασαφηθῆναι [7], βέλτιον δοκεῖ

partes iustitiae [15] appellantur.

§. 3. [§. 4.] Regulas enim exsequenti [2] mihi ad ea studia necessarium *[visum est [3]]* ante omnia scire *[de condicione hominum [4].]* nec enim unius sunt conditionis, sed variae; quae per singula [8], quae pertinent ad eam enarrationem, referenda sunt per ordinem [10].

§. 4. [§. 5.] Omnes enim vel [2] ingenui sunt, vel [3] liberti [3]. || sed ut magis bb.γ possint singula [6] declarari [7], melius videtur [8]

---

15) V. *τω δικαιω*: *iustititiae* (sic). Saepius ω pro ου positam esse iam monuimus.

1) V. et R. B. *ὑπεξιόντι*. S. *ἀπεξιόντι*, sed in marg. *ἐπεξ.* quod cum Schill. secutus sum. 2) V. *exequenti*. 3) Ex marg. S. recepi *ἐφάνη*, et inde in Lat. *visum est*, quod omnes om. 4) Ex Schill. est *π. αἱρ. τ. ἀνθρ. de c. h.*, quod ceteri non habent. sed in S. asteriscus, signum lacunae, post *scire* est. 5) V. *ενος*. 6) V. *ερεσεως*. 7) S. *ἅτινα ἕκαστα ἀνήκοντα*. 8) V. *singulae*. 9) V. *ανενεκταια εστιν τ. τ.* S. *ἀνηνεκταται* [sed in marg. *ἀνενεκτέα*] *εἰσὶν ἐν τάξει*. 10) S. *quae singula pertinentia ad hanc enarrationem referenda sunt in ordine*. Edd. *quae singula ad hanc enarrationam pertinentia ordine referenda sunt*.

1) V. *ευτενης*. 2) S. et edd. *aut*. 3) S. asteriscum habet. 4) S. et edd. *ἀλλ'*. 5) S. *δύναιντο*. 6) S. *singulae*. 7) V. om. *διασαφ. decl.* 8) V. *videri*.

ἄρξασθαι ἀπὸ ἀπελευθέρων [9] ἀναφέρειν, καὶ πρῶτον [11] περὶ Ῥωμαϊκῶν [12] γράφειν, μὴ πλεονάκις ταὐτὰ [14] διερμηνεύειν ἀναγκαζώμεθα [15]. [§. 6.] Πρῶτον οὖν ἴδωμεν, πόταπόν ἐστιν, ὃ λέγεται αὐτούς [17], οἳ μεταξὺ φίλους παλαιοὺς [19] ἠλευθεροῦντο [20], μὴ εἶναι ἐλευθέρους [21], ἀλλὰ [22] τοῦ δεσπότου θελήσει [23] εἰς ἐλευθερίαν [24] διατρίβειν, καὶ [25] μόνον τοῦ δουλικοῦ φόβου ἀπολύεσθαι.

incipere a libertis adferre [10], et primum [11] de Latinis [13] scribere, ne saepius eadem interpretari cogamur [16]. [§. 6.] Primum ergo videamus, quale est quod dicitur eos [18], qui inter amicos veteres [19] manumittebantur [20], non esse liberos, sed domini voluntate in libertatem [24] morari, et tantum servitutis timore [26] dimitti [27].

---

9) S. βέλτιον βλέπεται ἄρχειν ἀπ' ἐλευθέρων. 10) Edd. *referre*. Non satis accurate locum transscripsit Salmas. de modo usur. p. 878. 11) S. om. ἀναφ. . . πρῶτον, *adf. . . primum*, sed in Lat. asteriscum habet; edd. *et prius quidem*. 12) S. ῥωμαίων. 13) V. *delatinis romanis*. 14) R. B. ταῦτα. 15) S. μὴ διατελῶν ἑαυτα ερμονευμα [marg. τὰ αὐτὰ ἑρμηνεύοιμι]. 16) S. omittens *cogamur* asteriscum habet. 17) S. Πρῶτον οὐκοῦν ὁρώσωμεν [marg. ὁρίσωμεν] ποῖόν ἐστι τὸ [marg. ὅ,τι] λέγεται αὐτοῖς. 18) S. *dicturus eis;* sed recte iam Pith. et ex eo Schult. *dicitur eos*. 19) Iam Pith. ann. „fort. *apud veteres*." R. prop. et Schill. recepit πάλαι. Malim (Cf. ad §. 2. not. 15.) παλαίως, si hoc dici possit. 20) V. om. αὐτοὺς . . . ἠλευθ.: *eos . . . manumitt.* 21) S. add. πάλαι, sed in Lat. nihil. 22) In marg. S. est ἐκ. 23) S. βουλεύματος. 24) S. et edd., exceptis Salmas. l. c. p. 877. et Schill., ἐν ἐλευθερίᾳ. omnes edd. *in libertate*. Cf. annot. meam ad Ulp. fragm. XXIX. 1. 25) In marg. S. est καί, quod e textu abest. 26) S. Pith. R. B. et Schill. *seruiendi metu*. 27) Ita V. et S. et cum iis Pith. et Salm. p. 877. 878.; sed

§. 5. *Πρότερον γὰρ μία ἐλευθερία ἦν, | καὶ ἡ ἐλευθερία ἐγίνετο* [2] *ἐκ προσαγωγῆς, ἢ κατὰ διαθήκην* [4], *ἢ ἐν ἀποτιμήσει* [5], *καὶ πολιτεία* [6] *Ῥωμαίων συνήτει* [7] *τοῖς* [8] *ἠλευθερωμένοις, ἥτις προσαγορεύεται νόμιμος ἐλευθερία. Οὗτοι δέ*[11], *οἱ δεσπότου θελήσει ἐπ' ἐλευθερίαν* [12] *ἦσαν, ἔμειναν* [14] *δοῦλοι, καὶ οἱ ἐλευθερῶντες* [15] *ἐτόλμων* [16] *εἰς δουλείαν πάλιν αὐτοὺς κατὰ*

§. 5. Ante enim [1] una libertas erat, | et libertas bb.δ fiebat ex [2] vindicta [3], vel ex testamento [4], vel in censu, et civitas [6] Romana competebat [7] manumissis, quae appellatur iusta [9] libertas [10]. Hi tamen [11], qui domini voluntate in libertate erant [13], manebant servi, et manumissores [15] ausi erant [17] in servitutem denuo eos

---

R. B. et Schill. *liberari.* — S. asteriscum habet post *dimitti.*

1) Ita V.; S. *enim* ✳ *antea.* Edd. *antea enim.* Salm. p. 880. Latinam huius loci interpretationem, quam non exhibet, valde insulsam nominat 2) Pro *καὶ ἡ ἐλ. ἐγ.* S. habet *γίνεται*, reliquis omissis cum Lat. verbis *et lib. f. ex.* — R. B. et Schill. *vel ex.* 3) V. *exuindictis.* 4) S. *κατὰ διαθήκη.* V. *vel ex testamentor.* S. *vel testimonio.* 5) S *ἀποτιννήσει* [marg. *ἀποτιμήσει*]. 6) S. *πόλις.* V. *administratio* [sic]. Cf. infra §. 17. [19]. not. 2. 7) V. *ευναγοι.* [sic]. S. *συνάγεται* et ita R. B. — Salm. l. c. *συνῇδει.* Schill. *συναιτεῖ.* Cf. omnino infra §. 15. [17.] not. 31. — V. *comp&at* [sic]. S. et edd. *competit.* 8) V. et Salm. l. c. om. *τοῖς.* In marg. S. est: *melius αὐτοῖς.* 9) V. *iusta legitima.* S. et edd. *legitima.* 10) S. asteriscum habet. 11) S. et edd. *autem.* S. *δή.* 12) S. et Salm. p. 878. et R. *ἐν ἐλευθερίᾳ.* Schill. *ἐπ' ἐλευθερίας.* 13) V. *erant. fuerant.* 14) V. *ειμεναν.* S. et R. *ἔμενον.* 15) V. *ἐλευθερωντε.* S. *ἐλευθερηται* [marg. *ἐλευθερῶται*]. Hoc loco *εἰ*, *si* inseri legique malim: *εἰ ἐτόλμων . . . ἄγειν, παρεγίνετο ὁ στρ. si ausi . . . perducere, interv.* 16) V. et S. *ἐτολμουν.* 17) S. et edd. *audebant.*

βίαν ἄγειν· παρεγίνετο [20] ὁ στρατηγὸς καὶ οὐκ ἤφιεν ἐλευθερωθέντα [21] δουλεύειν. [§. 7.] Πάντα μέντοι καθὼς cc.α δοῦλος III προσεπόριζεν ἠλευθερωκότι [24]· ἢ εἴτι ἐπηρώτα [25], ἢ [26] κατὰ γραφὴν εἴλήφει [27], ἢ ἐξ οἵας δήποτε [29] δίκης [30] ἄλλης προσεκέκτητο [31], δεσπότου τοῦτο ἐγίνετο, τοῦτ' ἐστὶν ἐλευθερουμένου πάντα τὰ ὑπάρχοντα πρὸς τὸν πάτρωνα | S. fol. 91.a διέφερεν [33].

per vim [18] perducere [19]. interveniebat praetor et non patiebatur manumissum servire. [§. 7.] Omnia tamen [22] quasi [23] servus III adquirebat manumissori; vel siquid stipulabatur, vel [26] mancupatione accipiebat, vel si ex [28] quibuscumque causis aliis adquisierat, domini hoc faciebat [32], id est manumissi omnia bona ad patronum pertinebant [33].

---

18) V. *peradvim.* 19) S. et edd. *ducere.* 20) Edd. ex Salm. δέ ins., quod Mss. non agn., neque τὸ *sed* editorum libb. ante *interv.* — S. *Παρεγείνετο.* V. *παρεγινοντο, inter ueniebant.* iam, cum V. versum ὁ στρατηγός, *praetor* om., et *patieba tur* habeat, Salm. p. 878. scripsit παρεγίνοντο δὲ οἱ στρατηγοί, καὶ οὐκ ἠφιέσαν. 21) S. ἀφήκει ἐλευθερώμενον [marg. ἠλευθερωμένον]. 22) Edd. *autem,* sed V. et S. *tamen.* 23) S. et edd. *tanquam.* 24) V. et S. ελευθερωκοτι [marg. S. ἠλευθ.]. 25) S. ἐπερωτᾶτο. 26) V. om. ἤ, *vel.* 27) V. γραφιν ειληφι. Salm. συγγραφὴν εἴληφεν, et εἴληφεν R. quoque habet. 28) V. *uelsiqui. stipulabantur mancupationi accipiebat uelis ex.* S. *vel si quid stipulabatur, vel si per scripturam acceperat, vel ex;* ita etiam R., sed om. *si* ante *per.* Schill. ut nos, nisi quod *mancupationi* ex V. servavit, et *si* ante *ex* om. 29) V. δηποται. 30) S. αἰτίας. quod melius est. 31) Edd. add. τοῦ. 32) S. et edd. *ex quacunque causa alia* [edd. *al. c.*] *acquisierat, domini hoc faciebat.* 33) S. τοῦτ' ἔστιν ἠλευθερωμένος πρὸς τὸν | ἀνείκειν: *hoc est* * *manumissi ad patronum pertinebat* [non *pertinebant,* ut Pith.]. Edd. praeter Salm., qui nobiscum Voss. codicis scri-

§. 6. [§. 8.] Ἀλλὰ νῦν ἔχουσιν ἰδίαν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς φίλους ἠλευθερωμένοι[1], καὶ γίνονται Λατῖνοι Ἰουνιανοί, ἐπειδὴ νόμος Ἰούνιος[4], ὃς τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἔδωκεν, ἐξίσωσεν[6] αὐτοὺς | Λατίνοις κολωναρίοις[7], οἵ, ὅτε[8] ἦσαν πολῖται Ῥωμαίων [9] ἀπελεύθεροι[10], ὄνομα ἴδιον εἰς τὴν κολωνίαν [11] δεδώκεισαν [12].

§. 6. [§. 8.] Sed nunc habent propriam libertatem inter amicos manumissi [1], et fiunt [2] Latini Iuniani [3], quoniam lex Iunia [4], quae libertatem eis [5] dedit, exaequavit [6] eos | Latinis colonariis [7], cc. β qui cum essent cives Romani liberti, nomen suum in coloniam dedissent [13].

§. 7. [§. 9.] Ἐν τούτοις, οἳ μεταξὺ φίλων ἐλευθεροῦνται [2], θέλησις [3] δεσπότου [4] σκοπεῖται. νόμος γὰρ Ἰού-

§. 7. [§. 9.] In eis [1], qui inter amicos manumittuntur, voluntatem domini spectant [5]: lex enim Iu-

---

pturam servavit, nisi quod τοῦ ἐλευθ. scripsit) habent τοῦτ' ἔστιν ἠλευθερωμένος π. τ. υπ. πρ. τ. πάτρ. διέφερεν: *hoc est, manumissus omnia bona patrono acquirebat.*

1) S. ἐλευθερίαν οἳ εἰς τ. φ. ἠλευθέρωνται: *lib., qui inter amicos manumittuntur*, et ita Lat. habent editi libri. 2) Schult. *et dicuntur.* 3) V. *Iuliani.* 4) V. νομοσ . ουλιοσ: *lex iuliani.* 5) S. et R. Schill. *iis.* S. om. *eos*, sed Pith. habet. 6) V. εξισοσεν: *exequabit.* S. ἐξίσωζιν [marg. ἐξίσωσεν]. 7) V. λατινους κολωναριους: *latinis colanariis.* S. λατ. κολοναρίοις. 8) S. οἳ τοτε. 9) Salm. p. 878. Ῥωμαῖοι. 10) S. om. ἀπελεύθεροι, pro quo verbo habet καί. 11) S. τὴν πόλιν. 12) Ita Mss. (V. δεδωκισαν), Salm. ἐδεδώκεσαν. R. δεδώκεσαν. 13) S. *qui tunc erant c. Romanorum, et nomen suum in civitatem dederant**. Edd. omnes: *dederant.*

1) S. et edd. *his.* 2) S. ἠλευθεροῦνται [marg. ἐλευθ.]. 3) V. θελεσι. 4) Ad vocem δεσπότου, linea notatam, in S. margo habuerat τοῦ νόμου, sed iterum inducta sunt verba. 5) V. ita habet; S, et edd. *voluntas domini spectatur.* Asteriscus in S. post

νιος[6] τούτους γίνεσθαι Λατίνους κελεύει [7], οὓς ὁ δεσπότης ἐλευθέρους εἶναι ἠθέλησεν. τοῦτο δὴ οὕτως ἔχον [9] ὀφείλει προαίρεσιν ἐλευθεροῦντος ἔχειν [10] δε-
cc. γ σπότης, ‖ ὅθεν εἰ [12] κατὰ βίαν ἀναγκασθείς, λόγου χάριν [14] ὑπό τινος δήμου [15] ἢ ἀφ' ἑνὸς [16] ἑκάστου ἀνθρώπων, ἐλευθερώσῃ [18], οὐκ ἐλεύσεται ὁ [19] δοῦλος πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ἐπεὶ οὐ νοεῖται ἠθεληκέναι [22] ὁ ἀναγκασθεὶς [ἐλευθερῶσαι] [23].

nia [6] eos fieri Latinos iubet, quos [8] dominus liberos esse voluit. hoc tamen sic habens [9], debet voluntatem manumittentis habere dominus [11]; ‖ unde si per vim [13] coactus, verbi gratia [14] ab aliquo populo [15], vel a singulis hominibus [17], manumiserit, non veniet [20] servus ad libertatem, quia non intellegitur [21] voluisse qui coactus est [*manumittere*] [23].

---

hanc vocem est. 6) V. ἰουλιος: *iulia.* 7) S. σκοπεῖται ὃς [in marg. fuerat *νόμος*. cf. not. 4.] κελεύει τούτους γενέσθαι λατίνους: *qui* [*quae* Pith.] *iubet eos fieri Latinos.* 8) V. *quo.* 9) R. B. Schill. τούτου δὴ οὕτως ἔχοντος, *Hoc cum ita sese habeat.* V. sequor. De S. cf. not. 11. 10) R. B. Schill. inserunt ὁ. V. non agnoscit articulum. 11) S. τοῦτο δὴ οὕτως ἔχοντες ὀφείλουσιν, εἰ τὴν προαίρεσιν ἐλευθεροῦντος ἔχειν [marg. εἶχεν] ὁ δεσπότης: *Hoc tamen cum ita habeant, debent promissum* (sic) *manumittentes* [Pith.: *debet promissum manumittentis*] *habere* (S. om. sed Pith. add. *dominus*. cf. not. 13.). R. mavult *manumittentes* ἐλευθεροῦντες. 12) V. *οθεν. ενει.* 13) Hic S. ins. *dominus.* Pith. om. Cf. not. 11. 14) V. *λογω. χαριν*: *uerbigratiarum.* 15) S. om. δήμου: *populo.* 16) S. ἢ ὑπό τινος. 17) S. *vel ab unoquoque hominum.* 18) V. ελευθερωσι. 19) S. ἔρχεται, articulo om. 20) V. *non potuerit.* 21) S. et edd. *intelligitur.* 22) S. ἠθεληναι [marg. ἠθεληκέναι]. 23) V. om. ἐλευθερῶσαι: *manumittere.* et abesse posse videtur. S. ἐλευθέρωσεν [marg. ἐλευθε-

§. 8. [§. 10.] Ὁμοίως, ἵνα δυνηθῇ ἔχειν ὁ δοῦλος[1] τὴν ἐλευθερίαν, τοιοῦτος εἶναι ὀφείλει, ἵνα ὁ πραίτωρ[2] εἴτε ἀνθύπατος[3] ἐλευθερίαν αὐτοῦ συντηρῇ[4], καὶ γὰρ τοῦτο νόμῳ Ἰουνίῳ[5] ἠσφάλισται· | εἰσὶν μέντοι πλείονες αἰτίαι, ἐν αἷς οὐ φυλάσσει[7] ὁ ἀνθύπατος τὴν ἐλευθερίαν, περὶ ὧν προβαίνοντες[9] ἐπιδείξομεν.

§. 8. [§. 10.] Similiter, ut possit habere servus[1] libertatem, talis esse debet, ut praetor sive proconsul[3] libertatem eius tueatur; nam et hoc lege Iunia[5] tutatum[6] est: | sunt autem plures cc. δ causae, in quibus non tueatur[7] proconsul manumissionem[8]; de quibus procedentes ostendemus.

§. 9. [§. 11.] Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο[2] παρατηρητέον, ἵνα ὁ ἐλευθερούμενος[5] ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν ἐλευθεροῦντος

§. 9. [§. 11.] Sed et[1] illud[3] observandum, uti[4] qui manumittitur[5], in bonis manumittentis

---

ρῶσαι]: *qui coactus manumisit* ✳. R. B. Schill. *qui coactus manumiserit.*

1) S. om. ὁ δοῦλος: *servus.* 2) V. *εινα. οπραιτωρ.* S. ἵνα ὁ στρατηγός: *ut praeceptor*; sed in marg. est, ut Pith. edid., *praetor.* Post πραίτωρ (S. στρατηγός) MSS. et edd. habent αὐτοῦ, *eius*, quem versum codicis V. post ἐλευθερίαν, *libertatem* ponere, ut R. prop., non dubitandum erat. 3) V. *praetor eius siuero consul et libertatem.* S. ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ ✳ εἴτη [marg. ἤτοι] ἀνθύπατος ✳: *praeceptor* (cf. not. 2.) *eius vel proconsule* ✳ (Lacuna asterisco indicata decurrit usque ad §. 11. [§. 13.] verba πρὸς ἄλλον: *ad alium*). 4) V. συντηρι [συντηρεῖ]. 5) V. ϊουλιω: *iulia.* 6) Ita V.; edd. emend. *cautum.* 7) V. φυλαξι. Edd. φυλάξει: *tuebitur.* 8) Edd. *in quibus Proconsul libertatem non tuebitur.* Ex V. *manumissionem* retinui. 9) V. προβενοντες.

1) V. *ut.* 2) Ita (εκινο) V.; perperam R. B. ἐκεῖνον. 3) Edd. ins. *est.* 4) Malim *ut is.* 5) Edd. temere ὁ ἠλευθερωμένος: *ut manumissus.*

[ἦ[6]]· καὶ διὰ τοῦτο[7] εἰ τοσοῦτον [8] ἐκ δικαίου πολιτικοῦ ᾖ ἐλευθεροῦντος, οὐκ ἔσται Λατῖνος [9]· ἀνάγκη ἐστὶν οὖν δοῦλον οὐ μόνον ἐκ δικαίου πολιτικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν εἶναι[10].

[sit[6]]; et ideo si tantum ex iure Quiritium sit manumittentis, non erit Latinus: necesse est ergo servum non tantum ex iure Quiritium, sed etiam in bonis esse [10].

§. 10. [§. 12.] Κοινὸς δοῦ-
dd.[a] λος εἰ ὑπὸ ἑνός * ||| * γένηται ἐλεύθερος [1], οὔτε ἐπὶ τὴν

§. 10. [§. 12.] Communis servus [*si ab uno*] manumissus * ||| * fit liber [2],

---

6) Verbum ἦ, *sit* in fine versus om. librarius V. et ita edd. quoque praeter Schill. qui ἦ, sed non τὸ *sit* habet. 7) Edd. διὰ τούτου. 8) V. εις. τοσουτον. Scribendum erat εἰ μόνον, ut paullo inferius; sed Latinum *tantum* fefellit scriptorem. Cf. inf. §. 13. [§. 15.] not. 5. 9) V. λατινυος. 10) R., qui totum hunc locum omnino non intellexit, ineptissime „*Verba*, ait, *admodum confusa* [sed ipsius R. emendatio confusior est] *hoc pacto in ordinem redigenda existimo*: Ἵνα ὁ ἠλευθερωμένος ἐκ δικαίου πολιτικοῦ ᾖ ἐλευθεροῦντος, καὶ διὰ τούτου εἰ τοσοῦτον ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν ᾖ ἐλευθεροῦντος, ἔσται Λατῖνος· ἀνάγκη ἐστὶν οὖν, δοῦλον οὐ μόνον ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐκ δικαίου πολιτικοῦ εἶναι: *ut manumissus ex i. Q. sit manumittentis, et ideo, si tantum i. b. est manumittentis, erit Lat.; nec igitur est, ut servus non tantum i. b. sit, sed et ex i. Q.*“ Et tum idem R. citat Ulp. fragm. I. §. 16. Debebat quid esset *in bonis* et *ex iure Quir. rem habere* didicisse. Cf. Goeschen. in *Zeitschr. f. gesch. Rechtsw.* tom. III. p. 246. sqq.

1) Edd. *Servus communis; si ab uno manumittitur.* Sed V. ita habet κοινος | δουλος. ει. ὑπο. ενος || γενηται. ελευθερος: cōmunis | *servus manumissus* || *fit liber.* Temeritate, qua R. usus est, ceteri quoque editores impediti sunt, quominus ex ima pag. cc. δ. aut ex summa pag. dd. α. aliquid excidisse videre potuerint. Crediderim ita fere locum olim scriptum fuisse: Κ. δ. εἰ ὑπὸ ἑνὸς κοινωνῶν ἐκ προσαγωγῆς ἐλευθε-

ἐλευθερίαν ἔρχεται[2], καὶ τοῦ ἑτέρου δεσπότου ὅλος γίνεται δοῦλος, νόμου αὐξομένου[3]. Ἀλλὰ μεταξὺ φίλων δοῦλος ἀπὸ[4] ἑνὸς ἀπὸ κοινωνῶν ἐλευθερωθείς, ἑκατέρῳ κυριεύσουσιν, δοῦλος μενεῖ[6]. δίκαιον γὰρ οὐ προσαύξεσθαι ἐν ταύτῃ τῇ ἐλευθερίᾳ, ἐν ᾗ στρέφεται· εἰ καὶ Πρόκουλος δοκιμάσῃ προσαύξειν μετὰ κοινωνῶν, οὗ τῇ γνώμῃ χρώμεθα[7].

neque ad libertatem pervenit[2], et alterius domini totus fit servus, iure crescente[3]. Sed inter amicos servus ab uno ex sociis[5] manumissus, utrique dominabunt, servus manebit[6]: iustum enim non adcrescere in hac manumissione, in qua vertitur. sed quam Proculus aestimaverit adcrescere cum socio, qua sententia utimur[7].

ρωθῇ, οὔτε τοῦ ἐλευθεροῦντος (s. τοῖν ἑκατέροιν δεσπότοιν) γίνεται ἀπελεύθερος: *C. s. si ab uno* [nam ita inferius quoque est pro *altero*] *sociorum vindicta manumittatur, neque manumissoris* (s. *utriusque domini*) *fit libertus* etc. 2) Excidisse suspicor: ἀλλ' ὁ ἐλευθερῶν τὸ αὑτοῦ μέρος ἀποβάλλει: *sed manumissor partem suam amittit.* Cf. Ulp. I. 18. 3) Edd. *iure adcrescendi.* Non mutavi V., neque nemo videbit scribendum fuisse νόμῳ τοῦ αὐξάνεσθαι aut potius cum Theoph. δικαίῳ προσαυξήσεως: *iure accrescendi.* 4) Schill. emend. ὑπό. 5) V. *sotiis.* 6) Ita V.; Schill. emend. ἑκατέρων κυριευσόντων. R. prop.: Ἀλλὰ εἰ μεταξὺ . . . ἐλευθεροῦται . . . καὶ δοῦλος μενεῖ. Sed levi translocatione unius versus locus sibi constat: Ἀλλὰ . . . ἐλευθερωθεὶς δοῦλος μενεῖ [καὶ] ἑκατέρῳ κυριεύσουσιν (aut ἑκάτεροι aut κυριεύσετον legerim): *Sed . . . manumissus servus manebit,* [*et*] *utrique dominabuntur.* Edd. *dominabuntur.* 7) Magni momenti esse existimo hunc locum accuratius tractari, cum praesertim R. codicem V. maxima temeritate exprimendo ceteros quoque editores circumscripserit; subiiciam igitur ut in V. est:

[18] δικαιον . γαρ — iustū enim
ουπροσ . αυξεσθαι — non adcrescere

§. 11. [§. 13.] *Κυριώτα-*
dd.β *τος | τοῦτον τὸν δοῦλον, οὗ*
ἡ χρῆσις καὶ ὁ καρπὸς [2]
πρὸς ἄλλον ἀνήκει [3]*, οὐ*
δύναται ἐκ προσαγωγῆς ἐ-
λευθερῶσαι, ἐπισκοτούσης
χρήσεως καὶ καρποῦ[7]*· καὶ*

§. 11. [§. 13.] Proprie-
tarius | eum servum, cu-
ius usus et fructus [1.2]
ad alium pertinet [4], non
potest ex vindicta [5] ma-
numittere [6], obstante u-
su et fructu [7]; et si

---

[20] *εν. ταυτη* in hac
τη. ελευθερια manumissionem
εν ης τρεφεται inqua uertitur
ει. και. προκουλος sedquā proculus
δοκιμασαι ęstimauerit ; þbaue.rjt
[25] *προσαρξιν* adcrescere
μετα. κονωνων cū sotio
ου τη γνωμη qua sententia
χρωμεθα utimur

Inter vers. 19. et 20. plura fuisse, quae exciderint, non suspicari nequeo, ut sensus fortasse hic fuerit: „iustum enim non adcrescere, *nisi aut vindicta, aut censu, aut testamento manumissus sit servus: quodsi alter dominus consenserit ad* manumissionem, *praetor servum tuetur* in hac libertate, in qua vertitur (versatur); *neque,* quam*vis* Proculus *exis*timaverit adcrescere *inter* socios [i. e. hoc quoque casu iuri accr. locum esse inter socios], *eius* sententia utimur. Sed cf. Goeschen. l. c. p. 258. cum not. 15. ibid. Edd. locum ita habent: *δίκαιον γὰρ, οὐ προσαύξεσθαι ἐν ταύτῃ τῇ ἐλευθερίᾳ, ἐν ᾗ στρέφεται· εἰ καὶ Προκουλὸς δοκιμάσῃ, προσαύξειν μετὰ κοινωνῶν, οὐ τῇ γνώμῃ χρώμεθα: iustum enim, non accrescere in hac manumissione, in qua vertitur: etsi Proculus existimaverit, accrescere inter socios, non ea sententia utimur.* Ut haec ita ab ipso corrupta sibi constarent, R. pro *οὐ τῇ*, uti ipse expressit, *οὐ ταύτῃ τῇ* legi voluit.

1) V. *uius* [sic] *usus et fructus.* Edd. *cuius usus-fructus.* 2) Cf. §. 8. [10.] not. 3. 3) V. *ανηκεν.* S. *πρὸς ἄλλον ἀνήκειν ἤτοι.* R. B. *ἀνῆκεν.* 4) S. *ad alium pertinere.* 5) V. *exuindictas.* S. et edd. om. *ex.* 6) S. *manumittere* ✳. 7) S. *επισκεψουσης*

εἰ ἐλευθερῶσῃ[8] τοῦτον ἐκ προσαγωγῆς, ποιήσει[10] δοῦλον[11] ἄνευ δεσπότου· ἀλλὰ Λατῖνον[12] * *

manumiserit eum ex[9] vindicta, faciet servum[10] sine domino: sed Latinum[12] * *

§. 12. [§. 14.] Ξένος ἐλευθερῶν δοῦλον[1] οὐ δύναται πρὸς Λατῖνον ἄγειν[2], ἐπεὶ[3] ὁ νόμος Ἰούνιος, ὃς[4] τῶν Λατίνων[5] γένος εἰσήγαγεν, οὐκ ἀνήκει[7] πρὸς Ἕλληνας[8] ἐλευθεροῦντας[9], καθὼς καὶ[10] Ὀκταβῆνος[11] δοκιμάζει. ||

§. 12. [§. 14.] Peregrinus manumittens servum[1] non potest ad Latinum perducere[2], quia[3] lex Iunia, quae[4] Latinorum genus introduxit[6], non pertinet ad peregrinos manumissores[9], sicut et Octave-

---

*χρησησυν καρπου [marg. ἐπισκιαζούσης χρήσεως καρποῦ]: *obstante usufructu*, et ita Lat. habent edd.; sed V.: *obstantis usus etfructu.* 8) V. ελευθερωσι [ἐλευθερώσει]. 9) S. et edd. *et si manumiserit eum*, om. *ex.* 10) S. ποιησειν [sed marg. ποιήσει]. 11) V. om. ἄνευ κ. τ. λ.: *sine* et sqq. usque ad sequentis §i οὐ δύναται, *non potest.* 12) Ita S.: δοῦλον ἄνευ δεσπότου. ἀλλὰ λατῖνον ξένος κ. τ. λ.: *servum sine domino* [Pith. h. l. asteriscum posuit.], *sed Latinum. Peregrinus* etc. Quod Roevero non improbabile visum est, scriptum fuisse „ἀλλὰ εἰ Λατῖνον ποιήσῃ, δοῦλος μενεῖ: *si eum Latinum fecerit*, seu inter amicos manumiserit [!], *servus manebit*" hoc mihi, siquid aliud, improbabilissimum videtur. De sensu loci abrupti vid. Goesch. l. c. p. 262. sqq.

1) Cf. antec. §. not. 11. 2) Ita V.; S. οὐ δύναται ῥωμαϊκὸν ποιῆσαι: *non potest Latinum facere.* Edd. Graeca ex V., Lat. ex S. sumpserunt. 3) S. et edd. ἐπειδή: *quoniam.* Sequentem artic. om. S. 4) V. ϊουλιος ως, *iulia qui.* 5) S. ἰούνιος ολα [marg. ὃς] ῥωμαϊκόν. 6) S. *induxit.* 7) V. et S. item R. B. ἀνῆκεν. 8) S. ξένους. 9) S. om. ἐλευθεροῦντας: *manumissores.* 10) Pro καθὼς καί S. habet κωσως [marg. ὡς ὁ καῖσαρ. sed nomen καῖσαρ inductum est]. 11) V. οκταβιανος. S. ὀκταουιανός, uterque *Octavianus*, ut et S. R. et B. habent. Iam

ὁ [12] πραίτωρ [13] οὐ μὴ ἀφήσει [14] τὸν ἐλευθερωθέντα [16] δουλεύειν, εἰ μὴ ἄλλως νόμῳ Ἑλλήνων χειρογραφηθῇ [18].

§. 13. [§. 15.] Νεώτερος εἴκοσι [1] ἐτῶν ἐλευθερῶσαι οὔτε ἐκ προσαγωγῆς δύναται, οὔτε διαθήκῃ [3]. τοιγαροῦν οὐδὲ Λατῖνον ποιῆσαι δύναται· τοσοῦτον γὰρ [5] ἐπὶ συμβουλίῳ [6] δύναται ἐλευθερῶσαι δοῦλον ἴδιον αἰτίας δοκιμασθείσης.

§. 14. [§. 16.] Οὗτος δέ, ὁ ἐλευθερούμενος [2] εἰς φί-

nus [11] probat. ‖ praetor [12] non permittet [15] manumissum servire, nisi aliter [17] lege peregrina caveatur [19].

§. 13. [§. 15.] Minor viginti [1] annorum manumittere neque ex vindicta potest [2], neque testamento: itaque [4] nec Latinum facere potest; tantum enim [5] apud consilium [6] potest manumittere [7] servum suum causa [8] probata.

§. 14. [§. 16.] Is autem, qui [1] manumittitur [2] in-

Pith. *Octavenus* legendum esse vidit. 12) Pith. *at praetor*, et R. ὁ δὲ πρ. prop.; Schill. Ὁ δὲ πρ. 13) S. ὁ στρατηγός. 14) S. οὐκ ἐάσει, om. seq. artic. R. B. μὴ ἐάσει. 15) V. p̄mittat [*praemittat*]. S. *permittit*. 16) S. ἠλευθερωθέντα. 17) V. *alias*. 18) Pro χειρ. in S. est στερεω εγεγονου [marg. στερεὸν ἐγεγόνει]. Dubito utrum peius sit. 19) S. *peregrina confirmatum fuerit*.

1) V. μιζω . ικοσει: *maior XXti*. Cum R. et B. secuti sumus S.; Schill. Μείων εἴκοσι: *Minor vig.* 2) V. *neq. exui dicta potest neq.* S. *nec vindicta potest nec.* R. B. et Schill. *non potest nec vindicta, nec.* 3) V. διαθεκη. 4) V. *Itaq. ergo.* 5) S. οὐδὲ ἄρα γὰρ ρωμαιειστην [marg. ῥωμαϊστὴν] π. δ. Μόνον δέ (Cf. §. 9. [11.] not. 8.): *itaque nec L. f. p. Tantum autem.* 6) S. συμβούλιου [συμβούλιον]: *concilium*; sed Pith. edidit *consilium*. 7) R. B. et Schill. *manumittere potest.* 8) S. *caussa.*

1) V. *quia.* 2) S. οὗτος δὴ ο [marg. ὃς] ἠλευθέρωται: *Hic autem, qui man.* R. B. Schill. Οὗτος δὲ ὁ [Schill. ὃς] ἐλευθεροῦται: *Is a, q. m.*

λους [3], ὅσων ἂν ᾖ [4] ἐτῶν [5], Λατῖνος γίνεται, καὶ μόνον αὐτῷ τούτῳ [7] προχωρεῖ [8] ἡ ἐλευθερία [10], | ἵνα μεταξὺ [11] πάλιν δυνηθῇ [12] ἐκ προσαγωγῆς ἢ διαθήκῃ ἐλευθερωθῆναι [13], καὶ πολίτης [14] Ῥωμαίων [15] γενέσθαι [16].

ter amicos [3], quotcumque est [4] annorum, Latinus fit, et tantum [6] ei hoc [8] prodest [9] manumissio [10], | dd.[δ] ut postea iterum possit ex vindicta vel testamento manumitti [13], et civis Romanorum [15] fieri.

§. 15. [§. 17.] Γυνὴ χωρὶς ἐπιτρόπου | αὐθεντίας *[οὐ δύναται ἐλευθερῶσαι] [2]*, ἐκτὸς [3] εἰ μὴ [4] δίκαιον τέκνων [5] ἔχοι [6]· τότε γὰρ ἐκ προσαγωγῆς χωρὶς ἐπιτρόπου δύναται ἐλευθερῶσαι. ὅθεν εἴ γε [8] ἡ γυνὴ ἀποῦσα

§. 15. [§. 17.] Mulier sine tutoris auctoritate [1] S. fol. [non potest manumittere] [2], nisi ius liberorum [5] 91[b]. habeat [7]: tunc [8] enim ex 92[a]. vindicta sine tutore potest manumittere. unde si [9] mulier absens libe-

---

3) S. om. εἰς φίλους: *inter amicos.* 4) V. φυλους οc . ουαν . η: *amicos qđcumq. est.* S. et edd. *quotc. sit.* Verum loci sensum explic. Goeschen. l. c. p. 246. 5) S. ἐπῶν [marg. ἐτῶν]. 6) S. et edd. *solum.* 7) V. τουτο. 8) Pith. annotavit *ad hoc.* 9) S. προςχωρεῖ: *procedit.* 10) V. τη ελευθερια. S. et edd. om. articulum, et in Lat. habent *libertas.* Malim ἐλευθέρωσις pro ἐλευθερία. 11) Hoc μεταξύ amat Dositheus pro ἔπειτα vel μετὰ τοῦτο. 12) V. δυνητη. 13) S. ἵνα ἐκ δευτέρου ἐλευθ. δυν.: *ut iterum manumitti possint* [marg. *possit*, ut Pith. edid.], om. ἐκ προσαγωγῆς ἢ διαθήκῃ: *ex vindicta vel testamento.* V. om. versum ἐλευθερωθῆναι: *manumitti.* 14) V. πολιθης. 15) S. et edd. Ῥωμαῖος: *Romanus.* 16) Edd. γίνεσθαι. Cf. infra §. 16. [18.] not. 17.

1) V. *auctoritatem.* 2) Ita [*m. n. p.*] iam Cuiac. (Obss. XIII. 31.) Latine edidit; uterque cod. ms. om. haec verba, neque R. et B. in textu ea habent. 3) S. om. ἐκτός. 4) V. ειμε. 5) S. τέκνων δίκαιον: *liberum* [Pith. et Cuiac. l. c. *liberorum*] *ius.* 6) S. ἔχει. 7) Post hanc vocem S. asteriscum habet. 8) Cuiac. l. c. *tum.* 9) V. οθενε γη: *unde ess&* [sic].

ἐλεύθερον εἶναι κελεύσῃ [10], ἥτις δίκαιον τέκνων μὴ ἔχοι [11], ἐζήτηται τοῦτο [12], εἰ [14], ἐπιτρόπου αὐτῆς [15] αὐθεντίαν ἐπιχωροῦντος [16] ee.[α] τούτῳ τῷ χρόνῳ, III ὡς [17] ἐπιστολὴ [18] γράφεται δοῦλῳ ὑπὸ [19] τῆς δεσποίνης, *[οὗτος ἐλεύθερος γένοιτο;]* [20]

rum esse iubeat [10], quae ius liberorum non habeat [11], quaesitum est hoc [13], an, tutoris eius auctoritatem praestantis hoc [16] tempore, III sicut [17] epistola [18] scribitur servo a domina, [*is liber fieret?*] [20] Iulianus negat:

S. et edd. ὅθεν εἰ: *unde si.* 10) S. κελεύοι: *iusserit.* Edd. ex V. Graecum, ex S. Lat. habent. 11) S. τέκνον [marg. τέκνων] μὴ ἔχει: *liberorum non habet.* Comma ἥτις . . . ἔχοι: *quae . . . habeat* ante vocem ἐλεύθερον: *liberum* ponendum esse, miror neminem annotavisse. 12) S. om. τοῦτο. 13) B. et Schill. om. *hoc*, quamvis R. habeat. 14) V. η. 15) S. αὐτῆς, sed marg. αὐτῇ. 16) V. επι χρωντος. V. *quaesitū ē hoc an tutores eius auctoritatem praestantis hunc.* S.: *q. e.* (om. *hoc*) *si tutores eius auctoritatem commodent eo.* Edd. nobiscum genitivum absolutum servant, sed *eo* habent pro *hoc.* 17) Ita V.; S. ᾧ ἡ: *quo*, et ita edd. 18) Inde a voce γράφεται: *scribitur* usque ad §i 17. [19.] verbum ἐλευθεροῦται: *manumittitur* (ελευθερουνται: *manumittuntur*) librarius V. omnia repetit, perpaucis tantum mutatis. Cf. Iac. Gronov. in Fellenb. iurispr. ant. tom. II. p. 633. Ne nimia fieret annotatio, non singillatim indicavi ubi a nostra scriptura in eo loco, quem librarius V. bis transscripsit, recederet iteratio, quam ipsam uno contextu not. * exhibui ad calcem §. 17. [19.]. 19) S. et edd. ἀπό. 20) Uncis inclusa adieci. Cuiac. l. c.: *quaesitum est si tutores eius auctoritatem commodent eo tempore quo epistola scribitur servo a domina, an interposita auctoritas ullius momenti sit.* R. explere prop. ἡ ἐλευθερία δούλῳ συναιτεῖ sive ἠλευθερωμένῳ παραγίνεται: *libertas servo* (s. *manumisso*) *competat.* Schill. male Roeverum secutus explevit ἐλευθερία δούλῳ συναιτεῖ: *libertas servo competat.* Cf. inf. not. 32.

Ἰουλιανὸς ἀρνεῖται· ὑπολαμβάνει γὰρ τούτῳ τῷ χρόνῳ ὀφείλειν αὐθεντίαν παρέχεσθαι [22], ἐν ᾧ ἀπαρτίζεται ἡ [23] ἐλευθερία· τότε γὰρ ἀπαρτίζεσθαι νοεῖται [25], ὅτε ὁ [27] δοῦλος ἐπιγνῷ [28] τῆς δεσποίνης τὴν [30] θέλησιν. ἀλλὰ Νηράτιος Πρίσκος [31] δοκιμάζει ἐλευθερίαν δούλῳ συναιτεῖν [32]· ἀρκεῖσθαι [33] γάρ, ὁπότε [34] ἡ ἐπιστολὴ [35] γράφεται [36], | παραλαμβάνεσθαι αὐθεντίαν ἐπιτρόπου· οὗ ἡ γνώμη [38] καὶ διατάξει αὐτοκρατορικῇ [39] ἰσχυροποίηται [40].

existimat enim hoc [21] tempore debere auctoritatem praestare [22], quo peragitur libertas; tunc enim [24] peragi intellegitur [25], cum [26] servus agnoscet [29] dominae voluntatem. sed Neratius Priscus [31] probat libertatem servo conpetere [32]: sufficere enim, quando epistola scribitur, | adhiberi [37] auctoritatem ee.β tutoris: cuius sententia et constitutione imperatoria [39] confirmata est [40].

---

21) S. et edd. *eo.* 22) V. *παρεχεσται.* Omnes *praestare.* 23) S. *ἀπαρτίζηται*, om. seq. artic. 24) Cuiac. l. c. *autem.* 25) Schill. emend. *νοεῖσθαι.* S. et edd. *intelligitur.* 26) S. et edd. *quando.* 27) S. om. articulum. 28) V. et R. B. *ἐπίγνοι.* 29) S. et edd. *cognoverit.* 30) S. om. artic. 31) S. *Νηράτιος Πρόκλος*: *Neratius Proclus;* sed marg. *Priscus.* 32) V. *συναιτεῖν* plane inaudito verbo, quod enatum est ex versione *con, σύν* et *petere αἰτεῖν.* Maxime notatu dignum videtur hoc verbum, quo evidentissime Graeca olim ex Latinis translata esse probatur. Cf. superius not. 20. et §. 5. not. 7. — S. habet *περιγίνεσθαι.* horrendum scil. istud *συναιτεῖν* librarius Graece vertit. 33) V. *αρκισται.* 34) S. *ὅτε.* 35) V. *επισιωλη.* 36) Schill. emend. *γράφηται.* 37) V. *adiberi.* 38) S. *ου γνώμῃ* [sic]. 39) V. *και διαταξις αυτοκρατορικη*: *et constitutio imperatoriae.* (Cuiac. l. c. *constitutione Imperatoris.*) 40) S. *ἰσχυροτωηται* [marg. *ἰσχυροποιῆται*]: *confirmatum* [sed Pith. et Cuiac. *confirmata*] est.

§. 16. [§. 18.] [1] *Δοῦλον εἰς ὑποθήκην*[2] *δεδομένον*[3] *πολίτην Ῥωμαῖον ποιῆσαι ὀφειλέτης*[5] *οὐ δύναται, ἐκτὸς εἰ μὴ*[7] *πρὸς ἀπόδοσιν ᾖ· ἐπισκοτεῖ γὰρ*[10] *τῇ ἐλευθερίᾳ νόμος Ἄϊλιος*[11] *Σέντιος*[12], *ὃς*[14] *κωλύει δοῦλον πεπιστευκότων χάριν*[16] *ἠλευθερωμένον πολίτην Ῥωμαῖον γενέσθαι*[17]. *ἀλλὰ Λατῖνον*[18] * *

§. 16 [§. 18.] [1] Servum pignori [2] datum civem Romanorum [4] facere debitor [6] non potest, nisi forte [8] solvendo [9] sit; obstat enim [10] libertati lex Aelia Sentia [13], quae [14] prohibet [15] servum creditorum causa [16] manumissum civem Romanum fieri. sed Latinum [18] * *

§. 17. [§. 19.][2] *Καὶ ὅστις ἐν ἀποτιμήσει ἐλευθεροῦται, εἰ λ' ἔτη ἔχοι, πολιτείαν Ῥωμαίων κτᾶται· ἀλλὰ ὀφει-*

ff.[a] III

§. 17. [§. 19.][2] Et qui in censum manumittitur, si triginta annos habeat, civitatem Romanorum pos-

---

1) V. incipit ab *εἰ*: *si.* 2) V. *εν . ὑποθεκη.* S. *ἐν* [marg. *εἰς*] *ὑποθήκην*: *pigneri.* Edd. *ἐν ὑποθήκῃ.* 3) S. et edd. *διδόμενον.* 4) Ita V.; S. et edd. *Romanum.* 5) S. *οφειλητης* [marg. *ὠφειλέτης* [sic]. 6) S. *deb. fac.*, sed Pith. *fac. deb.* 7) S. ins. *οὐ* et om. seq. *ᾖ.* 8) S. et edd. *nisi si*, om. *forte.* 9) V. *adcredendum* (sic). S. *solvendum* [Pith. *solvendo*] *non sit.* 10) V. om. *γάρ*: *enim.* 11) V. *αλιος.* 12) S. *Σήντιος.* 13) V. *libertate lex alia sententia* (sic). 14) S. *αις*, sed marg. *ὅς.* V. om. *ὅς*: *quae.* 15) F.C. S. et edd. *vetat.* 16) S. *δανειστῶν ἕνεκα*: *foeneratorum caussa.* Pith. ann. „*δανιστῶν δίκα. F. C. id est fraudandorum creditorum, ut in l. 8. D. qui et a quib. ma.*“ Malim itaque legi *πεπιστευκότων βλάβης ἕν.*: *creditorum fraudandorum c.* 17) V. *γενεσιαι.* Cf. §. sq. not *. Hoc loco edd. *γενέσθαι* retinent. Cf. supra §. 14. [16.] not. 16. 18) S. *ἀλλὰ ῥωμαικόν.* R. putat scriptum fuisse *ἀλλὰ οὐδὲ Λατῖνος γίνεται ὁ ἠλευθερωμένος; Sed nec Latinus fit manumissus.* Neminem certo facile assentientem habebit R. Cf. sup. §. 11. [13.] not. 12.

λει οὗτος ὁ δοῦλος ἐκ δικαίου πολιτικοῦ ἐλευθεροῦντος εἶναι, ἵνα πολίτης Ῥωμαίων γένηται. Ἀποτίμησις δὲ ἐπὶ Ῥώμης ἄγεσθαι εἴωθεν [1]· ἡ ἀποτίμησις καθαρμῷ κτίζεται· ἔστιν δὲ ὁ καθαρμὸς πενταετηρικὸς χρόνος, ᾧ Ῥώμη καθαίρε-

sidet; sed debet hic servus ex iure Quiritium manumittentis esse, ut civis Romanus fiat. Census autem in Roma agi solet [1]. vel census lustro conditur: est autem lustrum quinquennale tempus, quo Roma purgatur [2].

---

1) Fortasse nihil nisi καί deest, ut *et* pro *uel* legatur; vix enim suspicari licet excidisse aliquid de censibus sine lustro condito habitis. 2) De V. cf. not. 18. ad §. 15. [17.] et ipsum locum transscriptum not.*, in f. §. 17. [19.]. Comma ἀλλὰ ὀφείλει: *sed debet*... γένηται: *fiat* iam aptius positum esse contenderim. Inde a voce *Μεγάλη*: *Magna* desinit stolidi librarii V. iteratio, et reliqua suo quidem more, sed tamen non bis scripsit. — S. hunc locum ita habet: καπινιση [marg. καὶ ὅστις] ἀποτιννήσει ἐλευθεροῦνται [marg. ἐλευθεροῦται], εἰ τριάκοντα ἔτη ἔχοι, πόλιν ῥωμαίων κτᾶται. | τίμησις μέντοι ἐπὶ ῥώμης ατηθαις [marg. ἄγεσθαι] εἴωθεν. | τίμησις μέντοι καθαρμῷ κτίζεται. ἔστιν δὲ ὁ καθαρμὸς | πενταετηρικὸς χρόνος, ᾧ ῥώμη καθαίρεται· ἀλλὰ ὀφείλει οὗτος ὁ δοῦλος ἐκ δικαίου κυριας | ἐλευθερουντος [marg. δικαιοκυρίας ἐλευθερούμενος] εἶναι, ἵνα πολίτης ῥωμαῖος γίνεσθαι | δυνηθῇ.: *Et qui* | *in censum manumittuntur*, [Pith. *manumittitur*], *si triginta annos habeat*, | *ciuitate Romana pascitur* [marg. *potitur*]. *Census tamen Romae agi* | *solet. In census* [Pith. *solet. Census*] *autem lustro conditur. Est autem lustrū* | *quinquennale tempus, quorum* [marg. et Pith. *quo Roma*] *lustratur. Sed debet* | *hic seruus ex iure Quiritium manumittentis esse, ut* | *ciuis Romanus fieri possit.* — R. B. et Schill. a S. non recedunt, nisi in his verbis: *Καὶ ὃς ἐν ἀποτίμησει ἐλευθεροῦται, εἰ λ' . . . πολιτείαν . . . Ἀποτίμησις δὲ ἐ. Ῥ. ἄγεσθαι ἐ. ἡ ἀποτίμησις καθ. κτ. . . . ἐκ. δικ. πολιτικοῦ ἐλ. . . .*: *Et qui in censu manumittitur, si . . . potitur. Census autem R. a. s. Census lustro . . .*

ται [2]. Μεγάλη μέντοι ἀμφισβήτησίς ἐστιν [4] ἐν τοῖς ἐμπείροις, πότερον τούτῳ τῷ [5] χρόνῳ δυνάμεις [6] λαμβάνουσιν ἅπαντα, ἐν ᾧ ἡ ἀποτίμησις *[ἄγεται]* [8], ἢ [9] ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ ff.β καθαρμὸς [10] κτίζεται. | Εἰσὶν γὰρ οἱ ὑπολαμβάνοντες μὴ ἄλλως δυνάμεις λαμβάνειν τὰ πρασσόμενα ἐν τῇ [12] ἀποτιμήσει, ἐὰν μὴ αὕτη ἡμέρα ἀκολουθήσῃ [12], ὅτε [13] ὁ καθαρμὸς κτίζεται [15]. ὑπολαμβάνουσιν γὰρ ἀποτίμησιν καταβαίνειν [16] ἐπὶ τὴν ἡμέραν τοῦ καθαρμοῦ, οὐχὶ τὸν καθαρμὸν κατατρέχειν ἐπὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἀποτιμήσεως [17]. Ὃ [18] διὰ

Magna autem [3] dissensio est [4] inter peritos, utrum hoc [5] tempore vires accipiunt [7] omnia, in quo census [*agitur*] [8], aut [9] in eo tempore, in quo lustrum conditur. | Sunt enim qui existimant non alias vires accipere quae aguntur in censu, nisi haec dies sequatur [12], qua [14] lustrum conditur [15]: existimant enim censum descendere ad diem lustri, non lustrum decurrere ad diem census. Quod ideo [19] quaesitum est, quoniam [21] omnia [, *quae*]

---

quo Roma lustr. Sed etc. 3) S. et edd. *tamen.* 4) S. om. ἐστίν: *est.* 5) S. φρονίμοις ἵνα ρωμη ω [marg. ἐν τῇ ῥώμῃ, ᾧ]: *prudentes utrumeo.* Pith. edid. *v romeo* et ann. „Leg. *utrum eo.* Interpres tamen ineptissime ἵνα ρομαιω. quae potissima ratio est cur haec potius ex Latinis Graeca facta existimem". 6) Hic et paullo inf. Salmas. de modo us. p. 882. habet δύναμιν. 7) S. et edd. *accipiant.* 8) Ita supplevi cum Salmas. 9) S. πάντα ἐν ᾧ τίμησις: *omnia in quo census,* reliquis om. Edd. pro *aut* habent *an,* praeter Salm. 10) V. καταρμος, ut saepius τ pro θ. S. ὁ καθαρμός. 11) V. η pro τη. 12) V. ακολουθησι: *sequatur;* pro *secuta sit.* 13) Salm. ἐν ᾗ pro ὅτε. 14) V. *quo.* 15) S. om. Εἰσὶν γὰρ . . . κτίζεται: *Sunt enim . . . conditur.* 16) S. καταβῆναι. 17) V. τη επιτιμησι. S. τῆς διατιμήσεως. Salm.

τοῦτο ἐζήτηται, ἐπειδὴ[20] πάντα[22] τῇ ἀποτιμήσει[23] πράσσονται τῷ καθαρμῷ ἰσχυροποιοῦνται[25]. Ἀλλὰ ἐν τῇ πόλει Ῥωμαίων μόνον ἀποτίμησιν ἄγεσθαι δεδήλωται· ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις[29] || μᾶλλον ἀπογραφαῖς χρῶνται[31].

in censum[27] aguntur, lustro confirmantur[25]. Sed in urbem Romanorum[26] tantum censum agi[27] notum[28] est; in provincia[29] autem || magis professionibus[30] utuntur[31]. ff.γ

[32] Καθὼς δὲ ὑπεσχόμην, τὰ ὅμοια λογάρια ἀποδώσω.

[32] Sicut[33] autem promisi, similia verba reddam.

R. et B. τῆς ἐπιτιμήσεως. 18) S. et Salm. om. ὅ. 19) S. *census. Propterea.* 20) V. επιδε. 21) S. *quia.* 22) R. prop. ἃ ἐν τῇ ἀπ. quod Schill. minus bene secutus est. 23) V. παντα . τηαποτιμησις. Salm. ἐν τῇ ἐπιτ. [non ἀποτ, ut R. dicit]. 24) Inserui *quae*, et retinui accus. post *in* exV.; S. *censu*, om. praepos. 25) Ante versum ἰσχυρ. *confirm.* in V. est Ϙ [IX?]. 26) S. et edd. *in ciuitate Romana.* 27) V. *agei.* 28) S. *declaratum.* 29) V. επαρχιοσις: *prouintia.* S. et edd. *provinciis.* 30) V. *professiones.* 31) Sequitur in S. locus de poena parricidii, quem vide p. 20. 21. 32) Sqq. a S. et edd. absunt. 33) V. *siquis.*

---

*) Locus ex V. pag. ee.β vers. 28. . . pag. ff.α vers. 17. ad §§. 15. [17.] . . . 17. [19.]:

και . ος . ενεπιτιμησι | ελευθερουνται || ee.γ || ει : λ̄ · ετηχου | πολιτιαν . ρωμαιων | καται . επιτιμησις . δε | επιρωμης . | αγεσται . ϊωθεν | η . αποτιμησις | καθαρμωκτιζεται | εστιν . δε . οκαθαρμος | πεντα . ετηρικος | χρονος | ιωρωμη . καθερεται | αλλα . οφιλει | ουτος . ο . δουλος . εκδικαιου | πολιτικου | ηλευθερια . ειναι | ϊνα . πολι της | ρωμαι-

etqui incensum | manu mittuntur || ee.γ. || si xxx. *annos habeat | administratione romano | possidet . census aut | in roma | agisolet | uel census lustro conditur | est aut lustrum | quinquennales | tempus | quiroma purgatur | sed debe | hic seruus exiure | quiriatium | manumissio esse | ut*

ων. γενεται | γραφεται. δουλω | ὕπο. της. δεσποινης | ἰουλιανος. αρνιται | ὑπολαμβανι. γαρ | τουτω. τωχρονω | οφιλιν | αυθεντιαν παρεχεσθαι | εν. ω. απαρτιζεται | ηελευθερια | τοτε. γαραπαρτιζεται | νοε ιται. οτε. δουλος | επιγνοι || ee.δ || της. δεσποινης. την. θελησιν. | αλλα. ονηρατιος | πρις. κος. δοκιμαζι | ελευθεριαν | δουλω συναιτιν | αρκισθαι. γαρ | οποτε. η. επιστολη | γραφεται | παραλαμβανεσθαι | αυθεντιαν. επιτροπου | οὐ. η. γνωμη | και. δι. αταξις | αυτοκρατορικη | ἰσχυροπεποιηται | ει. δουλον | εν. ὑποθηκη | δεδομενον | πολιτην | ρωμαιων. ποιησαι | οφιλετης. ουδυναται | εκτος | ει. μη | προς. αποδος. ινη | επισκοτι | τη ελευθερια | νομος. αιλιος | σεντιος. κωλυει | δουλον | πεπιστευκοτων || ff.α || χαριν | ηλευθερωμενον | πολιτην ρωμαιων | γενεσται | αλλα. λατινον | και. ος. οι. ενεπιτιμησι. | ελευθερωυνται | ει. λ̄ ετη εχοι | πολιτιαν | ρωμαιων | καταται | επιτιμησις. δε. | επιρωμες | αγεσθαι. ἰωθεν | η. αποτιμησις | καθαρμω. κτιζεται | μεγαλη —

ciues | romanus fiet | scribitur seruo | addomina | iulianus negat | existimat enim | uc tempore | debere | auctoritatae̅ p̄stare | quoperagitur | libertas | tunc eni ꝑagitur | Intellegitur cū̄ seruus | agnoscat || ee.δ || domine uoluntate | sed neratius | priscus ꝓbat | libertatem | seruo conpetere | sufficere enim | quo epistula | scribitur | adhibere | auctoritatē tutoris | cuius sententia | etconstitutio | imperatoriae | confirmata est | siseruum | pignori | datum | ciuem | romanū facere | debitor n̄ potest | nisi | si forte | adreddendū̄ sit | obstat | libertati | lex alia | sententia ꝓhib& | seruū̄ | creditorum || ff.α || causa | manumissum | ciuem romanum | fieri | sed latinum | et qui

in censum | manumittuntur | si triginta añ habeat | administrationē | romanorum | possidet | censusautem | apud romam | agisol& | uel census | lustro conditur | magna —

[ΥΓΙΝΟΥ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ [1].

Μαξίμῳ καὶ Ἄπρῳ ὑπάτοις πρὸ γ' εἰδῶν Σεπτεμβρίων Ὑγίνου γενεαλογίαν πᾶσιν γνωστὴν μετέγραψα [3], ἐν ᾗ ἔσονται πλείονες ἱστορίαι διερμηνευμέναι ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ· θεῶν γὰρ καὶ θεᾶν ὀνόματα ἐν δευτέρῳ [5] ἐξεπλέξαμεν· ἀλλὰ ἐπὶ τούτῳ ἔσονται τούτων [7] ἐξηγήσεις, εἰ καὶ μὴ πᾶσαι, τούτων μέντοιγε, ὧν ἐν τοσούτῳ δύναμαι. Ζωγραφία τοιγαροῦν τούτου τοῦ κόπου πολλοῖς τόποις δίδωσιν μαρτυρίαν· ἀλλὰ καὶ οἱ γραμματικοὶ τέχνης ταύτης οὐ μόνον ἐπαινοῦσιν | τὴν εὐφυΐαν [9], ἀλλὰ καὶ χρῶνται. Μῦθοι [10] μὲν τῶν ὀρχηστῶν ἔνθεν λαμβάνουσιν ἔπαινον, καὶ μαρτυροποιοῦνται ἐν τῇ

[HYGINI GENEALOGIA [1].

Maximo et Apro consulibus tertio Id. Septembres Hygini [2] genealogiam omnibus notam descripsi, in qua erunt plures historiae [4] interpretatae in hoc libro. deorum enim et dearum nomina in secundo [5] explicuimus; sed in hoc erunt [6] eorum enarrationes, licet non omnes, eorum tamen, quorum interim possum. Picturae [8] igitur huius laboris multis locis dant testimonium: nam et grammatici artis eius non solum laudant | ingenium, sed et ff.δ utuntur. Fabulae quoque pantomimorum [11] inde accipiunt laudem, et testantur in saltatione [12]

---

1) Cf. not. * ad fabb. Aesopp. (supra p. 24.) 2) V. *septēber. ygini.* 3) V. *μετεγραφυα.* 4) V. *istoríae.* 5) Cf. praef. p. XIX. 6) V. *er̄.* 7) V. *τουτον.* 8) V. *pigturae.* 9) Stav. *εὐφυείαι.* 10) V. *μιθοι.* 11) V. *panto. mirorum.* 12) V. *salutatione.*

ὀρχήσει ἀληθινὰ [13] τὰ γεγραμμένα. Ἵνα δὲ εὐκόλως εὕρῃς ἑνὸς ἑκάστου ἐξηγήσιν * *[15], πρῶτον οὖν πάντων

Μουσῶν ἐννέα ὀνόματα
καὶ τέχνας καὶ τέκνα καὶ οἷς ἐμίγησαν,
καὶ θεῶν ιβ' ὀνόματα,
καὶ ἑπτὰ ζωδίων,
καὶ ἀστέρων δέκα δύο,
περὶ Προμηθέως,
περὶ Ἀφροδίτης *[καὶ Ἄρεος]* [18],
περὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ποσειδῶνος,
περὶ Ἀκταίονος [19],
περὶ Δαιδάλου,
περὶ Ἀπόλλωνος καὶ Κασσάνδρας,
περὶ Ταντάλου,
περὶ Φιλύρας,
περὶ Ὀδυσσέως,
περὶ ἀνθρωποπλασίας,
περὶ κατακλυσμοῦ, III
α περὶ Πενθέως,

vera esse quae scripta sunt. Ut vero [14] facilius invenias * *[15], ex subiectis recognosces [16], primum ergo omnium

Musarum VIIII nomina
et artes et filios, et cum quibus concubuerint,
et deorum XII nomina,
et septem zodi(aci) [17],
et signorum XII,
de Prometheo,
de Venere et Marte,
de Minerva et Neptuno,
de Actaeone [19],
de Daedalo [20],
de Apolline et Cassandra,
de Tantalo,
de Philyra [21],
de Ulixe,
de hominum factura,
de cataclysmo, III
de Pentheo,

---

13) V. αληθεινα. 14) V. *utuera*. 15) Lacuna, quae in Lat. est, ex Graeco, et quae in Graecis est, ex Lat. facile expleri potest. Excidit enim ex Latinis versiculus decimus, ex Graecis undecimus, ut iam ita sit in V. εν. ος. εκαστου. εξηγησιν : *exubiectis recognosces*. 16) Stav. *recognoscas*. Cf. ann. praec. 17) V. *et septē zodis*. 18) V. απριδιτης, om. καὶ Ἄρεος. 19) V. ακτεωνος : *de acteone*. 20) V. *de dedalo*. 21) V. περι φυλιρας : *de filura*.

περὶ δρακόντων,	de draconibus,
περὶ Διὸς καὶ Ἥρας,	de Iove et Iunone,
περὶ Ἰξίονος,	de Ixione,
περὶ Μηδείας [22],	de Medea [22],
περὶ Αἰόλου,	de Aeolo [23],
περὶ Μελανίππης,	de Melanippe,
περὶ Λήδας,	de Leda,
περὶ Ἀλκύονος,	de Alcyone [24],
περὶ Ἀγχίσου,	de Anchise,
περὶ Διὸς ἐκτροφῆς,	de Iovis nutritu,
περὶ Μαρσύου,	de Marsya [25],
περὶ Μινωταύρου [26],	de Minotauro,
περὶ Διός,	de Iove,
περὶ ὅπλων κρίσεως,	de armorum iudicio,
περὶ Ἄργου,	de Argo,
περὶ τεχνῶν εὑρέσεως.	de artium inventione.

[α'.] *Νῦν ἄρξωμαι ἀπὸ Μουσῶν γράφειν· Κλειὼ κιθάραν· μετὰ Πιέρου, ἐγεννήθη Ὑμέναιος* [3]. *Εὐτέρπη* [4] *τραγῳδίαν· μετὰ Στρυμόνος* [5], *ἐγεννήθη* [6] *Παίαν. Θάλεια κωμῳδίαν. Μελπομένη* [8] *ψαλμόν· μετ' Ἀχελώου* [10], *ἐγεννήθησαν Σειρῆνες.*

[1.] Nunc incipiam a Musis scribere: Clio citharam [1]; cum Piero [2], natus Hymenaeus [3]. Euterpe tragoediam; cum Strymone [5], natus Paean. Thalia [7] comoediam. Melpomene psaltrum [9]; cum Acheloo [10], natae sunt Sirenes.

---

22) V. περι μηδιης: *de media.* 23) V. *de aeole.* 24) V. *de alcone.* 25) V. *de marsua.* 26) V. μινοταυρου.

1) V. *cytharam* et ita inferius quoque. 2) V. *pierio.* 3) V. υμεναιος: *ymeneus.* Fortasse legendum Ὑάκινθος, *Hyacinthus,* ex Apollodor. I. 3. 3., quem in reliquis quoque saepius a Nostro discrepare animadvertes. 4) V. ευτερπε. 5) V. στροιμονος: *stroemone.* 6) V. εγεννητη. 7) V. *tali.* 8) V. μελπομενε. 9) V. *psalmos altru.* 10) V. αχελωυ:

gg β Τερψιχόρη αὐλους· μετὰ Ποσειδῶνος, ἐγεννήθη Εὔμολπος. Ἐρατὼ κιθάραν· μετὰ Ἀκταίονος[12], ἐγεννήθη Θάμυρις. Πολυμνία λύραν· μετὰ Ἡρακλέως, ἐγεννήθη Τριπτόλεμος. Οὐρανία ἀστρολογίαν· μετὰ Ἀπόλλωνος, ἐγεννήθη Λῖνος. Καλλιόπη ποίησιν· μετὰ Οἰάγρου[15], ἐγεννήθη Ὀρφεύς.

Terpsichore tibias[11]; cum Neptuno, natus Eumolpus. Erato citharam; cum Actaeone[12], natus Thamyris. Polymnia[13] lyram; cum Hercule, natus Triptolemus. Urania siderum[14] rationem; cum Apolline, natus Linus. Calliope poesin; cum Oeagro[15], natus Orfeus.

[β'.] Θεῶν ὀνόματα ιβ'·

[II.] Deorum nomina XII:

Ἥρα,
Ἑστία,
Ποσειδῶν,
Ἄρης,
Δημήτρα,
Ἀφροδίτη,
Ἀθηνᾶ,
Ἄρτεμις[2],
Λητώ,
Ἑρμῆς,
Ἀπόλλων,
Ζεύς.

Iuno,
Vesta,
Neptunus,
Mars,
Ceres[1],
Venus,
Minerva,
Diana,
Latona,
Mercurius,
Apollo,
Iovis.

[γ'.] Ἑπτὰ ζωδίων ἡμέραι· ||

[III.] Septem zodi(aci) dies[1]: ||

gg γ Κρόνου ζ',
Ἡλίου[2] α',
Σελήνης β',

Saturni,
Solis,
Lunae,

---

achelon. 11) V. *tibia.* 12) V. *ακθεονος*: *acteone.* 13) V. *polumnia.* 14) V. *treptolemus urania syderum.* 15) V. *υαγρου*: *yagro.* Cf. Apollodor. I, 3. 2.

1) V. *ceris.* 2) V. *αρθημις.*

1) V. *septe zodi dies.* 2) V. *ηλυου.*

Ἄρεος [3] γ',
Ἑρμοῦ δ',
Διός ε',
Ἀφροδίτης ς'.

Martis,
Mercurii [4],
Iovis,
Veneris.

[δ'.] Ζωδίων ιβ' [1] ὀνόματα μετὰ ἐξηγήσεως [2].

Κριός, ὅτι πηγὴν εὗρεν δοιποροῦντι Διονύσῳ [4]. Ταῦρος ὑπὸ Ποσειδῶνος τῷ Διὶ συνεχωρήθη [6], ὅτι διάνοιαν ἀνθρωπίνην ἔσχεν. Δίδυμοι Ἡρακλέως καὶ Θησέως, ἐπειδὴ ὁμοιοτρόποις [8] ἀθλήμασιν ἐγένοντο. Καρκῖνος, ὅτι μεθ' [9] Ἡρακλέως ὕδραν ἔσφαξεν. Λέων ὁ Νεμαῖος [11] γνώμῃ Ἥρας [Ἡρακλῆς [12]], ὃν ἔσφαξεν Ἡρακλῆς. Πάρθενος Ἠριγόνη, ἥτις σφαγέντος τοῦ πατρὸς ἑαυτὴν ἀνεῖλεν. Ζυγὸς [15] κελεύσει Ἀρτέμιδος | Ὠρίωνα ἔσφαξεν, ὃν ὁ Ζεὺς ἠθέλησεν

[IV.] Signorum XII nomina cum ratione [3]:

Aries, quod fontem invenerit iter facienti Libero. Taurus a Neptuno [5] Iovi concessus est, quod sensum hominum habuit. Gemini Herculis [7] et Thesei, quoniam similibus athlis fuerunt. Cancer, quod cum Hercule hydram [10] occidit. Leo Nemaeus [11] consilio Iunonis natus est, quem occidit Hercules [13]. Virgo Erigona, quae [14] occiso patre se peremit. Libra iusso Dianae | Orionem occidit, quem Iuppiter voluit renasci. gg.δ

---

3) V. αρεως. 4) V. *mercuris*.

1) V. Ζωδιον ιβ. 2) V. εξηγεσεως. 3) Fort. *enarratione* vel *interpretatione*. 4) V. πηγνηευρεν | οδου. πορουντι. διονισω. 5) V. *Tauros. neptuno*. 6) V. τω δι. ϊσνεχωρηθη. 7) V. *herculi*. 8) V. ομοτροποιοις. Stav. ὁμοτρόποις. 9) V. μετ. 10) V. *ydram*. 11) V. νομαιος: *nemeus*. 12) Hoc nomen, quod ex Lat. recte abest, haud dubie librarii oscitantiae debetur, cuius oculus ad versum sequentem aberravit. Stav. ex interpretatione Latina restituit ἐγεννήθη. 13) V. *herculis*. 14) V. *qui*. 15) Stav. coni. ἄζυγος i. e. ἀδμής, perperam.

ἀναγεννᾶσθαι. Τοξότης αὐτὸς [16] μετὰ τῶν [17] Μουσῶν ἀνετράφη· ἐλέγετο δὲ Κρότων· οὗτος ἐγένετο εὐφυής. Αἰγοκέρως, ὅτι Τυφῶνα ἔσφαξεν. Ὑδροχόος οὗτος [20] πάσας τέχνας ἤδει καὶ ἀνθρώπους ἐδίδαξεν [21]. Ἰχθύες οὗτοι [16] ᾠὸν μέγα ἐκ τῆς θαλάσσης προήνεγκαν, ὅθεν [23] ἐξῆλθεν ἡ Συρία θεός, ἥτις ἐμήνυσεν ἀνθρώποις ὅσα καλὰ ἦν.

Sagittarius hic [16] cum Musis nutritus est; vocabatur [18] autem Croton. hic fuit ingeniosus. Capricornus, quod Tyfonem [19] occidit. Aquarius omnes artes sciebat et homines docuit. Pisces hi [16] ovum magnum ex mari [22] protulerunt, unde exivit Syria dea, quae demonstravit hominibus quae bona essent.

[ε'.] Περὶ Προμηθέως [1].

Προμηθεὺς πῦρ κλέψας ἀπ' οὐρανοῦ, κρύψας εἰς νάρθηκα κατήνεγκεν ἀνθρώποις [2], καὶ ἐμήνυσεν [3] αὐτοὺς τηρεῖν εἰς τὴν κονίαν, δι' ἣν αἰτίαν Διὸς κελεύσαντος κατεδέθη [4] ὑπὸ Ἑρμοῦ III ἐν
hh. α ὄρει Καυκάσῳ, καὶ ὑπεβλήθη αὐτῷ ἀετός [5], ὃς τὰ σπλάγχνα [6] αὐτοῦ δι' ἡμέρας ἐδαπάνα, νυκτὸς δὲ πά-

[v.] De Prometheo [1].

Prometheus ignem furatus de caelo, abscondens in ferula detulit hominibus, et demonstravit eis servare in cinere, propter quam causam Iovis iussu obligatus [4] est ab Mercurio III in monte Caucaso, et summissa est ei aquila, quae viscera eius inter [7] dies consumebat, per no-

---

16) Scilicet Magister, cuiusnam generis nomina essent, puerulos docere voluit. 17) V. τον. 18) V. et Stav. *diuocebatur.* 19) Stav. corr. *Typhonem.* 20) Stav. ita habet: Ὑδροχόος. οὗτος κ. τ. λ. Cf. not. 16. 21) V. αντρωπους. εδιδαχεν. 22) V. *hic oum magnum ex mare.* 23) V. οτεν.

1) V. περι προμεθηως: *de prometheos.* 2) V. αναρπωις. 3) V. εμενυσεν. 4) V. κατεδεθε: *abligatus.* 5) V. αυτω. ετος. 6) V. τας. πλαχνα. 7) V. *inper.*

λιν ἀνεγεννῶντο. Τοῦτον οὖν τὸν ἀετὸν [8] * * * [9]

[ς'.] * * * [1] τὰ κάλλιστα τῆς ὀπώρας [2], ὅπως βλέπῃ καὶ μὴ θιγγάνῃ.

[ζ'.] [1] Περὶ Φιλύρας.

Κρόνος Δία [3] πανταχῆ ζητῶν μετεμορφώθη εἰς [4] ἵππον, καὶ Φιλύραν Ὠκεανοῦ θυγατέρα ἔγκυον [5] ἐποιήσεν, καὶ ἔτεκεν Χείρωνα [6] τὸν Κένταυρον, ὃς πρῶτος ἰατρικῆς ἐπιστήμης εὑρέτης ἐγένετο [8]. Φιλύρα δὲ αἰσχυνομένη διὰ τὴν ἀθεώρητον τοῦ τέκνου μορφὴν θεῶν ἐλέει εἰς ὁμώνυμον [11] δένδρον ἠλλάγη.

ctem autem iterum renascebantur. Hanc ergo aquilam [8] * * * [9]

[VI.] * * * [1] et optima pomorum, ut videret et non attingeret.

[VII.] [1] De Philyra [2].

Saturnus Iovem ubique inquirens demutatus est in equum, et Philyram Oceani filiam praegnantem fecit; et enixa est Chironem Centaurum, qui primus medicinae artis [7] adinventor fuit. Philyra autem, confusa propter invisam filii [9] figuram, deorum misericordia [10] in cognominatam arborem demutata est.

---

8) V. *τον. ετον.* Ex comparatione huius fabulae cum consimili Hygini fab. 144. i. f. satis tuto haec supplenda videntur: *Hanc ergo aquilam post triginta annos Hercules interfecit, eumque liberavit.* 9) Lacunam haud indicans, ut solet, temulentus librarius ad alia transiit. Finis huius capitis et capita *περὶ Ἀφροδίτης, περὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ποσειδῶνος, περὶ Ἀκταίονος, περὶ Δαιδάλου, περὶ Ἀπόλλωνος καὶ Κασσάνδρας* et initium capitis *περὶ Ταντάλου* perierunt.

1) Cf. ann. praeced. 2) V. *οπορης.*

1) Cf. Hygini fab. 138. 2) V. *filura*, ut ubique. 3) V. *διαν.* 4) V. *μετεμορ. φοθε. ις.* 5) V. *εν. κοιον.* 6) V. *ετεκην. χιρωνα.* 7) V. *qui primos | medicine artis disciplinae.* 8) V. *εγεννητο.* 9) V. *fili.* 10) V. *misericordiā.* 11) V. *θεων. ελιαω μονυμον | εις. ομωνυμον.*

[η'.] *Περὶ Ὀδυσσέως, πῶς ἠδυνήθη Σειρῆνας* [1] *παρελθεῖν.*

hh.β

Σειρῆνες [2] *Ἀχελώου καὶ Μελπομένης Μούσης* [3] *θυγατέρες διὰ τὴν ἁρπαγὴν Περσεφόνης θρηνοῦσαι κατέφυγον πρὸς πέτραν Ἀπόλλωνος, κἀκεῖθεν* [4] *συμβουλίᾳ θεῶν μετεμορφώθησαν εἰς ὄρνεα, κεφαλὰς μόνον ἔχουσαι*[5]*, κἀκεῖ ᾄδουσαι κατεῖχον τοὺς πλέοντας. Καταλειφθεῖσαι* [6] *ὑπὸ Ὀδυσσέως ἔῤῥιψαν* [7] *ἑαυτὰς εἰς θάλασσαν καὶ ἀπώλοντο* [8]*.*

* * * * *

[VIII.] DeUlixe, | quemadmodum potuit Sirenas transire.

Sirenes[2] Acheloi et Melpomenae Musae filiae propter raptum Proserpinae lamentantes confugerunt ad petram Apollinis, et inde consilio deorum demutatae sunt in aves, capita solum habentes [5], et ibi cantantes detinebant navigantes. Relictae ergo ab Ulixe proiecerunt se in mare et perierunt [8]. * * * * * * * * *

* * * * *

1) V. *εδυνεθη. σειρενας.* 2) V. *σειρενης*: *sirenae.* 3) V. *μουσες.* 4) V. *και. κιθεν.* 5) Omissum est procul dubio verbum *ἀνθρωπίνας*: *humana.* 6) V. *καταλευφθις.* Ex Latinis apparet *οὖν* ex Graecis excidisse. 7) V. *εριψαν.* 8) Reliqua superius (p. 66. 67.) indicata capita aut numquam Dositheus descripsit, aut certe librarius omisit.

[ΤΡΩΙΚΑ. *]

* * *

[Η'] *** Ἕλενος, ὃς πάντοτε μαντικῆς πίστιν τοῖς Τρωσὶν παρεῖχεν· εἰδὼς οὖν Ἀπόλλωνα ἐνεστηκότα, ὅπως συμβάλωσιν μάχην, (Ἀθηνᾶ γὰρ ἐνοχὴν αὐτοῖς ἐδίδου ἀμφοτέροις) || παροτρύνει[2] Ἕκτορα, ἵνα τοὺς ἡγεμόνας τῶν πολεμίων τοὺς ἰσχυροτέρους προκαλέσηται[5]. καὶ ἀπὸ κλήρου μετὰ Αἴαντος συνέστη[7], Τελάμωνος υἱοῦ, εἰς μάχην· καὶ ἐκλελυμένου ἤδη, διὰ κηρύκων

[BELLI TROIANI ENARRATIO. *]

* * *

[VII.] *** Helenus, qui semper divinitatis fidem Troianis praestabat, sciens ergo Apollinem instantem, ut committerent pugnam, (Minerva enim cessamen[1] illis dabat utrisque) | hortatur Hectorem[3], hh.γ ut duces hostium [4] fortiores provocaret; et ex sorte [6] cum Aeante constitit, Telamonis filio [8], ad pugnam. et lassato iam, per praecones pu-

---

*) De hac Iliados inde ab initio libri septimi usque ad ultimi libri finem epitome Valckenaer. Miscc. Obss. tom. X. p. 116. „*Belli*, inquit, *Troiani enarratio, e periochis Homericis consarcinata, et ob Latinam versionem, in qua formae subinde occurrunt insolentiores, haud spernenda* est". Librorum principia suis locis, si τὸ *H'* excipias, omnia Graecis numerorum signis in codice indicantur; Latinos numeros ipsi, ut ex uncis apparet, adiecimus.

1) V. *cessā*. In marg. a recentiore manu adscriptum est *cessa pro cessamine*. 2) V. *παροτυνι*. 3) V. *ortatu . rectorem*. et sic ubique Hectoris nomen sine aspiratione scriptum est. 4) V. *ostium*. 5) V. *προκαλησεται*. 6) V. *ex orte*. 7) V. *συνεςτε*. 8) V. *filium*.

τὴν μάχην ὑπερέθεντο [9], καὶ ἀμφότεροι ἑαυτοὺς δώροις ἐτίμησαν· καὶ ἐλάμβανεν Αἴας μὲν ἀφ' Ἕκτορος [11] ξίφος, παρὰ δὲ Αἴαντος Ἕκτωρ ζωστῆρα [13]. Καὶ τότε Ἰδαῖος [14] κῆρυξ πεμφθεὶς ἀπὸ Πριάμου αἰτεῖται παρ' Ἀγαμέμνονος [15], ὅπως τὰ τῶν σφαγέντων [16] σώματα παραδῶσι τάφῃ. Βροντήσαντος [18] δὲ τοῦ οὐρανοῦ, οὐκ ἄτερ δειλίας [19] οἱ Ἕλληνες [20] ἐ-
hh δ κοιμήθησαν. | Ποσειδῶν γὰρ τῷ Διὶ εἰρήκει [21], ὅτι χωρὶς εὐχῆς [22] οἱ Ἕλληνες τεῖχος ἤγειραν [23], καὶ ὁ Ζεὺς μὴ προχωρήσειν τοῦτο κατένευσεν [25].

Θ'. Πυγμῆς συμβληθείσης [2], κινδυνεύοντα ὑπὸ Ἕκτορος Νέστορα [3] μόλις Διομήδης ἁρπάσας αὐτὸν τῷ ἅρματι ἐπέθηκεν καὶ πρὸς τὰς ναῦς ἀπήνεγκεν. Τεῦ-

gnam distulerunt, et utrique donis dignati sunt; et accipiebant Aeas [10] quidem ab Hectore [11] gladium, ab Aiace [12] autem Hector balteum. Et tunc Idaeus [14] praeco missus a Priamo petiit ab Agamemnone, ut occisorum corpora traderet [17] sepulturae. Tonitrante autem caelo, non sine timore [19] Graeci [20] dormierunt. | Neptunus enim Iovi dixerat, quia sine voto Graeci muro se texissent, et Iuppiter eis non profutura ista [24] annuit.

[VIII.] Pugna [1] autem commissa periclitantem ab Hectore Nestorem [4] vix Diomedes rapuit, eum curru [5] inposuit et ad naves perduxit. Teucrum

---

9) V. *υπερετεντο.* 10) V. *eas.* 11) V. *απ εκτορος: ab ectore.* 12) V. *abice.* 13) V. *ζωστερα.* 14) V. *ϊδευς: ideos.* 15) V. *παρα αγαμεμνονος.* 16) V. *σφαγεντον.* 17) Ita V. 18) V. *προντης. αντος.* 19) V. *ουκατερα. δικιας: non sine plore* (sic). 20) V. *ου. ελληνες: greci.* 21) V. *τωδι. ϊειρηκει.* 22) V. *ειχης.* 23) V. *οι ελληννης τιχος. εγιραν.* 24) V. *non profuturo isto.* 25) V. *κατενευσιν.*

1) V. *paigna.* 2) V. *συμβληθις.* 3) V. *νησθορα.* 4) V. *ab ectorẽ nestore.* 5) V. *curro.*

κρον δὲ πολλοὺς ἀναιροῦντα τῶν Τρώων Ἀγαμέμνων ἐπῄνεσεν[6], ὃν μεταξὺ Ἕκτωρ μεγάλῳ πέτρῳ ἠφάνισεν[7]. Καὶ Ζεὺς τότε Ἥραν καὶ Ἀθηνᾶν ἀπὸ τοῦ στρατοῦ τῶν Ἑλλήνων ἀπονεῦσαι[8] ἐκέλευσεν, καὶ οὕτως νίκη τῶν Τρώων ἐγένετο.

autem multos occidentem Troianorum Agamemnon laudavit[6], quem postea Hector magno saxo exterminavit[7]. Et Iuppiter tunc Iunonem et Minervam ab exercitu Graecorum discedere[9] iussit, et sic victoria Troianorum fuit.

Ι'. Ὅτε ἔβλεπεν Ἀγαμέμνων ἐν τῇ νίκῃ τὸν Ἕκτορα ἐπανώτερον εἶναι, ΙΙΙ ἔπειθεν φυγεῖν τοὺς Ἕλληνας. ἀλλὰ Διομήδης ὡς εἶδεν τοῦτο γενόμενον, ἐφοβέρισεν αὐτούς, ὡς φεύγοντας κατασκάψαι. καταγνόντος[2] δὲ καὶ Νέστορος τῆς συμβουλίας ταύτης, συνεκάλεσεν οὖν τοὺς Ἕλληνας πρὸς τὸ συνθεῖναι αὐτῶν τὰς ψυχάς· καὶ τότε Νέστωρ πείθει Ἀγαμέμνονα, ὅπως πέμψῃ πρέσβεις πρὸς Ἀχιλλέα, Φοίνικα καὶ Αἴαντα καὶ Ὀδυσ-

[IX.] Cum videret Agamemnon in victoria Hectorem superiorem esse, III suadebat fugere Graecos. ii.[a] sed Diomedes ut vidit hoc fieri, pavoravit eos[1], ut fugientes interficeret, conviciante autem et Nestori consilio huius[3], convocavit[4] ergo Graecos ad componendas eorum animas, et tunc Nestor suadet Agamemnonem, ut mitteret legatos[5] ad Achillem, Foenicem et Aeantem et Ulixem, ut

---

6) V. επαινεσεν: *laudabit.* 7) V. μεγαλω πετρωνφανισεν: *magno saxo exterminavit.* 8) Magnopere hoc verbum ἀπονεῦσαι Nostro placuisse videtur. Cf. infra exc. libri XV. bis, et lib. XXI. 9) V. *discere.*

1) V. *pavor. abitus.* 2) V. κατεχνω. 3) Ita V., nisi quod pro nostro *conviciante* habet *bicīū.* Fort. ita legas: *convicium autem et Nestore* (faciente) *consilio huic.* Sed operae pretium vix esse videtur tales locos corrigere. Pertinet hic locus ad Iliad. IX. 51. sqq. 4) V. *cuocaū.* 5) V. *ligato.*

σέα, ἵνα ὀργιζόμενον αὐτὸν ἐξιλάσωνται[6]· ἄπρακτοι δὲ ἐπανελθόντες ἐλυποῦντο, οὓς Διομήδης τῇ ἑαυτοῦ φωνῇ παρεμυθήσατο.

Κ'. Μεταξὺ δὲ Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος ἐξυπνίζουσι Νέστορα καὶ τοὺς λοιι.β πούς | τῶν Ἑλλήνων· καὶ Νέστωρ ἐπιτυγχάνει παρ' Ὀδυσσέως[2], ὅπως ἀπέλθῃ[3] μετὰ Διομήδους τῶν Τρώων κατάσκοπος, οἷς ὑπαντήσας Δόλων σφάζεται ὑπ' αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ Ῥῆσον, τὸν Θρᾳκῶν[5] βασιλέα, ἀνεῖλον[6], καὶ εὐθέως κελεύσει Ἀθηνᾶς, πρὶν διαφαύσῃ, πρὸς τὰς ναῦς ἐπανῆλθον[8].

Κ'. Συμβληθείσης μάχης Ἕκτωρ Διὸς κελεύσει ἔφυγεν[1] [πρὸς[2]] Ἀγαμέμνονα, καὶ Κόων Ἀντήνορος Ἀγα-

indignantem eum placarent. revertentes ergo sine effectu contristati sunt; quos Diomedes sua voce consolatus est[7].

[X.] Postea autem Agamemnon et Menelaus excitant[1] Nestorem et ceteros | Graecorum; et Nestor impetrat ab Ulixem[2], ut iret cum Diomedem[4], Troianorum speculator: quibus oblatus Dolo occiditur ab eis; sed et Rhesum Thracorum[5] regem interfecerunt. et continuo iussu[7] Minervae antequam lucceret, ad naves redierunt.

[XI.] Commissa pugna Hector Iovis iussu fugit [ad[2]] Agamemnonem, et Coon Antenoris[3] Aga-

---

6) V. εξελασονται. 7) V *consolati sunt.*

1) V. *excitantē.* 2) V. επιτυγχανι. γαρ. οδυσσηος: *imperat ad Ulixem.* 3) V. αρελθη. 4) Ita V.; neque soloecismorum honore defraudarem equidem bonum Magistrum. quare paullo ante τὸ *Ulixem* et similia huius farraginis nolui corrigere. 5) V. και. ρεσσον τον. θριακων: *et ressum epacorū.* 6) V. ανειλαν. 7) V. *iussum.* 8) V. επανελθεν.

1) V. *cφυγεν.* 2) Praepositio, quam et in Graecis et in Latinis V. habet, ita invertit sensum (Il. XI. 185. sqq.), ut somnolentiae potius librarii, quam excerptoris tribuenda esse videatur. 3) V. *et coum cū*

μένονος τὴν χέρα ἔτρωσεν, καὶ μεταξὺ ἐσφάγη ὑπ' αὐτοῦ· καὶ Διομήδης ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τόξῳ τὸν δεξιὸν πόδα τιτρώσκεται [5], ἀλλὰ καὶ Ὀδυσσεὺς ἐτρώθη ὑπὸ Σώκου, καὶ Μαχάων ὑπὸ Πάριδος τὸν δεξιὸν ὦμον, ὃν Νέστωρ τῷ ἰδίῳ ἅρματι || ἐπιθεὶς πρὸς τὰς ναῦς ἤγαγεν [9]· καὶ Εὐρύπυλον κατὰ τοῦ ὤμου Ἀλέξανδρος [10] ἐτόξευσεν· Ἀχιλλεὺς δὲ ἔπεμψεν Πάτροκλον πρὸς Νέστορα, ὅπως Εὐρύπυλον πέμψῃ [11] πρὸς αὐτὸν θεραπευθησόμενον, καὶ πεμφθέντα ἐν τάχει ἐθεράπευσεν.

memnonis manum [4] vulneravit, et postea occisus est ab eo: et Diomedes ab Alexandro de sagitta dextrum pedem vulneratur, sed [ει[6]] Ulixes vulneratus est a Soco [7], et Machao a Paride dextrum humerum [8], quem Nestor suo curru || inpositum ad naves attulit: et Eurypylum in humero Alexander sagittavit. Achilles autem misit Patroclum ad Nestorem, ut Eurypylum mitteret [11] ad eum curandum, et missum continuo curavit. ii.γ

Μ'. Ἕκτωρ ἐν πᾶσι πολέμοις [1] συμβουλίᾳ χρησάμενος [2] Πολυδάμαντος πάντοτε, οὗ τὰς γνώμας Ἄσιος ὁ Ὑρτάκου [4] υἱὸς ἐξουθενεῖ, ὃν Ἰδομενεὺς τῷ ἅρματι αὐτοῦ ὑπέστρωσεν [5]. Σαρπηδὼν [6] δὲ τεῖχη τῶν Ἑλλήνων κατέστρεψεν, καὶ πάροδον

[XII.] Hector in omnibus praeliis consilio usus Polydamantis [3] semper, cuius consilia Asius, Hyrtaci [4] filius, spernebat: quem Idomeneus curru eius prostravit. Sarpedon autem muros Graecorum subvertit, et transitum

---

antenoris. 4) V. *manu.* 5) V. τιτρωc. 6) Hoc *et* exciderat. 7) V. *socu.* 8) V. *umerum* et paullo inferius *umero.* 9) V. ηγαγην. 10) V. αλεχανδροc. 11) V. πεμψ. η. *mittere.*

1) V. πολεμουc. 2) V. χρεcαμενοc. 3) V. *poludamantis.* 4) V. αcιοc. cυρτακου: *asius syrtaei.* 5) V. υπεcθρωcεν. 6) V. cαρπεδων.

ἐπὶ τὰ πλοῖα τοῖς Τρωσὶν ἐποίησεν, ᾧ συνακολουθήσας Ἕκτωρ ὠργισμένος [7] μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοῦ, φεύγοντας τοὺς πολεμίους[8] πυρὶ κατέφλεξεν.

ad naves Troianis fecit, quem consequutus est Hector iratus cum suo exercitu, fugientes hostes igni succendit.

ii.δ Ν'. Ποσειδῶν ὁρῶν | τοὺς Ἕλληνας ἐν ἀέλπτῳ κειμένους[1], μὴ εἰδότος τοῦ Διός, νουθετεῖ[2] ἀντεισήκειν. καὶ τότε Ἰδομενεὺς θαυμαστῇ τινι ἰσχύϊ Ὀθρυονέα, συγγενῆ Ἀγχίσου[3], ὃς Κασσάνδραν τὴν Πριάμου γαμεῖν ἠλπίκει· προέστρωσεν[4] οὖν αὐτὸν Ἰδομενεύς. Ἀλλ' Ἕλληνες μέντοι ἠθύναντο ἐπανώτεροι βλέπεσθαι. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ[6] Ἕκτωρ Ἀλεξάνδρῳ[7] καὶ Πολυδάμαντι πεπυκτεύκει[9]. Ἕκτωρ δὲ καὶ Αἴας πολλὰ ἑαυτοὺς κακὰ λοιδορήσαντες ἀπεχώρησαν.

[XIII.] Neptunus videns | Graecos in desperato positos, nesciente Iove, monet resistere. et tunc Idomeneus mirabili cum virtute Othryoneum, genere Anchisis[3], qui Cassandram Priami nubere speraverat: prostravit[4] ergo illum Idomeneus Sed Graecī quidem potuerunt superiores[5] videri. In eadem die Hector Alexandro et Polydamanti[8] pugnasse[9]. Hector autem et Aeas multa se mala dicentes discesserunt.

Ξ'. Νέστωρ ἀκούσας κραυ-

[XIV.] Nestor audiens

---

7) V. ωργυσμενος. 8) V. τους . πολεμους.

1) V. εν ελπισι κυμενους. 2) V. νουιεει. 3) V. θαυμαστη τινι . ϊσχ . υει . οθρυον . εας . υγγεννεναγχισου : *mirabili cuius rustittɛ othryoneū generenchisis.* Excidisse aliquid post has perplexas voces manifestum est. 4) V. προεστωσεν : *probabit.* 5) V. *superioris.* 6) V. βλεπεσται τη . αυτη μερα. 7) V. αλεχανδρω. 8) V. *poludāanti.* 9) Ita V. — Mireris, si Il. XIII. 725. sqq. cum v. 768. sqq. conferas, quid commentus sit bonus excerptor.

γὴν[1] καὶ φυγὴν τῶν Ἑλλήνων προέρχεται καὶ εὑρίσκει Διομήδην[3] εἰς τὸν πόλεμον πυκτεύοντα. Ποσειδῶν δὲ καὶ Ἥρα εἰς βοήθειαν III τοῖς Ἕλλησιν παρεστήκεισαν. τῷ γὰρ ὕπνῳ Ἥρα μίαν [6] νύμφην δοῦναι εἰς συνουσίαν ὑπέσχετο[9] Πασιθέην, ἵνα τὸν Δία εἰς ὕπνον τρέψῃ ἀπὸ τοῦ πολέμου· καὶ τότε Αἴας μόνος τοὺς Τρῶας ἐφυγάδευσεν.

clamorem et fugam Graecorum procedit[2] et invenit Diomedem in praelio dimicantem[4]. Neptunus autem et Iuno in adiutorium III Graecis astabant[5]. somno enim Iuno unam Nymfam[7] dare in coitum[8] repromiserat Pasithean, ut[10] Iovem in somnum[11] mitteret a pugna. et tum Aeas solus Troianos[12] fugavit. kk.[α]

Ο'. Ὅτε ἑώρακεν Ζεὺς λειποψυχοῦντα Ἕκτορα διὰ τὴν ὁρμὴν τοῦ λίθου, ὃν [1] αὐτῷ ἐν τῇ συμβολῇ Αἴας ἐνσεσείκει, ὀργισθεὶς οὖν τῇ Ἥρᾳ ὠνείδισεν [2], διότι ὑπ' αὐτῆς ἐπλανήθη[3], ὅπως Ἕκτωρ σφαγῇ. ἐκείνη δὲ εἶπεν Ποσειδῶνα μὴ κεκελευσμένον βοηθὸν [4] γεγονέναι τοῖς Ἕλλησιν, καὶ τότε ὁ Ζεὺς πέμπει τὴν Ἶριν πρὸς Ποσειδῶνα, ἵνα ἀπονεύσῃ ἀπὸ τοῦ πολέμου, καὶ Πο-

[XV.] Cum vidisset Iuppiter deficiente animo Hectorem ob ictum lapidis, quem ei in pugna Aeas pulerat: iratus ergo Iunonem inproperavit, quod ab ea seductus esset, ut Hector occideretur. illa ergo dixit Neptunum non iussum adiutorem fuisse Graecis; et tunc Iuppiter mittit Irin[5] ad Neptunum, ut discederet a pugna, et Neptunus

---

1) V. κραυγεν. 2) V. *procidit.* 3) V. διομεδην. 4) V. *dicantem.* 5) V. *istabant.* 6) V. μιναν. 7) V. *unam. nymfisam.* 8) V. *in coetum.* 9) V. υπηςχετο. 10) V. *et.* 11) V. *somnium.* 12) V. *troianus.*

1) V. εν. 2) V. ωνιδιςην. 3) V. επλανεθε. 4) V. βοετον. 5) V. *arin.*

σειδῶνα ἀπένευσεν. καὶ Ζεὺς
kk.β Ἀπόλλωνα | πέμπει βοηθὸν Ἕκτορι [6]. καὶ Πάτροκλος ἀφεὶς Εὐρύπυλον ἦλθεν πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, καὶ διηγεῖται αὐτῷ τὴν Ἕκτορος καὶ Αἴαντος μαχήν. Τότε οὖν προεχώρησεν Ἕκτορι ἐν τῇ νίκῃ, ὅτι ἡ Πρωτεσιλάου ναῦς ἐνεπρήσθη [9]. Ἀλλὰ Αἴας δώδεκα στρατιώτας τοὺς ἰσχυροτέρους τῶν Τρώων ἀπέκτεινεν.

Π'. Πάτροκλος ὁ Μενοιτίου ἦλθεν πρὸς Ἀχιλλέα δακρύων τῶν Ἑλλήνων ὕβριν, καὶ ᾐτήσατο [2] παρ' αὐτοῦ τὰ ὅπλα, καὶ ἔλαβεν μετὰ τοῦ στρατοῦ. Ὁ δὲ Πάτροκλος ὁπλισθεὶς τοῖς ὅπλοις τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ φανεὶς τοῖς Τρωσὶν φόβον αὐτοῖς [3] ἐνέβαλεν· καὶ τότε Σαρπηδὼν ὑπὸ Πάτροκλου ἀναιρεῖται, οὗ τὸ πτῶμα Διὸς κελεύ-
kk.γ σαντος εἰς Λυκίαν || ἀπηνέχθη [4]. σφάζει δὲ καὶ Κεβριόνην [5] τὸν ἡνίοχον Ἕκτορος. μεταξὺ δὲ καὶ αὐτὸς ἀναι-

discessit. et Iovis Apollinem | mittit adiutorem Hectori. et Patroclus remisso Eurypylo [7] venit ad Achillem, et narrat ei Hectoris et Aeantis pugnam. Tunc ergo processit Hectori in victoriam, quod Protesilai navis incensa est. Sed Aeas duodecim milites fortissimos Troianorum occidit.

[XVI.] Patroclus Menoetii [1] venit ad Achillem lacrimans Graecorum iniuriam, et petiit ab eo arma, et accepit cum exercitu: ergo Patroclus armatus armis Achillis, et visus Troianis timorem eis inmisit. et tunc Sarpedo a Patroclo interficitur, cuius corpus Iovis iussu Lyciae || allatum est. occidit et Cebrionem [5], aurigam [6] Hectoris: postea autem et ipse interficitur ab

---

6) V. εκθρι. 7) V. *euripilo.* 8) V. *protesilan.* 9) V. ενεπρησθε.

1) V. *menoetis.* 2) V. ηγησατο. 3) V. *autous.* 4) V. απηνεχτη. 5) V. κεβριονεν: *cibrionem.* 6) V. *auricam.*

ρεῖται ὑπὸ Ἕκτορος· πρῶτον δὲ ἐξοπλίζεται ὑπὸ Ἀπόλλωνος καὶ τραυματίζεται ὑπὸ Εὐφόρβου.

Ρ'. Τοῦ πτώματος κειμένου τοῦ Πατρόκλου Μενέλαος ἐσκέπαζεν, ὃν τιτρώσκει Εὔφορβος· μεταξὺ δὲ ὑπ' αὐτοῦ ἀναιρεῖται. Ἕκτωρ δέ, Ἀπόλλωνος ὀτρύνοντος, εἰς ἐκδικίαν τοῦ ἐσφαγμένου εἰσπηδᾷ [2] εἰς τὸν πόλεμον, καὶ τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ Αἴας ἐκδέχεται [3], καὶ Μενέλαον τοῦ κινδύνου ἐρύσατο. καὶ Ἕκτωρ τοῖς Ἀχιλλέως ὅπλοις ἠγάλλετο, ᾧ Γλαῦκος ὠνείδισεν Σαρπηδόνα κείμενον. Πολεμούντων δὲ | περὶ τοῦ πτώματος τοῦ Πατρόκλου, Αἰνείας τοὺς πρώτους τῶν Ἑλλήνων [7] ἀπέκτεινεν· ζεύξας ἑαυτὸν [8] μετὰ Ἕκτορος κατεναντὶ Αὐτομέδοντος, ὃς ἐφύλασσεν [9] τοὺς Ἀχιλλέως ἵππους, ἐν οἷς ἔποχος ἐγεγόνει Πάτροκλος. Αὐτομέδοντα οὖν δυὸ Αἴαντες διεφύλαξαν. Μενέλαος δὲ

Hectore: primum autem exarmatur ab Apolline et vulneratur ab Euforbo.

[XVII.] Corpore iacente Patroclis [1], Menelaus tegebat; quem vulnerat Euforbus. postea autem ab eo interficitur. Hector autem, Apolline hortante, in defensionem occisi insiluit in pugnam, et inpetum eius Aeas excepit [3], et Menelaum a periculo liberavit. et Hector Achillis [4] armis gloriabatur: cui Glaucus inproperavit [5] Sarpedonem iacentem. Pugnantibus autem | circum corpus Patroclis, Aeneas primores [6] Graecorum interfecit. iunxit se cum Hectore contra Automedontem, qui custodiebat Achillis equos [10], in quibus vectatus fuerat Patroclus. Automedontem ergo duo Aiaces conser- kk. δ

---

1) Huiusmodi genitivus Nostro familiaris est. 2) V. εισπαδα. 3) V. εκδεχηται: *excoepit.* 4) V. *achillem.* 5) V. *qui glaucus inperauit.* 6) V. *primopes.* 7) V. ελλενων. 8) V. οτεφιλαccεν. 10) V. *achillis. sequos.*

ὑπὸ Ἀθηνᾶς ὀρυνθεὶς ἀνδρείως ἀντεστάθη. Μεταξὺ οὖν βροντήσαντος τοῦ Οὐρανοῦ πείθει Τελαμῶν [12] Αἴαντα ἀναχωρῆσαι. Μενέλαος δὲ πέμπει πρὸς Ἀχιλλέα Ἀντίλοχον *[ἀπαγγελοῦντα]* τοῦ Πατρόκλου θάνατον[13].

vaverunt: Menelaus autem a Minerva ursus viriliter stetit. Postea ergo tonitrante caelo suadet [11] Telamon [12] Aiacem discedere. Menelaus autem mittit ad Achillem Antilochum, nuntiantem [*Patrocli mortem*][13].

Σ'. Ἀπαγγέλλει Ἀντίλοχος Ἀχιλλεῖ τοῦ Πατρόκλου θάνατον, κἀκεῖνος ἀκούσας μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ III Θέτιδος πολλὰ ἐδάκρυσεν. καὶ τότε Ἶρις IIII[3] ὑπὸ Ἥρας πεμφθεῖσα πρὸς τὸν Ἀχιλλέα. Πουλυδάμας δὲ εἶπεν, ἵνα[4] ἑαυτοὺς ἔσω τειχῶν φυλάξωσιν. Ἀλλ' Ἕκτωρ τὰ ἐνάντια ἐφρόνει[5]. Καὶ Ἀχιλλεὺς τὸ σῶμα Πα-

[XVIII.] Nuntiat Antilochus Achillei [1] Patrocli mortem, et ille audiens cum matre sua III Thetide multa lacrimatur. et tunc Iris [2] IIII [3] a Iunone missa ad Achillem. Polydamas[3*] autem dixit, ut se intra muros conservarent [5]. sed Hector contraria sapiebat. Et Achilles [7] corpus Patro-

II.α v.1..3. mm.α v. 12. sqq.

---

11) V. *suadit.* 12) Telamon! Scilicet sic interpretatus est Dositheus Il. XVII. 648. de misericordia Iovis: . . . τὸν δὲ ΠΑΤΗΡ ὀλοφύρατο δακρυχέοντα. 13) Exciderant quae restituimus. nam V. ita habet:

πεμπι προς αχιλλεα	*mittit ad achillē*
αντιλοχοντα	*antilochum*
του πατροκλου θανατον.	*nuntiantem.*

1) Nolui insolitam dativi formam mutare. 2) V. *ipsis.* 3) Plus quam totum folium in V. intermedium est inter voces, quas quattuor lineolis discriminavimus. Librarius tumultuarie, ut solet, scribens quae omiserat, finem libri XVIII. et initium libri XIX., excerptis ex libro XXIII. immiscuit. 3*) V. *poludamas.* 4) V. ειπεννα. 5) V. *conserva.* 6) V. εφον. 7) V. *achillis.*

τρόκλου [8] θάπτει. καὶ Θέτις ἠτήσατο ἀπὸ Ἡφαίστου, ἵνα Ἀχιλλέως [10] ὅπλα ποιήσῃ· Ἥφαιστος δὲ ἐν τάχει ποιήσας προσήνεγκεν Θέτιδι, κἀκείνη τὸν υἱὸν ὁπλίσασα εὐψυχότερον ἐπὶ τὸν [12] πόλεμον ἀπέλυσεν [13]. |

cli sepelivit. et Thetis petiit a Vulcano[9], ut Achilli arma faceret: Vulcanus autem celeriter faciens attulit Thetidi, et illa filium armavit et animosiorem[11] ad pugnam dimisit. |

Γ. Ὀδυσσεὺς δίδωσιν γνώμην [1], ὅπως ἐξιόντες εἰς τὸν πόλεμον πρότερον ἀριστήσωσιν. ἔπειτα [2] πείθει Ἀγαμέμνονα [3], ἵνα, ἃ ὑπέσχετο [5] δῶρα, πέμψῃ Ἀχιλλεῖ· ὧν [6] ἐνεχθέντων λαβόντες οἱ Μυρμιδόνες παρὰ ταῖς ναυσὶν διέθηκαν [8]. Καὶ Βρισηὶς [9] παροῦσα Πάτροκλον πολλὰ ὠδύρατο [10]. Καὶ τότε Ἥρα ποιεῖ ἕνα τῶν ἵππων, τὸν Ξάνθον, εἰπεῖν ἀνθρωπίνῃ φωνῇ τῷ Ἀχιλλεῖ, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς [11] τεθνήξεται, προεῖπεν [13] τὸν Ἀχιλλέως

[XIX.] Ulixes dat con-mm.β silium, ut exeuntes ad pugnam ante pranderent. deinde suadet Agamemnonem[3], ut, quae[4] pollicitus erat, munera mitteret Achilli. quibus adlatis acceptis Myrmidones[7] circa naves exposuerunt. Et Briseïs[9], cum venisset, Patroclum multum maeruit[10]. Et tunc Iuno fecit unum ex equis, Xanthum, dicere humana voce Achilli, quum et ipse morturus est[12], praedixit Achil-

---

8) V. πατροκλωυ. 9) V. *bulcano* et paullo inf. *bulcanus*. 10) V. αχιλλευς. 11) V. *animiciorem*. 12) V. ευψυχοτερνεπτον. 13) V. απελιcεν.

1) V. γνωμεν. 2) V. επυτα. 3) Versus septimus columnae vacuus relictus est, quamvis nihil desit. 4) V. *utque*. 5) V. ϊα. αυπεσχετο. 6) V. αχιλλευτων. 7) V. *ablatis. accepta mur. euntes midones*. 8) V. διετεκαν. 9) V. βρησεις: *breseis*. 10) V. ωλυρατω: *meruit*. 11) V. και. νιος. 12) Inter tot monstra orationis oculos tam solocca forma vix offendit. 13) V. προcειπεν.

ταχὺν θάνατον, καὶ Ἀχιλ-
Il.α λεὺς IIII [14] ἀνδρείᾳ ψυχῇ ἤ-
v. 4. γεγκεν τὸ ἐπελευσόμενον.
sqq. Τ'. Ὅτε ἤρξατο Ἀχιλλεὺς ἐξέρχεσθαι εἰς πόλεμον, Ζεὺς πᾶσιν θεοῖς ἐπέτρεψεν, ὡς ἄν τίς τινι θέλῃ βοηθεῖν, βοηθείτω. Ἐν οἷς ἐβοήθουν τοῖς μὲν Ἕλλησιν Ἥρα καὶ Ἀθηνᾶ, Ποσειδῶν καὶ Ἑρ-
μῆς [3] καὶ Ἥφαιστος, Τρω-
σὶν δὲ Ἄρης καὶ Ἀπόλλων [5], Λητὼ καὶ Ἄρτεμις, Ἀφρο-
δίτη καὶ Ξάνθος ποταμός. Τότε οὖν Ἀπόλλων, μετα-
μορφωθεὶς εἰς Λυκάονα [7], πείθει Αἰνείαν, ἵνα κατε-
ναντὶ Ἀχιλλέως [9] πυκτεύ-
σῃ, κἀκεῖνος πεισθεὶς ἐπύ-
κτευσεν, καὶ κινδυνεύοντα
Il.β αὐτὸν σφαγῆναι | ὑπὸ Ἀχιλ-
λέως, ἥρπασεν Ποσειδῶν· καὶ Ἕκτορα ὡς εἶδεν Ἀπόλλων ἄνισον ὄντα, νεφελῇ περι-
βαλὼν ἐκ τοῦ πολέμου ἐρύ-
σατο, καὶ τότε Ἀχιλλεὺς [14]

lis citatam mortem, et Achilles IIII [14] forti animo tulit quod provenerit.

[XX.] Cum coepisset [1] Achilles exire ad pugnam, Iuppiter omnibus deis permisit, ut, quisquis voluerit iuvare, iuvet. In quibus favebant [2] quidem Graecis Iuno et Minerva, Neptunus et Mercurius et Vulcanus [4]; Troianis autem Mars et Apollo, Latona et Diana, Venus et Xanthus flumen [6]. Tunc ergo Apollo, transfiguratus in Lycaonem [7], suadet Aeneam [8], ut adversus Achillem pugnaret, et ille suasus pugnavit, et periclitantem [10] cum occidi [11] | ab Achillen, rapuit Neptunus: et Hectorem cum vidisset Apollo imparem esse, nube coopertum [12] de praelio exemit [13]. et tunc

---

14) Cf. annot. 3. ad exc. l. XVIII.

1) V. *cepisset.* 2) V. *uoluerit iubare fabeat iube in quib. fabebant.* 3) V. ηρμης. 4) V. *bulcanus.* 5) V. καρς. και απολλον. 6) V. *et thiana beneus biu et xanth' fluminis.* 7) V. λυκαωνα: *lucaonē.* 8) V. *aeniā.* 9) V. αχιλλευς. 10) V. *periclitatemus.* 11) V. *occidit.* 12) V. *copertum.* 13) V. *exin it.* 14) V. αχυλλευς.

πλείστους τῶν Τρώων ἐφόνευσεν.

Φ. Ἐν τούτῳ Ἀχιλλεὺς δώδεκα νεανίσκους [1] αἰχμαλώτους πέμπει ἐπὶ τὰς ναῦς, οὓς ἔμελλε [2] θύειν τοῖς Πατρόκλου δαίμοσιν, καὶ ἀπέκτεινεν Λυκάονα [3], ὃν πρότερον ληφθέντα [4] πέπρακεν εἰς Λῆμνον, καὶ Ἀστεροπαῖον ἀπέκτεινεν [5], καὶ Παίονα τοὺς ἡγεμόνας [6]. ἐφ' οἷς [7] ὀργισθεὶς Σκάμανδρος ὁ ποταμὸς τῷ Ἀχιλλεῖ, διότι ῥεῖθρον αὐτοῦ ἡμάτωσεν [9], || ζεύξας οὖν ἑαυτὸν μετὰ Σιμοῦντος συνῆλθεν, ὅπως Ἀχιλλέα πνίξῃ, οὓς Ἥρα δι' Ἡφαίστου ἐξέκαυσεν [11], καὶ Ἀχιλλέα ἐρύσατο. Οἱ θεοὶ δὲ ἄλλος ἄλλῳ συνεπολέμησαν ἀλλήλοις, ἐν οἷς Ἄρην Ἀθηνᾶ πέτρῳ συνέστρωσεν [13],

Achilles complures Troianorum interfecit.

[XXI.] Interea Achilles duodecim iuvenes captivos mittit ad naves, quos incipiebat sacrificare Patrocli manibus, et interfecit Lycaonem, quem prius captum vendidit in Lemnum, et Asteropaeum interfecit, et Paeonem duces [6]: in quibus iratus Scamandrus fluvius Achilli, propter quod undas [8] eius sanguinavit, || iungens ergo se [10] cum Simunte concurrit, ut Achillen suffocaret; quos Iuno per Vulcanum combussit [11], et Achillen liberavit. Dei autem alter alteri dimicaverunt inter se; in quibus Martem [12] ll. γ

---

1) V. νηανισκους. 2) V. εμελλο. 3) V. απεκθινεν λυκαωνα. 4) V. λημφθεντα. 5) V. απεκτινην. 6) Scribi debebat Παιόνων τοὺς ἡγεμόνας (V. ηγημονας): *Paeonum duces*, omissa copula καί, *et*. Cf. Iliad. XXI. 209. sqq.: Ἐνθ' ἔλε Θερσίλοχόν τε, Μύδωνά τε, Ἀστύπυλόν τε, | Μνῆσόν τε, Θράσιόν τε, καὶ Αἴνιον, ἠδ' Ὀφελέστην· | Καί νύ κ' ἔτι πλέονας κτάνε Παίονας ὠκὺς Ἀχιλλεύς. 7) V. εφ ους. 8) V. umdas. 9) V. αιματωσεν. 10) V. *iunxit ergo se. gens.* i. e. verbum *iunxit* corrigitur in *iungens*. 11) V. εξεκαισεν: *per bulcanum combusit.* 12) V. *marte.* 13) V. υνεστρωσεν.

καὶ Ἀφροδίτην ἐράπισεν. Ποσειδῶν δὲ καὶ Ἀπόλλων μετὰ συμφωνίας ἀπέπευσαν. Ἄρτεμιν δὲ Ἥρα τόξῳ τραυματίζεται· Λητὼ δὲ καὶ Ἑρμῆς πολεμικώτατα ἐπύκτευσαν· Ἀγήνορα δὲ τὸν Ἀντήνορος υἱὸν [16] κινδυνεύοντα σφαγῆναι ὑπὸ Ἀχιλλέως Ἀπόλλων ἐρύσατο. Μεταξὺ [18] δὲ οἱ θεοὶ τοῖς ἰδίοις [19] τόποις ἀνέστρεψαν. |

Minerva saxo prostravit, et Venerem expalmavit[14]. Neptunus autem et Apollo cum consensu discesserunt. Dianam autem Iuno sagitta vulnerat[15]: Latona autem et Mercurius hostiliter pugnaverunt: Agenora autem Antenoris filium[16] periclitantem occidi [17] ab Achillen Apollo liberavit. Postea autem dei suis locis redierunt. |

11.δ Χ'. Ἕκτορα ἐξελθόντα εἰς πόλεμον κατεναντὶ Ἀχιλλέως ἐρωτᾷ Πρίαμος καὶ Ἑκάβη, ὅπως [2] εἰσέλθῃ ἔσω πυλῶν, καὶ οὐκ ἔπεισαν αὐτόν. καὶ Ἀχιλλεὺς ἐντιθέντα [3] αὐτὸν Ἀπόλλωνα διώκει [αὐτὸν [5]] καὶ λοιδορεῖ. καὶ Ἀθηνᾶ δὲ μεταμορφωθεῖσα εἰς Δηΐφοβον πλανᾷ Ἕκτορα, καὶ φονεύεται [6] ὑπὸ Ἀχιλλέως, καὶ δεθεὶς ἅρματι σύρεται [7] τρὶς περὶ τὰ τείχη, καὶ Ἑκάβη μετὰ

[XXII.] Hectorem exeuntem in pugnam contra Achillem rogat Priamus et Hecuba[1], ut intret intra portas, et non suaserunt eum. et Achilles interponentem se Apollinem[4] persequitur [eum[5]] et maledicit. et Minerva autem transfigurata in Deifobum fallit Hectorem, et iugulatur ab Achillen, et ligatus curru trahitur[7] ter circa muros, et Hecuba cum Pri-

---

14) Novum hoc verbum Dositheus fortasse ex quotidiano officii sui usu transtulit. 15) V. *sagittae vulnera.* 16) V. *τον. αντηνορειον: antenorii filius.* 17) V. *occidit.* 18) V. *μεταξι.* 19) V. *τοις διοις.*

1) V. *ecuba*, ut ubique. 2) V. *οπος.* 3) V. *εντιθεναι.* 4) V. *apollonem.* 5) Haec vox eiicienda videtur. 6) V. *φονευται.* 7) V. *δεθισα, ιφρω συρεται: ligatus curro tragitur.*

Πριάμου καὶ τῶν Τρώων ἐπιπολὺ αὐτὸν ἐθρήνησαν.

ψ'. Ἐν τούτῳ οἱ Τρῶες ἐπένθουν Ἕκτορα [2], ὁμοίως καὶ οἱ Ἕλληνες Πάτροκλον. Ἀναπαυομένῳ οὖν Ἀχιλλεῖ κατ' ὄναρ φαίνεται Πάτροκλος λέγων, ἵνα ἐν τάχει αὐτῷ III τύμβον ποιήσῃ [4]. καὶ Ἀχιλλεὺς ἐποίησεν, καὶ τὰς κόμας ἔτιλεν, καὶ ἐν τῷ πυρὶ ἔβαλεν· συλλεγέντων δὲ τῶν ὀστῶν καὶ συντεθέντων ἐπιτάφιον [6] ἀγῶνα ἐποίησεν, ἐν ᾧ ἐνίκησαν [7] ἵπποις τάχει Διομήδης [9], IIII πάλῃ Ἐπειός [10], Ὀδυσσεὺς δὲ || καὶ Αἴας Τελαμώνι-

amo et Troianis[8] diutius eum deplanxerunt.

[XXIII.] In hoc[1] Troiani lugebant Hectorem, similiter et Graeci[3] Patroclum. Quiescenti ergo Achilli per somnium apparebat Patroclus dicens, ut quam celerissime ei IIII tumulum faceret[4]; et Achilles fecit, et comas laniavit, et in ignem misit: collectis ergo ossibus[5] et compositis funebre certamen fecit, in quo vicerunt equorum velocitate[8] Diomedes[9], IIII luctatione Epeus[10], Ulixes autem || et AiaxTelamonius[11] stantes mm.α v. 1...11. mm.β v. 28. 29. mm.γ

---

8) V. *troianorum.*

1) V. *in hoc cetera troiani*, ut vox *cetera* tamquam inepta per adiectum nomen corrigatur. 2) V. *επεντουν. εκτωρα.* 3) V. *et grecos.* 4) V. ita habet:

αναπυομενου ουν	*qui sequente ergo*
αχιλλει. κατοναρφαινεται	*achilli per somnium*
πατροκλος λεγων	*apparebit*
ινα εν ταχει αυτω	*patroclus dicens*
τυμβον ποιηση III	*ut quā celerissime ei III*
τυμβον ποιηση	*tumulum faceret*

5) V. *collecta ergo ossa.* 6) V. *επιτα. φιων.* 7) V. *εποιησαν.* Apparet verbum ex praecedentis verbi contagione corruptum esse. 8) V. *velocitate*. 9) Sequitur in V. locus, quem supra (p. 82. vers. 15... p. 84. vers. 2.) dedimus. Cf. ad exc. lib. XVIII. annot. 3. 10) V. *επιος*: *saepius.* 11) V. *αιας. τελαμονος*: *aie extelamonius.*

ος [11] συνεξῆλθον [12]. τότε καὶ Νέστωρ διὰ τὸ γῆρας [13] πλουσίως ἐτιμήθη [14]. ὅπλοις πάλιν Διομήδης. Αἴας Ὀϊλέως [15] καὶ Τελαμώνιος [17] ἴσοις δώροις τιμηθέντες ἀπεχώρησαν [20]. δίσκῳ Πολυποίτης, τόξῳ Τεῦκρος, καὶ ἀκοντίῳ Ἀγαμέμνων, καὶ ἐπηνέθη [22] ὑπ' Ἀχιλλέως.

fuerunt[12]: tunc et Nestor propter senectutem honeste honoratus est: armis iterum Diomedes. [*Aiax*] Oïlei[16] et Telamonius [17] aequalibus[18] praemiis honorati [sunt[19]] discesserunt: disco Polypoeta; sagitta Teucrus[21]; et iaculo Agamemnon, et laudatus est ab[23] Achille.

Ω. Καὶ τότε Ἀχιλλεὺς τὸ τοῦ Ἕκτορος πτῶμα περὶ τὸν τοῦ Πατρόκλου τάφον τρὶς περιέσυρεν· καὶ τότε Ἀπόλλων παρὰ τοῖς λοιποῖς θεοῖς Ἥραν [3] ἐμέμψατο, ὅτι τοῦτο αὐτῇ ἤρεσκεν· ἤρεσεν δὲ τοῖς λοιποῖς, ἵνα δι' Ἑρμοῦ τὸ τοῦ Ἕκτορος σῶμα ἀφελκυσθῇ [4]. |

[XXIV.] Et tunc Achilles [1] Hectoris corpus circum Patrocli tumulum [2] * * * * * * * * * * * * *

---

12) V. *cυνεξηλιταν*: *stantes fuerunt.* Procul dubio ex hoc quoque loco aliquid omisit dissolutus librarius. 13) V. *γερας.* 14) V. *ετιμθοη.* 15) V. *οηλευς.* 16) V. *diomedes | ooilei |.* 17) V. *τελαμονιοις*: *telamonios.* 18) V. *equalis.* 19) Abundat. 20) V. *απεχωρησεν.* 21) V. *sagita teucros.* 22) V. *αγαμεμνον και επενηθη.* 23) V. *est et.*

1) V. *achillis.* 2) V. Postremi novem versus columnae mm*γ*. vacui relicti sunt. 3) V. *εραν.* 4) V. „*το τουειστο | αφελκυσον ροσσωμα*;“ Sic nomen Hectoris miro quodam casu in duas partes discissum est, quarum prior *εκτο* in *ειστο* depravata ante *ἀφελκυσθῇ*, altera, *ρος*, post idem verbum posita est.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΑΝΑΣΤΡΟΦΗΣ [1]. DE mm.[d] CONVERSATIONE [1].

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΣΥΝΑΝΑΣΤΡΟΦΗ.	COTIDIANA CONVERSATIO.
Ἡμέρα.	Dies.
Ἥλιος ἀνέτειλεν [2].	Sol ortus est.
Ἡλίου ἀνατολή.	Solis ortus.
Φῶς.	Lux.
Φάος.	Lumen.
Ἤδη φωτίζει.	Iam lucet.

1) V. ita habet:
Incipit hermene
umata .jδ÷ Libri .xij.
Περιςύναναςτροφης
de conuersatione
καθημεριννη *cotidiana*
κ. τ. λ. *cet.*
Tres video aptas ad difficultatem, quae ex his numerorum signis oritur, evitandam vias: scilicet ut aut mecum totam rem nihil cures et librarium, quem interdum non plus sensus habuisse deprehendimus, quam surdi lapides habent, sine sensu signa effinxisse dicas; aut ut littera δ quartum librum hoc loco incipientem indicari atque signum x ex ii (xij ex iiij) enatum esse statuas; aut denique ut τῷ xii fidem habeas, et inter Hygini genealogiam Troianique belli enarrationem tot libros excidisse putes, quot necessarii forent ad implendum duodenarium numerum librorum ἑρμηνεύματων. Ipse elige aut melius aliquid excogita. 2) V. ελειος | ανετιδεν.

Ἠώς.	Aurora.
Πρὸ φάους [3].	Ante lucem.
Πρωΐ [4]	Mane
ἔγρομαι.	surgo.
Ἠγέρθη	Surrexit
ἐκ τῆς κλίνης.	de lecto.
Κλίνη [5].	Lectum.
Ἐγρηγόρησεν	Vigilavit
ἐχθὲς	heri
ἐπιπολύ [6].	diu.
Ἔνδυσόν μοι.	Vesti me.
Δός ἐμοὶ	Da mihi
ὑποδήματα	calceamenta [7]
καὶ τοὺς πίλους [8]	et udones
καὶ ἀναξυρίδας [9].	et braccas [9].
Ἤδη ὑπεδέθην [10]. III	Iam calceatus sum [10]. III
πη.α Ἔνεγκε [11]	Adfer
ὕδωρ πρὸς χεῖρας.	aquam manibus.
Ὕδωρ.	Aqua.
Κόγχη [12].	Concha [12].
Χεῖρες	Manus
ῥυπαραί [13] εἰσιν.	sordidae sunt [14].
Ῥύπος.	Sordes.
Πηλός [15].	Lutum.
Σήπων.	Sapo.
Λίπος.	Unctum.
Λελιπωμένον [16].	Unctatum.

---

3) V. προιφαος. 4) V. προει. 5) V. εκτηςκλειν ης | κλεινη. 6) V. εκθες | επιπολοι | εναυσον μοι. 7) V. calciamta. 8) V. κατους πειλοις. 9) V. αναξυδας: brachas. 10) V. υποδηθην: calciatussum. 11) V. ενενκε. 12) V. κονχη: cuncha. 13) V. χιρης | ριπαραι. 14) V. surdidaest . o. 15) V. πηλως. 16) V. λειπος | λελειπομενον.

Νίπτω [17].	Lavo.
Ἤδη ἐνιψάμην	Iam lavi
τὰς ἐμὰς χεῖρας [18]	meas manus
καὶ τὴν ὄψιν.	et faciem.
Καταμάσσω.	Tergo.
Ἀκμὴν οὐ κατέμαξα [19].	Adhuc non tersi.
Προέρχομαι	Procedo
ἔξω	foris
ἐκ τοῦ κοιτῶνος [20].	de cubiculo.
Ἔρχομαι.	Venio.
Ἀπέρχομαι [21]	Vado
εἰς τὴν σχολήν.	in scholam [22].
Πρῶτον [23]	Primum
ἀσπάζομαι	saluto
τὸν διδάσκαλον,	magistrum,
ὃς ἐμὲ	qui me
ἀντεσπάσατο. |	resalutavit. |
Χαῖρε [24] διδάσκαλε.	Ave magister! nn.β
Χαίρετε συμμαθηταί [25].	Avete condiscipuli
Μαθηταί [26].	Discipuli.
Συμμαθηταί,	Condiscipuli,
τόπον	locum
ἐμοὶ	mihi
δότε [27]	date
ἐμόν.	meum!
Βάθρον.	Scamnum.
Ὑποπόδιον.	Scamellum.
Δίφρος.	Sella.
Σύναγέ σε.	Densa te.

---

17) V. νιπτω. 18) V. ηδη νιψαμην | τοε μαχιρας 19) V. κατεαξα. 20) V. εκτουκουνος. 21) V. απηρχομαι. 22) V. *inscolam*. 23) V. πρωτον. 24) V. χερε. 25) V. χερε ταιςυμμαθηται. 26) V. μαθησται. 27) V. δοται.

Ἐκεῖ προσχωρεῖτε [28].	Illuc accedite.
Ἐμὸς τόπος ἐστίν, ἐγὼ προκατέλαβον.	Meus locus est, ego occupavi [29].
Ἐκάθισα [30].	Sedi.
Κάθημαι.	Sedeo.
Μανθάνω.	Disco.
Μανθάνεις [31].	Discis.
Μελετῶ.	Edisco.
Μελετᾷς.	Ediscis.
Ἤδη κατέχω τὴν ἐμὴν [32] ἀνάγνωσιν.	Iam teneo meam lectionem.
Ἐμός.	Meus.
Ἐμή.	Mea.
Ἐμόν.	Meum.
Ἐμοί.	Mihi.
Ἡμέτερος [33]. ‖	Noster. ‖
nn.γ Ἡμέτερα.	Nostra.
Ἡμέτερον.	Nostrum.
Ἡμῖν [34].	Nobis.
Σόν.	Tuum.
Σός.	Tuus.
Σοί.	Tibi [35].
Ὑμεῖς.	Vos.
Ἡμεῖς.	Nos.
Ὑμέτερον.	Vestrum.
Ὑμῖν λέγω.	Vobis dico.
Ἤδη δύναμαι [36].	Iam possum.
Ἐδυνήθην.	Potui.
Ἀποδοῦναι.	Reddere.

---

28) V. επιπροσχωρειται. 29) Rectius Steph. praeoccupavi. 30) V. εκαθησα. 31) V. μανθαννις. 32) V. ημην. 33) V. ημητερος. 34) V. ημειν. 35) V. sibi. 36) V. δυναμε.

Ἀποδίδωμι [37].	Reddo.
Ἀπέδωκα [38].	Reddidi.
Ἄλλαξόν μοι.	Muta mihi.
Γράψον.	Scribe.
Γράφω.	Scribo.
Γράφεις.	Scribis.
Γραφή.	Scriptura.
Γραφεύς.	Scriptor.
Γράμμα.	Littera.
Γράμματα.	Litterae.
Ἑλληνικά [39].	Graeca [39].
Ῥωμαϊκά [40].	Latina.
Ῥωμαϊστὶ ἐλάλησεν.	Latine locutus [41] est.
Γράμματα ἑλληνικά [42].	Litterae Graecae [42].
Συλλαβαί.	Syllabae.
Ὄνομα. |	Nomen. |
Ὀνόματα.	Nomina. nn,[δ]
Ἔλαβον	Accepi
καὶ ἀπέδωκα	et reddidi
πάλιν [43].	iterum.
Στίχους	Versus
ὕστερον	postea
ἠρξάμην	coepi
ἀναγινώσκειν.	legere.
Παραγράφειν	Praeducere
οὐκ οἶδα·	nescio:
σὺ ἐμοὶ	tu mihi
παράγραψον,	praeduc,
ὡς οἶδας [44].	quomodo scis.
Κηρίον [45]	Cera

---

37) V. *αποδειδομει.* 38) V. *απεδοκα.* 39) V. *ελλενικα: greca.* 40) V. *ρωμαεικα.* 41) V. *locutu.* 42) V. *γραμμαια ελλινικα: litteraegrece.* 43) V. *καποδοκα | παλειν.* 44) V. *ωσοιδες.* 45) V. *χειριν.*

σκληρόν ἐστιν·	dura est:
ἁπαλὸν [46]	mollis
ὤφειλεν	debuit
εἶναι.	esse.
Δέλτον.	Tabula.
Λεαίνω [47].	Deleo.
Γράφω.	Scribo.
Σὺ ἐμοί.	Tu mihi.
Σελίς.	Pagina.
Σελίδες [48]	Paginae
πολλαί.	multae.
Ἱμάντες [49].	Corrigiae.
Γραφεῖον.	Grafium.
Ἤδη ἔμαθον [50]	Iam didici
ὅπερ III	quod III
oo.[a] εἴληφα.	acceperam [51].
Παρεκάλεσα,	Rogavi,
ὡς ἐμὲ	ut me
ἀπολύσῃ [52]	dimitteret
οἶκον	domum [53]
εἰς ἄριστον [54].	ad prandium:
καὶ ἐκεῖνος ἐμὲ	et ille me
ἀπέλυσεν [55].	dimisit.
Ἐγὼ ἐκεῖνον	Ego illi
εὐρωστεῖν	bene valere
ἔφην	dixi.
Ἀντησπάσατό [56] με.	Resalutavit me.
Ἐπεὶ	Postquam
ἠριστήκειν,	pranderam,
ἐπανελθὼν	reversus

---

46) V. απαλω ν. 47) V. λειενω. 48) V. σελιδης. 49) V. ειματαις. 50) V. εμαθα. 51) V. acciperam. 52) V. απολυσε. 53) V. domo. 54) V. εισαρειστον. 55) V. επελ σεν. 56) V. αντεσπασατο.

ἀπέδωκα [57].	reddidi.
Ὦ παῖς ἐμοῦ [58],	Puer meus,
δὸς ἐμοὶ	da mihi
δέλτον·	tabulam:
καὶ ἄλλοι	et alii
ἐν τάξει	in ordine
ἀποδιδοῦσιν [59]	reddunt
κατὰ διαστολήν [60].	ad distinctum:
καὶ ἐγὼ	et ego
διέρχομαι	transeo
ἀνάγνωσιν [61].	lectionem.
Ἦν γὰρ [62]	Erat enim
εἰς βαλανεῖον	in balneum [63]
ἰτέον.	eundum.
Τότε προσέρχομαι [64], |	Tunc accedo, |
καὶ ἐκέλευσα	et iussi oo.β
ἀρθῆναι [65]	tolli
σαβάνια·	sabana:
καὶ ἠκολούθησα.	et secutus sum.
Τότε ἔδραμον	Tunc cucurri
ἤδη ἐρχόμενος	iam veniens [66]
εἰς βαλανεῖον [67].	ad balneum.

---

57) V. επεδωκα. 58) V. οπερεμου. 59) V. εποδιδουσειν. 60) V. διαλτολην. 61) V. διερχομε \| αναγγσιν. 62) In V. versus ενγαρ (ἦν γὰρ): *erat enim* est undetrigesimus, post versum ειτεον (ἰτέον): *eundum* collocatus. sed in marg. signum est, quo indicari videtur versus transponendos esse, ut fecimus. 63) V. *in balneo*. 64) V. προσερχομε. 65) V. αροηναι. 66) V. *veni*. 67) V. τοτεαιδραμα \| ηδη ερχωμενοὺς \| ηισβαλενιον.